

ITSE UKULISTA

Hyvä TLY:n jäsen. Voit kuvitella maksavasi tästä Ukulin numerosta 3,30 mk. Tahdoit tai et. Tutki siis, onko lehti hintansa väärtti ja kerro toimituksellekin. Siten Ukuli toivottavasti kehittyy. Alustavia arvioita asiasta oli mahdollisuus esittää jo 15.12.77. Tuolloin vain yksi jäsen tuntui olevan varma siitä, ettei saa Ukulista rahoilleen vastinetta. Puhui pakkosyötöstä.

Hyvä TLY:n jäsen. Voit kuvitella saavasi tämän ja kaksi seuraavaakin Ukulin numeroa ilmaiseksi. Kympin korotus jäsenmaksussa johtuu Jurmon kämpään syksyllä 1977 uponneesta miltei 3000 mk:n summasta. Tahdoit tai et. Asiaan et enää voi vaikuttaa etkä muuten ole missään vaiheessa voinutkaan. Mitä lie syöttöä.

Eiköhän tuo asettanut asiat oikeisiin mittasuhteisiin. Siis: Kaikki turkulaiset saavat nyt Ukulin vuosikerran 5 mk entistä halvemmalla (kotiin) ja kauempana asuvat usein yli 11 mk halvemmalla. Alueellinen eriarvoisuus tasoittui yli 6 mk / vuosi. Kokonaisuus huomioon ottaen ehkä enempiäkin.

Uuden jakelutavan ansiosta ei enää tarvitse viivyttää artikkelien julkaisemista vuositolkulla. Enää ei julkaisun menekki riipu kokousohjelmasta. On jopa mahdollista päästä jonkinmoiseen ajankohtaisuuteen. Kirjoittajien mielenterveyskin säilyy. Ken ei usko, kysyköön havaintotoimikunnan kavereilta. Sivutuotteena saadaan joitain uusia mahdollisuuksia kohentaa talouttakin.

Tosin jäsenmaksujen perintä pysyy tiukkana. Eivätkä turkulaisetkaan pääse nirsoilemaan. Ei muuten ole syytäkään: suurempi vuotuinen sivumäärä antaa mahdollisuudet monipuolisempaan sisältöön. Vanha systeemi johti toisentyypiseen kehään: TLY:n talous ei pitempään olisi kestänyt hitaan myyntikierron ja lisääntyvän juttumäärän ristivetoa. Tälle ongelmalle ei löytynyt ratkaisua. "Kultaista keskietä" etsi V. Peltola pitkään, löytämättä. Tehtiin mitä tahansa niin yksi oli varmaa: hinta nousi. 15.12.77 päätettiin muuttaa jakelua, laskea kustannuksia ja ylipäätään pitää Ukuli, joka voi mainiosti. Vaikka onkin toistaiseksi melkoinen häkkilintu.

Taisipa tulla kertatehtävillä myös joukko uusia lukijoita, jotka eivät vielä tiedä edes että ukuli on lintu. Millainen lintu, sen saa selville lukemalla vanhat numerot.

Ukulin orientoituminen painotuotteiden maailmassa on vielä paikoin hämärää. Reviirin naapureihin nähden ei ole epäselvyyksiä, tehtävät ovat samat ja rajat löytyvät kartalta. (Satakunnan linnut, Helsingin Tringa, ÅFFO:n julkaisut jne.)

Työnjako hämärtyy liikuttaessa ylöspäin, valtakunnalliselle tasolle eli Lintumieheen. Tässä oletetaan Lintumiehen ja Ornis Fennican joskus tehdyn päätöksen mukaan eroavan siten, että Lintumies on harrastajakeskeisesti suuntautunut.

Niinpä esim. harvinaisten lajien määrittämissä (suomeksi) tietysti kuuluisivat Lintumieheen. Mutta varmimmin niitä näkyy löytyvän Tampereen Lintuviestistä. Myös Ukulin on ehdotettu julkaisevan ulkomaisten lehtien määrittämissä käännöksissä. Edellisen mukaan siitä toistaiseksi pidättäydään. (Lintuviestit löytyvät TLY:n vaihtokirjastosta). Yhtä epämääräinen tilanne on ollut havaintoreferointien suhteen: tuskin olen ainoa, joka ei välittäisi maksaa samoista tiedoista kahteen kertaan. Tämä epäkohta on parhaiten korjattavissa TLY:n sisältä käsin. Toisaalta ehkäpä Lintumiehen aloittama lehdistökatsaus jatkossa vähentää päällekkäisyydet järkevälle tasolle.

TLY:n oman jäsentiedotteen ja Ukulin välinen työnjako säilyy ennallaan. Näiden välillä on yksi aivan olennainen ero: Ukuli tarvitsee jäsenten omia juttuja ja tutkielmia, niille on varattu 50% vuosikerrasta. Vain noilla omilla jutuilla pystytään toimitusrungon ympärille rakentamaan pirteä kokonaisuus. Runkohan muodostuu kenttähavaintoihin perustuvista havaintotoimikunnan (ja lintuasemien) katsauksista. Ellei muuta olekaan, haukut lehteä jo kolmen vuoden kuluttua yksitoikkoiseksi. Siitä on tarpeeksi näyttöä kokeilemattakin.

Ettäkö kirjoittaminen toimituksen hommia? Ei yksi kukaan tee. Sitäpaitsi pitää joidenkin keksii hyvät ratkaisut teknisissä ja taloudellisissa pulmiin. No se ei vie paljon aikaa. Mutta saada toisetkin uskomaan ratkaisujen olevan hyviä, se vie aikaa. Toimituksen laajentaminen oli hyvä avainsana pulmiin kunnes aloitettiin Jurmon mammuttikäsittely. Eipähän tartte toimitella lehteä tungoksessa.

vuoden pian vanhetessa -77 Raino Pönni

PÄHKINÄNAKKELIN SUURVAELLUS

1976-77

JUHANA PIHA

Syksyllä -76 todettiin Suomessa ennätysellisen voimakas pähkinänakkelin vaellus. Havainnot jakautuivat yli koko maan. Voimakkaan havaintojenkeruun ansiosta vaellus saatiin kartoitettua Turun seudulla hyvin. Turun Sanomain Extrassa julkaistu kysely tuotti ennätysmäärän vastauksia: noin 110 tietoa saatiin maallikoilta. Määrä on lähes puolet kaikista havainnoista.

Aikaisemmat havainnot

Pähkinänakkeli on havaittu ennen suurvaellusta runsaat 10 kertaa Turun seudulla:

11.05.52	1 yks	Ruissalo (J.Mikola)
26.08.60	1 yks	Hirvensalo, Priskala (K.Karjalainen)
27.10.62	1 yks	Turku, Pansio, Laivaston as.alue (Tammimen)
02. ja 09.12.62	1 yks	Kustavi, Anavaistenkylä (R.Tenovuo)
20.10.65	1 yks	Kustavi, Anavaainen, Ruijankari ("-")
09.10.65...13.03.66	2 yks	mimirotua Turku, Ruissalo ("-")
10.11.68	1 yks	Salo, Sirkkula (P.Vähätalo)
16.03.69	1 yks	Turku, Damo (Lankinen)
03.12.70...13.04.71	1 yks	Turku, Ruissalon ISA (useat)
03.12.72...15.04.73	Turku,	Katariinanalaako 1-2 yks usein
29.11.-22.12.72	Turku,	Uittamo 1 yks (J.Vuorinen ym)
23.12.72...04.02.73	Paimio,	Vikeberg (ME, TW, Epi)

Vaelluksen kulku

Ensimmäiset merkit saatiin elokuussa, jolloin Raision Kaurikumpuun ilmestyi kaksi yksilöä. Ne viipyivät siellä ainakin 23.04.77 asti. Varsinaisesti vaellus pyörähti käyntiin syyskuun puolivälin jälkeen. Syyskuussa havaittiin jo ainakin 15 lintua. Uusien havaintojen määrä kasvoi lokakuussa saavuttaen huipun marraskuussa. Marraskuun ensimmäisen puoliskon aikana tehtiin 53 havaintoa ainakin 62 eri yksilöstä. Marraskuussa nakkelit alkoivat yleisesti hakeutua ruokintapaikoille, jonne jatkavat yksilöt jäivät kuukausiksi. Marraskuun loppupuolelta havaintojen määrä alkoi laskea: marraskuussa yht. 75 havaintoa, joulukuussa 30, tammikuussa 28, helmikuussa enää 6.

Uusien nakkelihavaintojen jakautuminen puolen kuukauden tarkkuudella syksyllä 1976 Turun seudulla:

havaintoja
(parvia)

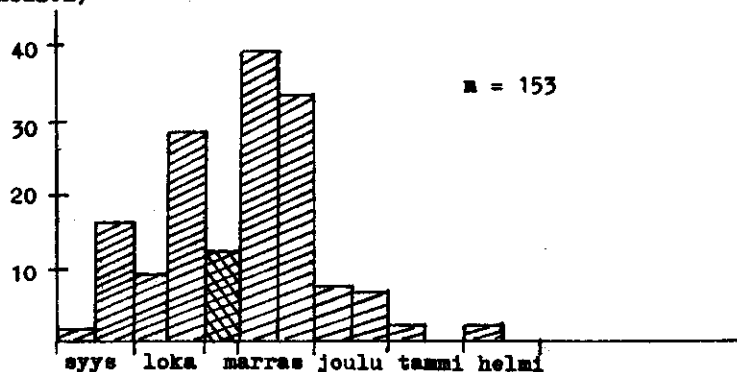
n = 232

Vastaava taulukko Pohjois-Karjalasta (Siipirikko 2/77):

havaintoja
(yksilöä)

n = 153

Varsinaisessa vaelluslennossakin havaittiin nakkelleita:

02.10. Laitila, Metsäpää, kolmiotorni 12.46 1 SW, 14.09 2 NE
09.10. Isekarissa yht. 10 SW
10.10. Kerppe, Gyltö 12.00 2 SW
Uki, Miseräinen 11.40 1 SW
Pyhämaa, Katteli 9.52 1 SW, 10.00 1 S, 10.24 1 S
17.10. Naantali, Ajonpää 9.55 3 S.

Nakkelleita havaittiin melko myöhään kevääseen saakka. Maalis-kuun jälkeiset havainnot:

09.04. asti ainakin 1 yks Maura
23.04. asti ainakin 1 yks Lieto, Yliskulma, elekuulta 2 yks Raisio, Kaurikumpu
01.05. 1 yks Rymättylä, Aasia, koke talven
06.05. 1 yks Ruissalo, Kansapuisto.

Suuria parviakin nähtiin:

syys-lokakuun Kustavi Kevo 5 yks
12.10. Hirvensalo 5 yks
13.10. Ruissalo, Kuuva 5 yks
joulukuun alussa Raumalla yhdessä parvessa noin 10 yksilöä.
Aivan yleisesti lintuja oli 2-3 jopa 4.

Yksityiskohtia

Linnut oleilivat useimmiten seka- tai havumetsissä, harvoin puhtaissa lehtimetsissä. Nakkelit liikkuivat usein tiaisparvissa, esim. eräs tiaisparvi Katariinanlaaksossa käsitti: talitiainen 5, hömöttäinen 1, kuusitiainen 2, töyhtöttäinen 3, hippimäinen 10, puukiipijä 2 ja pähkinänakkeli 2.

Lintulaudoilla nakkelleiden ravinto oli mitä monipuolisin. Pääravintona kaura, rasva, tali. Ne söivät myös pähkinää, pullaa, lihaa, auringenkukan siemeniä, ohraa, laardia, kookerasvaa ja juustea.

Lintulaudoilla saattoi hyvin tarkkailla lintujen käyttäytymistä. Maallikot kertoivatkin siitä laajasti: "Kerran yksi lintuparka pyörtyi, mutta onneksi virkosi." "Istui jopa ihmisen päälle." "Luonteeltaan tuhlaaja: varistaa ruokaa maahan." "Hamstraaja".

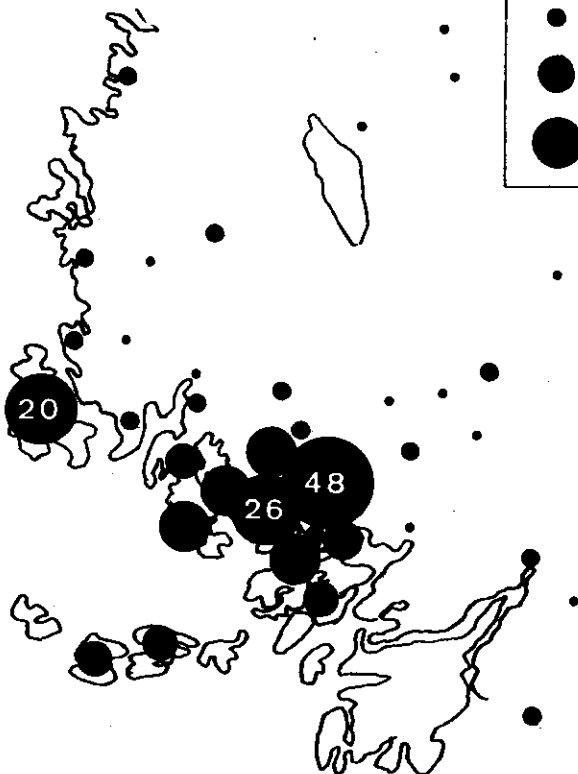
Nakkelit olivat lähes poikkeuksetta hyvin vilkkaita ja lintulautta hallitsevia. Useimmiten ne olivat aika kesyjä ja äkäsiä. Ne tulivat usein kädellekin syömään. Eräs monien huomaama mielenkiintoinen piirre oli, että lintu otti ruokaa, vei sen puuhun ja tuoki kaarnan väliin varastoon.

Mahdollisia pesintäyrityksiä ei havaittu kuin yksi: Raision Kaurikumussa oleili pari elokuulta ainakin 23.04. asti. Valitettavasti paikalla ei käyty myöhemmin.

Havaintojen alueellinen jakautuma

Havainnot jakautuivat siten, että suurin osa tehtiin Turun kaupungin alueella tai sen lounaispuolella (Ruissalo, Naantali, Rymättylä, Merimasku). Voimakas nakkeleiden kerääjä oli Kustavi. Kerppoossa ja Nauvossa mähtiin niimikäm lintuja. Yläneen ja Karjalan alueella oli silmiinpistävä tyhjiö, mikä selitty havainnoitsijoiden keräytymisellä aivan Turun läheisyyteen ja tunnetuille lintupaikoille:

- 1-2 parvea
- 3-5
- 6-10
- 11-15

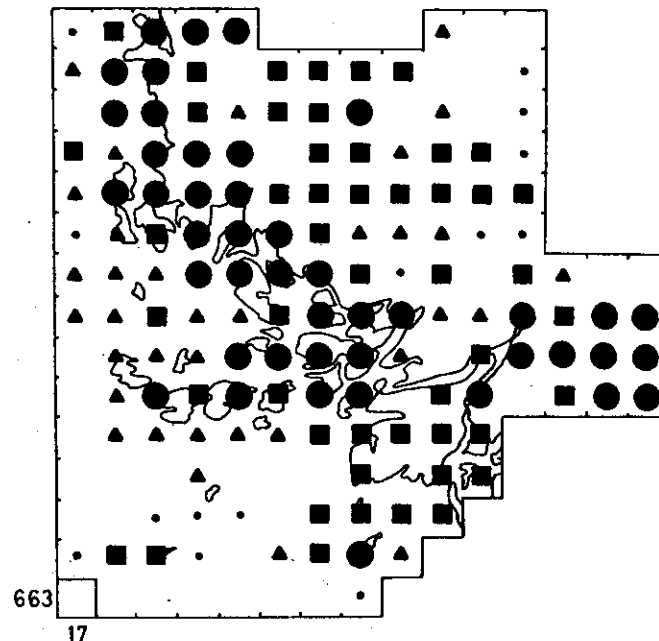
LINTUATLAS TLY:N ALUEELLA 1974-77

ESKO GUSTAFSSON

Euroopan pesimälinnuston kartoitus, ns. atlas-projekti, alkoi Suomessa vuonna 1974. Projektissa on tarkoituksena laskea jokaisessa 10x10 km:n yhtenäiskoordinaatistoruudussa pesivät lajit. Kunkin lajin pesimisvarmuus ilmoitetaan koodinumerolla. Menetelmää on tarkemmin selostanut pääorganisaattori Kalevi Hyytiä Lintumies-lehdessä 1/74.

Tämän kirjoituksen kartat on laadittu minulla 15.10.1977 olleiden tietojen perusteella. Kartoista selviää myös TLY:n alue, jolta tiedot on kerätty.

Ruuduissa havaitut lajimäärät selviävät kuvasta 1. Kuvassa on käytetty seuraavia merkintöjä: tyhjä ruutu 0-10 lajia, piste 11-30 lajia, kolmio 31-60 lajia, neliö 61-100 lajia ja ympyrä yli 100 lajia.

Kuva 1. Ruuduissa havaitut lajimäärät

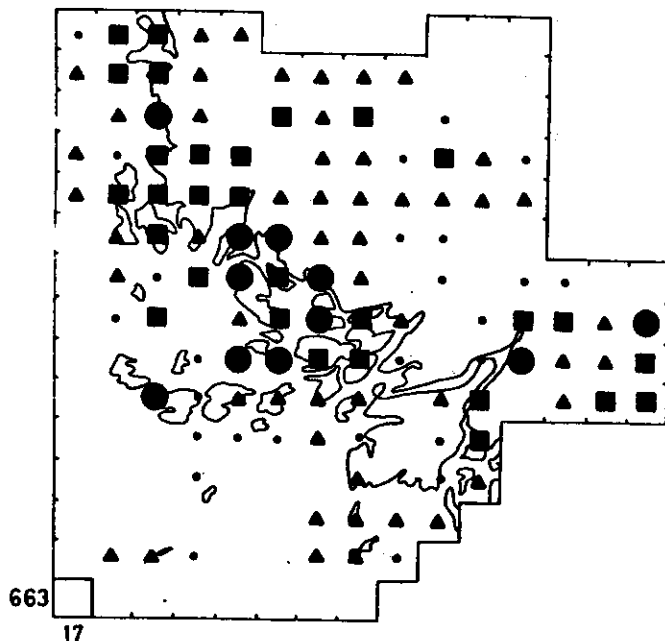
Eri lajimääräisten ruutujen %-osuudet:	0-10 lajia	20%
	11-30 -"-	8%
	31-60 -"-	19%
	61-100 -"-	28%
	yli 100 -"-	25%

Siis joka viides ruutu on vielä täysin käymättä. Tosin 53% ruuduista on jo laskettu riittävän hyvin.

Kuvaa 1 tarkastellessa huomaa lähes kaikkien yli sadan lajin ruutujen sijaitsevan rannikolla. Rannikolla on paljon lintuja ja missä linnut, siellä myös ornitologit. Valkeita alueita on eniten Loimaan seudulla ja saaristossa. Myös turkulaisten ja salolaisten "rajalinja" on kartalla näkyvissä. Näiden lisäksi on tyhjiä ruutuja hajallaan alueella.

Kuva 2 antaa ehkä paremman kuvan siitä, miten paljon havainnointia on suoritettu ns. atlasmielessä. Kuvassa on ruuduissa todettujen varmojen pesimälajien (atlaskoodi 13-20) lukumäärät.

Käytetyt merkinnät:	tyhjä ruutu	0-10 lajia
	piste	11-25 lajia
	kolmio	26-50 lajia
	neliö	51-75 lajia
	ympyrä	yli 75 lajia.

Kuva 2. Varmojen pesimälajien lukumäärä ruuduissa.

Eri ryhmien %-osuudet ovat seuraavat:	0-10 lajia	34%
	11-25 -"-	15%
	26-50 -"-	29%
	51-75 -"-	16%
	yli 75 -"-	6%

Jos arvioidaan alle 25 lajia ruutua kohden atlaksen kannalta huono tulos, niin sellaisia ruutuja on peräti 49%. Tämä antaa aihetta miettiä ovatko TLY:n 300 jäsentä saaneet mitään aikaiseksi. Parempaan olisi päästävä ensi kesänä, jotta tilanne olisi lopullisissa kartoissa lohdullinen.

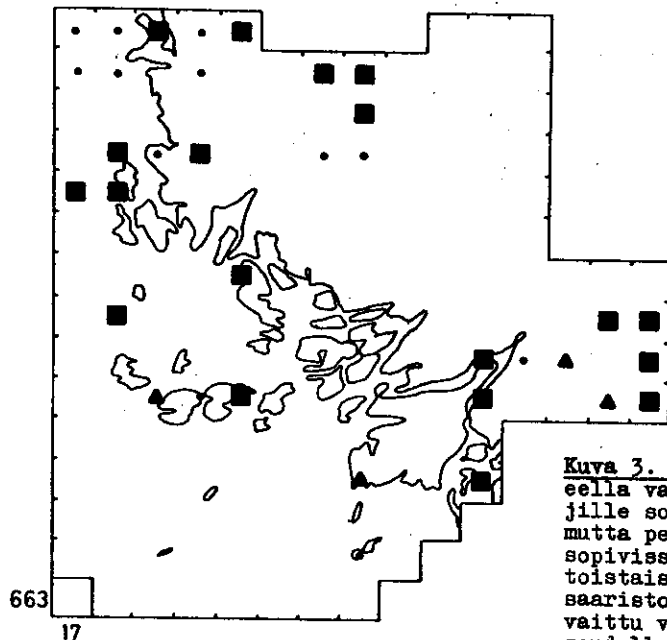
Atlaskaavakkeelta puuttuu koko joukko lajeja, joita Turun seudulla on pesimis aikaan tavattu. Näitä on yhteensä 75 lajia, joukossa mm. ristisorsa, mustaleppälintu, pikkusieppo ja nokka-varpunen. Lajeja, joita on tavattu vähintään 10 ruudulla, on 28 kpl. Seuraava lista kertoo miten monella ruudulla niitä on havaittu.

harmaapäätikka	65	lapasotka	17
kyhmyjoutsen	60	isokäpylintu	17
kultarinta	53	luhtahuitti	17
mustakurkku-uikku	39	peltopyy	17
kangaskiuru	39	ruokki	16
kuikka	35	kaulushaikara	15
ruskosouhaukka	31	pensassirkkalintu	14
merihanhi	31	viitakerttunen	13
tikli	27	ruisräikkä	12
heinätavi	27	pähkinähakki	11
merikihi	27	kirjokerttu	11
luotokirvinen	26	viirupöllö	10
luhtakerttunen	25	pyrstötiainen	10
luhtakana	22	turkinkyhky	10

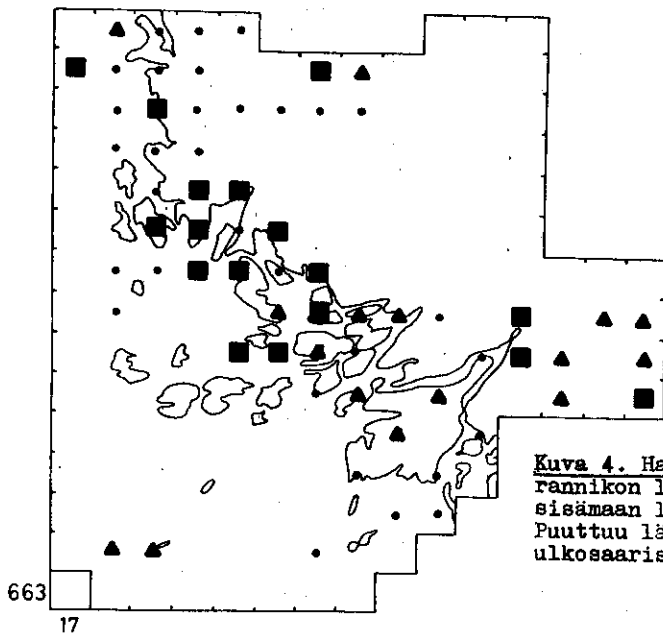
Alueella tavattujen lajien joukkoon kuuluu viisi lajia, joiden levinneisyyttä ei suojelusyistä ole mahdollista julkaista.

Kymmenestä lajista on levinneisyyskartta. Lajit on valittu siten, että niiden pesimisalue näkyy kartoista, eikä ole pelkästään havainnoinnin erilaisesta tehosta johtuvaa.

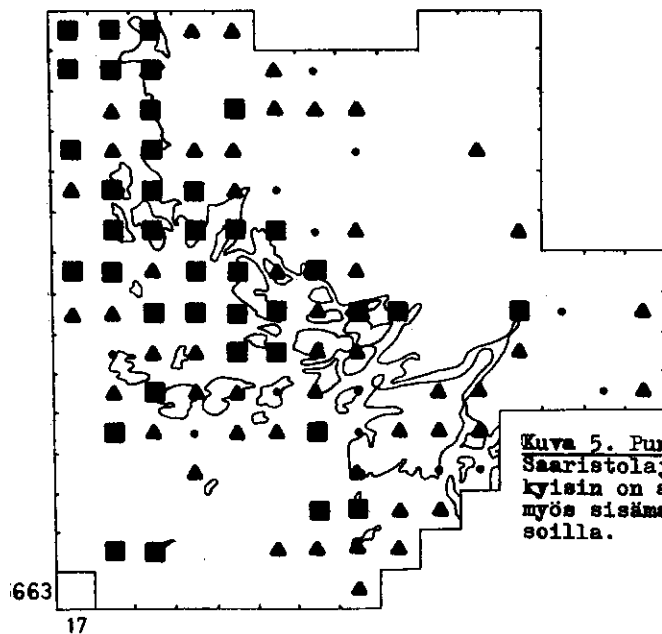
karttamerkinnät:	tyhjä ruutu	- lajia ei ole havaittu pesimäaikaan
	piste	- atlaskoodi 2-4, mahdollinen pesintä
	kolmio	- atlaskoodi 5-12, todennäköinen pesintä
	neliö	- atlaskoodi 13-20, varma pesintä.

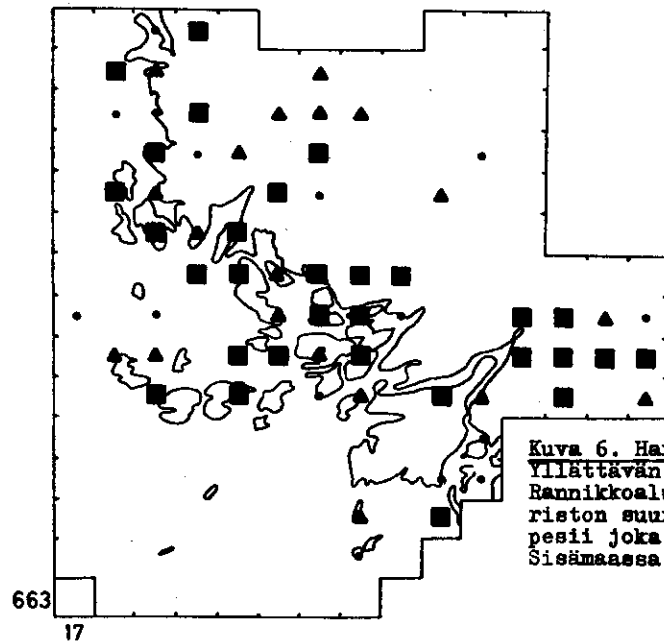
Kuva 3. Kuikka. Alueella vain vähän lajille sopivia järviä, mutta pesii kaikissa sopivissa ainakin toistaiseksi. Ulkosaaristopesintää havaittu vain Kustavin seudulla.

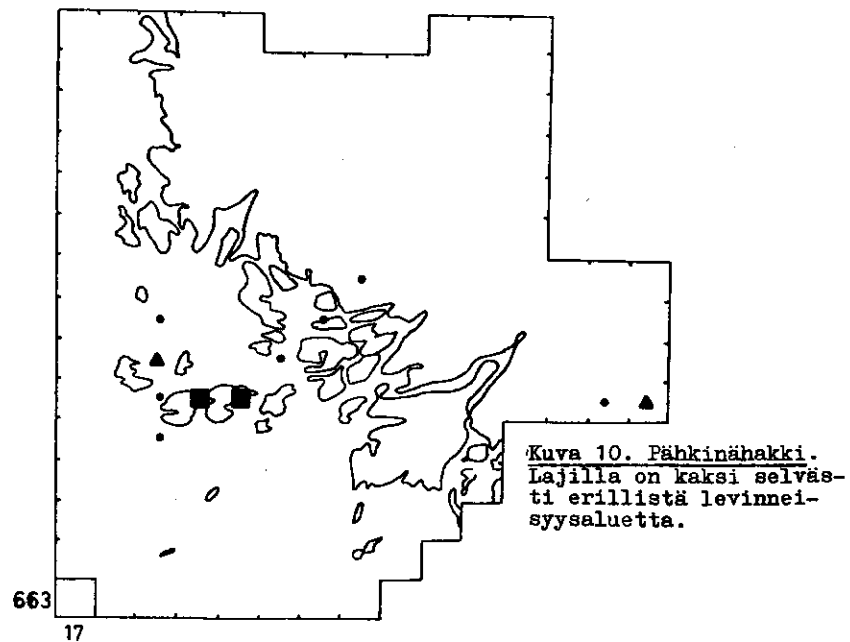
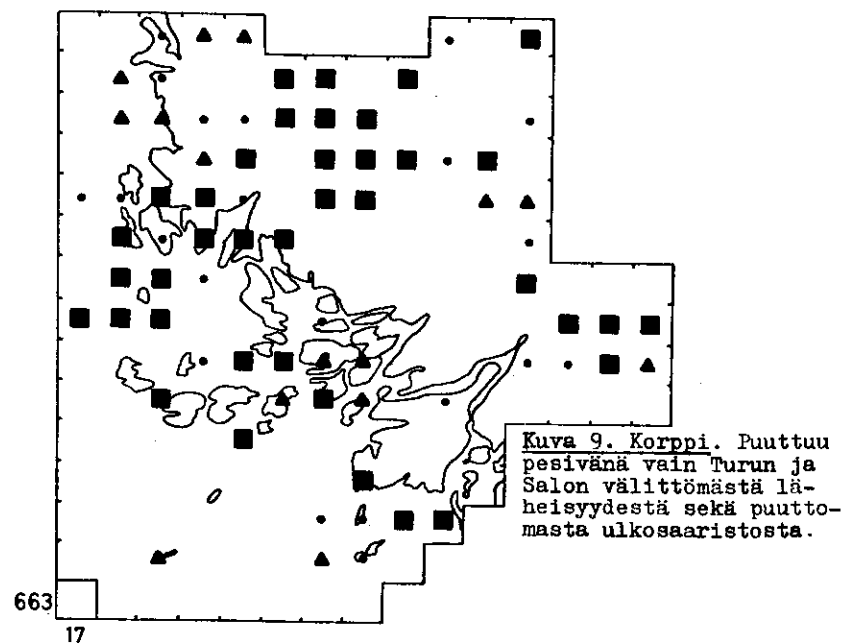
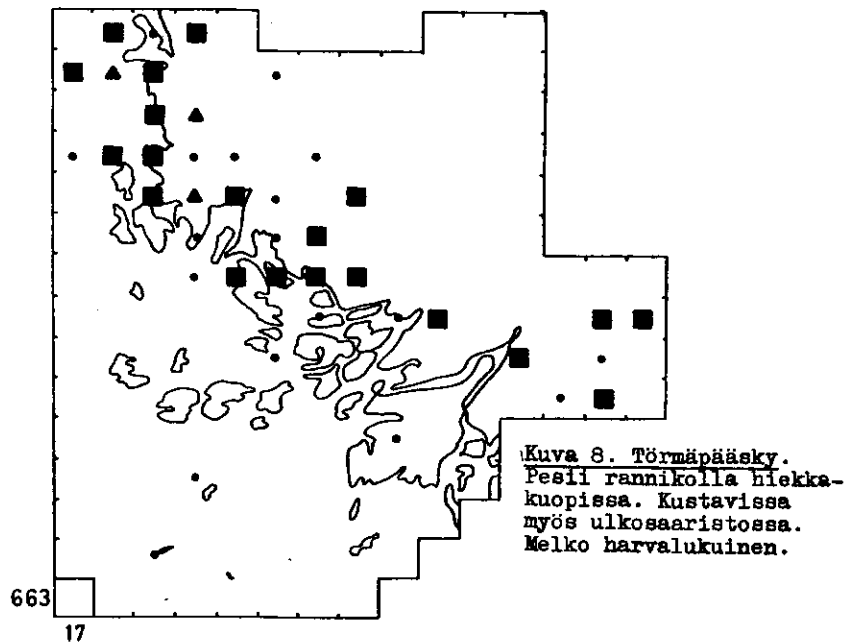
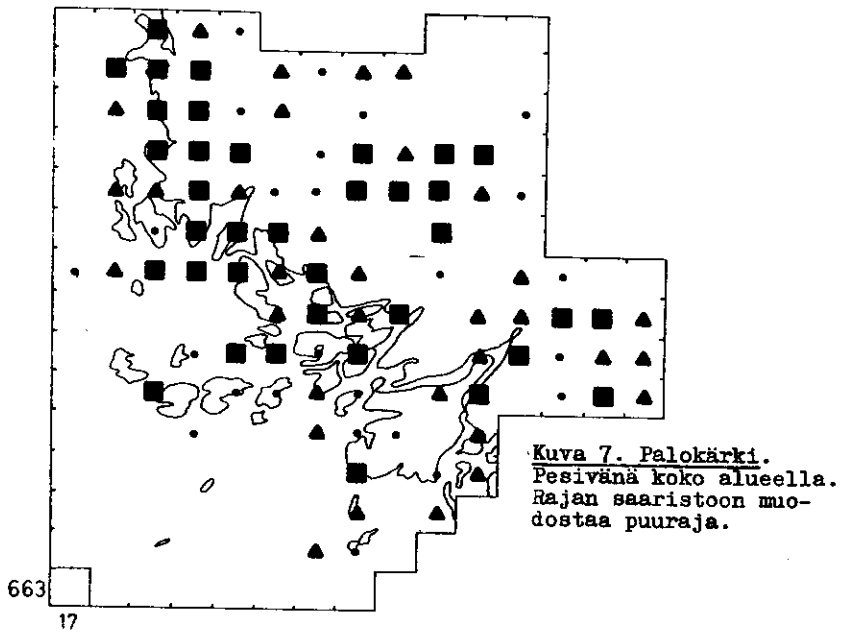
Kuva 4. Haapana. Pesii rannikon lähillä sekä sisämaan lintujärvillä. Puuttuu lähes kokonaan ulkosaaristosta.

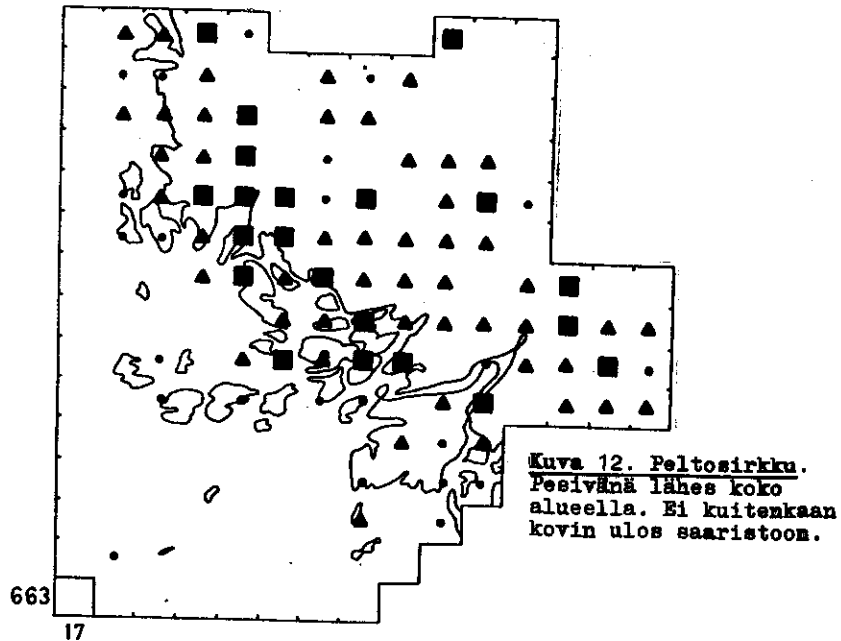
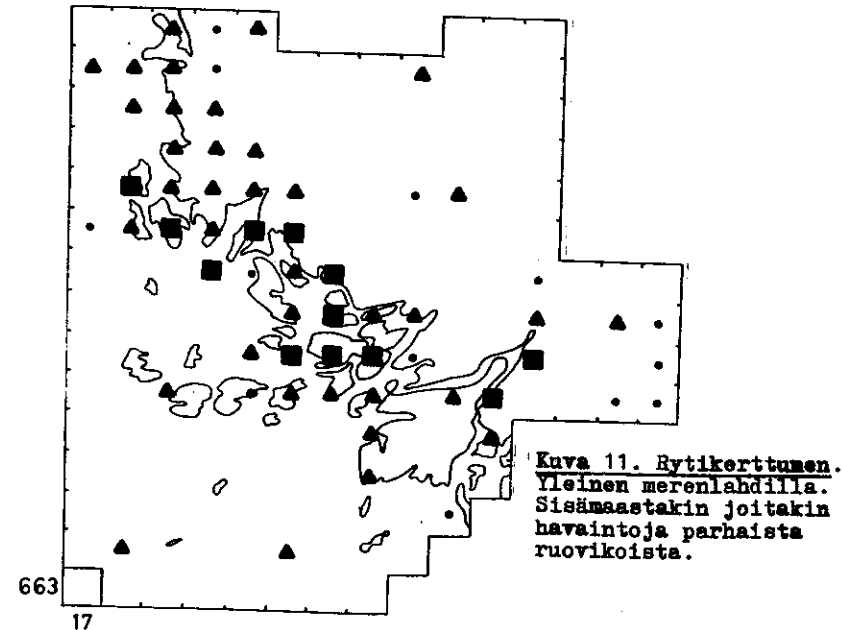

Kuva 5. Punajalkaviklo. Saaristolaji, joka nykyisin on alkanut pesiä myös sisämaan parhailla soilla.

Kuva 6. Harmaapähtikka. Yllättävän yleinen. Rannikkoalueilla ja saariston suurilla saarilla pesii joka ruudussa. Sisämaassa harvalukuinen.

Lopuksi olisin kiittänyt kaikkia havainnoitsijoita, jotka ovat ottaneet osaa lintuatlakseen. Ilman heitä olisi tällaisten karttojen laatiminen mahdotonta. Jotta tuloksena kuitenkin olisi vielä parempia karttoja ovat kaikki uudet atlas-laskijat tervetulleita joukkoomme.

BRITTIATLAS

Englantilaisten lintuatlas on valmis ja julkaistu kirjan muodossa. Kirja sisältää täydelliset levinneisyystiedot Brittein saarten pesimälinnustosta ja lisäksi paljon muuta aiheeseen liittyvää oheistietoa. Kirjan on Esko Gustafsson aikoinaan esitellyt myös TLY:n kokouksessa ja kyseinen kappale löytyy Yliopiston biotieteiden kirjastosta, mutta kotiin lainaaminen tuskin onnistuu. Syksyllä kuitenkin sai Turun kaupunginkirjasto oman kappaleensa (pääkirjastossa) Henry Lehdon painostuksen tuloksena ja tämä kappale on kaikkien kotiinkannettavana. Siitä vain ellei satu olemaan lainassa. Koska kirjan anti perustuu karttoihin, ei kieli- taidon puutekaan aiheuta ylivoimaisia vaikeuksia. Tämä ensimmäinen ja ilmeisesti myös kaikkein täydellisim- mäksi jäävä atlasprojekti löytyy kirjaston isojen kirjojen hyllystä kohdasta 598 Sha, jos löytyy, ja nimi oli The atlas of breeding birds in Britain and Ireland.

Toimitus

JURMON LINTUASEMAN TOIMINNASTA 1975 JA 1976

RANTARUOHO

Työskentelytavat

Pari vuotta tuntuu taas vierähtäneen ilman ainuttakaan julkaisua Jurmon toimintaraporttia. Koska toiminta asemalla kuluneina vuosina on ollut hyvin vilkasta, esittelen suman huipulta vain muutaman näkyvän erikoispiirteen.

Ensiksi kuitenkin on purettava kaikki parina vuonna kertynyt myrky. Pitkään pari aseman toimintaohjeissa olevaa pykälää ovat tehonneet karsien miehityksestä aivan toivottomimmat yhdistelmät. Nyt yleinen täysi-ikäisyysrajan aleneminen on tuonut muutamat perusongelmat kiusallisina esille. Jokaisen lintuharrastajan perusominaisuus on kriittisyys - satoja kertoja sanottu, mutta eipä silti tunnu tavoittaneen kaikkia "ornitologeiksi" itseään kutsuvia. Olen itse saanut joskus varsin nolosti oppia, että edes Jurmossa jokainen huonosti nähty lintu ei välttämättä ole harvinainen. Joten jos joku vielä aivan vakavissaan kehtaa kirjata kaavakkeelle keskiyöllä nähtyjä punajalkahaukkoja, heinäkurppia, jotka pelotettaessa oitis räpsähtävät taivaan navalle ja lentäissään "vain ihan vähän heittelehtivät" jne jne, tietäköön, että en ota kohta yhtään lintua vakavasti näiden ylipaineisten bongarien kaavakkeilta. Väärinkäsitysten välttämiseksi totean, että ilmiö ei valitettavasti ole rajoitettavissa yhteen tai kahteen henkilöön, vaan tuntuu levinneen ruton nopeudella koko harrastajajoukossa. Oma lietsova vaikutuksensa on ollut uudella määrityskirjallisuudella sekä viime vuosina läpirunnotulla pinnaideologialla. Jotakin "pinna-aapistista" ensi lintukirjansaamukset harrastajanalku saa helposti käsityksen, että maastossa tuskin muita lintuja tapaakaan kuin harvinaisuuksia. Pinnaideologia arvostaa taas harrastajaa sitä enemmän, mitä useampia elämän- tai vuodenpinnoja hän on ehtinyt haalimaan. Kriittisyys ei tunnetusti ole lukujen kasvattamisessa hyvästä, tämän ovat monet menestyvät pinnametsästäjät jo varhain huomanneet.

Vuoden 1975 toimintakertomuksen ensimmäisen käsikirjoituksen liitteeksi laadin myös kyseisen vuoden kaavakkeiden asiarkasta esitystapaa ihastelevan lausunnon. Vuosi 1976 on pakotanut minut tässäkin asiassa varovaiseksi. Olen toki huomannut, että yhä useammat Jurmon miehittäjät paneutuvat tosiaan kaavakkeen täyttämiseen, yrittävät säilyttää kaavakkeella selvän yleiskuvan kyseisenä päivänä saarella todetusta linnustosta. Kuitenkin aivan viime aikoina olen ollut huomavini, että näiden kielivälkköjen kaavakkeita pintapuolisesti lukaisseet kirjoitustyössä harjaantumattomat harrastajat itse samaa jälkeä yrittäessään saattavat aivan unohtaa oleellisimman! Oleellista on kaikki itse havainnoista kertova: aika, paikka, yksilömäärät, tuntomerkit, lentosuunnat jne. Ei siis esimerkiksi se, söikö havainnontekijä mahdollisesti kaurapuuroa tai näkkileipää havainnon tehdessään. Tietysti itse havaintokin voidaan kuvata mielenkiintoisesti. Suosittelemkin kaikille hyviksi kaavakkeentäyttäjiksi haluaville perehtymistä esimerkiksi herrojen HKarhu ja RKarlson täytettämiin kaavakkeisiin. Edelliseltä opitte, miten "tavallisestakin" päivästä voi kiskoa sivullisen kiinnostavaa luettavaa, jälkimmäinen todistaa työllään, että pahimpinakin ruuhka-aikoina ehtii huolella täyttää kaavakkeen, jos vain halua on. Lisää saman tason täyttäjiä, niin vuosiraportinkin kokeaminen sujuu aivan itsestään.

Tiedon antajan numerossa 9 keskusteltiin jonkin verran myös linnunnimien lyhentämisestä. Koska on mahdollista, että tulevassa havaintoyhteenvedossakin esiintyy kyseisiä lyhenteitä, lienee paikallaan perustella hieman niiden käyttöä. Suomen kielellä on eräitä ominaisuuksia, jotka pahasti haittaavat yrityksiä luoda tehokas ja toimiva suomenkielisten linnunnimien lyhennysjärjestelmä. Suomen kielen sanat (ja niin myös linnunnimet) ovat pitkiä. Pitkässä sanassa yhden kirjaimen "ominaispaino" on huomattavasti vähäisempi kuin lyhyessä. Eräät kirjaimet (kuten k, i) ovat toisiinsa verrattuna kohtuuttoman yleisiä. Tieteellinen lajinimi on aina kaksiosainen, suomenkielinen nimi saattaa sen sijaan olla yksi-, kaksi- tai useampiosainen (esimerkkinä isokeltajalkaviklo). Niinpä ei ole aivan yhden iltapäivän puuhaa keksiä helppo sääntö,

jonka mukaan Suomessa tavattujen lintujen suomenkieliset nimet voitaisiin tyypistää sanokaamme nelikirjaimiseksi tunnustoksi, jossa enintään 10-20 tunnusta olisi kaksi- tai kolmi-selitteisiä. Lyhennyksen tehohan piilee siinä, että se on lyhyt. Lisäksi lyhenteen muodostussäännön täytyy olla tavallisellekin harrastajalle heti selvä ja helppo soveltaa molempiin suuntiin. Eräs retkikaverini yritti taannoin vuoden päivät ratkaista kyseistä tehtävää, hermostui sitten ja opeteli tieteelliset nimet. Useimmat Ukuliin kirjoittaneet ovat kielelliseltä tyyliänsä niin kehittyneitä, että ovat huomanneet poistaa lyhenteet suorasanaisestä tekstistään. Sen sijaan taulukkoja kirjoittaessa lyhenteet ovat ainakin Rantaruohon tapaiselle kaksisormijärjestelmän virtuoosille erittäin mieluisia, aina samanpituisia lyhenteitä lyödessä-hän muodostuu selvä rytmi, joka nopeuttaa työskentelyä. Lyhenteiden vieraskielisyys ei ole itseisarvo, siirryn mielelläni käyttämään yhtä kätevää suomenkielisten nimien tunnustoa mikäli sellainen ensin keksitään. Silti en suosittelisi kirjoitustapaa "povi (tai pkuo) pilisi rimmikön yllä".

TALVILINNUSTO JURMOSSA 1975 JA 1976

Talviaikainen tarkkailu oli puheenaolevina vuosina tavallista vilkkaampaa. Kummankin vuoden tammikuussa oli 17 ja helmikuussa 9 retkipäivää. Olosuhteissa sen sijaan oli eroja: talvi 1975 oli hyvin leuto ja jäätön, talvi 1976 taas lähinnä normaali, vesialueet saaren ympäristössä olivat jäässä maaliskuun. Lunta tuulisessa ulkosaaristossa ei yleensä merkittävästi maahan jää. Erot jäättilanteessa näkyivät hyvin vesilinnustossa. Alkuvuoden 1975 vesilinnusto muistutti melko paljon muiden 1970-luvun alkuvuosien vesilinnustoa, lajeja oli runsaasti ja yksilömäärät kohtuullisen suuria. Valtalajeina olivat heinäSORSA (tammikuulla yli 100/vrk, helmikuulla eniten 23.02. 35), allit (alle 30 päivittäin), koskelot (kumpaakin lajea enimmillään 10-20), haahka (kymmenkunta) ja riskilä (enimmillään 18.01. 40). Satunnaislajeina tavattiin mm. kaakkuri, silkkiuikku, härkälintu, mustalintu, laulujuoutsen ja nokikana. Merimetso oli melko säännöllinen ja helmikuun

lopulla lähivesiltä laskettiin enimmillään jo 19 yksilöä. Sen sijaan vuoden 1976 alkukuukausien vesilinnusto oli aiempia vuosia oleellisesti runsaampi ja myös lajistoltaan erittäin monipuolinen. Hiljalleen etelään työntyvä jää tuntui keräävän hajallaan sisäsaaristossa lörvineet talvenkärkkyjät suuriksi keräymälautoiksi, joita se sitten työnsi edellään Jurmonkin vesille ihmeteltäväksi. Seuraavassa valtalajien parhaita päiviä:

silkkiuikku	28.02. 25	merimetso	22.01. 237
heinäsorsa	11.01. 160	tukkasotka	28.02. 20
telkkä	28.02. 250	allit	21.02. 150
tukkakoskelo	23.02. 105	isokoskelo	14.02. 460
kyhmyjuoutsen	28.02. 60	riskilä	15.02. 86.

Satunnaislajistosta mainittavia ovat härkälintu, haapana, lapasotka (enimmillään 11), mustalintu, uivelo (neljästi), laulujuoutsen, nokikana, allihaahka (n. 3 eri yksilöä) ja pikku-uikku. Vanhoilta hyviltä ajoilta, jolloin talvetkin olivat talven näköisiä, ei Jurmossa juuri ole havaintoja helmikuulta, joten en osaa sanoa, onko todettu ilmiä todella poikkeuksellinen. Näin saattaa olla, sillä voi epäillä useiden edeltäneiden leutojen talvien kasvattaneen maassamme talvea kärkkyvän vesilinnuston määrän epänormaalin suureksi. Asia olisi mukava tarkistaa seuraavana normaalina talvena.

Toki kyseisinä talvina tehtiin kiinnostavia havaintoja muistakin kuin vesilinnuista. Petolinnuista tuulihaukka ja kana-haukka todettiin molempina talvina monesti, ampuhaukka todettiin 07.02.1975 ja merikotka 14.02.1976. Kahlaajista järkyttävien havainto tehtiin 03.01.1976, jolloin talvipukuinen karekukko kummitteli koko aamupäivän havainnoitsijoiden tiellä! Taivaanvuohi todettiin 26.-27.02.1975 ja 10.12.1975 lähtien tehtiin havaintoja ensin yhdestä, 31.12. lähtien kahdesta yksilöstä. Viimeisen kerran nämä todettiin 10.01.. Lehtokurppa nähtiin 11.12.1975 ja 20.12. todettiin vielä lajin jälkiä uudella lumella. Merisirrin määrät talvella 1975 olivat pieniä, pari sydäntalvihavaintoa yksinäisistä vihjasivat runsaampaan esiintymiseen lähisaaristossa. 10.12.1975 lähtien jälleen saarellakin todettiin talviparvia, tosin enimmilläänkin vain 14 31.12.. Rantojen jäätyminen karkoitti linnut pääsaarelta 21.01..

Varpuslinnuista havaittiin muun muassa

kangaskiuru 06.12.75 ja 03.-04.01.76,
3 tunturikiurua talvehti 1975,
peukaloinen todettiin 05.01.75,
punarintaa enimmillään 2 02.-04.01.76 sekä 1 vielä
07.01.,
Niittykirvinen todettiin 01.-05.01. sekä 23.-27.02.75,
2 tikliä muutti saaren yli 22.01.76.

Tunturipöllö oli vuoden 1975 alkupuolella melko tavallinen,
syksyn 1974 voimakas vaellus jatkui ripotellen 27.03.75 asti,
edellisessä yhteenvedossa arvioituun kokonaismäärään tuli
näin lisää n. 14 yksilöä. Muutama viimeinen havainto antoi
aiheen epäillä muuttosuunnan kääntyneen keväällä itäiseksi.
Vuoden 1975 lopulla tunturipöllöt vaelsivat jälleen kuten
vuosina 1971-72. 25.10. lähtien 07.01.76 asti tavattiin yh-
teensä runsaat 10 pöllöä yksin, kaksin saaren maisemissa.
Samanlaista liikettä lajilla todettiin myös loppuvuonna 1976.

ARKTIIKKAMUTTO JURMOSSA KEVÄINÄ 1975 JA 1976

Kumpanakin keväänä muutontarkkailuaktiivisuus oli selvästi
muutamaa viime vuotta vahvempi. Etenkin arktisten vesilintu-
jen liike toukokuun lopulla tuntui kiinnostavan. Vuonna 1975
muutto oli kuitenkin yleisesti ottaen vaisua. Tavallista huo-
nommin muutti alleja ja muita arktisia vesilintuja, punakui-
reja, pikkukuoveja ja tundrakurmitsoja. Jotakuinkin norma-
alisti esiintyi suosirri, ja kuikkalintujen muutto oli taval-
lista vilkkaampaa. Vuonna 1976 tilanne oli suurin piirtein
päinvastainen: arktisen vesilinnuston ja isojen kahlaajien
määrät olivat melko suuria, suosirrimuutto jäi vähäiseksi.
Tänäkin keväänä kuitenkin kuikkalintuja tavattiin erittäin
paljon. Seuraavassa asetelmassa ovat eräiden arktisten muut-
tajien kokonaismäärät ja parhaat muutot puheenaolevilta
keväiltä. Sp-summiin olen sisällyttänyt myös määritetyt.

laji	paras päivä 1975	summa 1975	paras päivä 1976	summa 1976
G arc	10.05. 48	164	20.05. 78	321
G ste		5		8
GAVIA	30.05. 636	1340	21.05. 1038	4063
A mar	01.05. 4	8	23.05. 13	28
O hye	20.05. 3390	5900	22.05. 5000	13451
M nig	27.04. 50	121	02.05. 60	146
VL	20.05. 3390	n.8500	22.05. 5400	25326
B ber	15.05. 4	4	01.06. 50	55
P squ	11.06. 201	443	23.05. 485	1229
P apr	06.05. 10	56	08.05. 107	195
FLUV	11.06. 501	n.900	23.05. 485	1483
M pha	24.05. 16	58	08.05. 136 +92 tn	307 +96 tn
L lap	12.05. 374	471	13.05. 753	1494
IK	12.05. 374	n.725	13.05. 753	2529
C alp	26.05. 885	n.2400	29.05. 400	n.2400

tn = todennäköistä

HAVAINTOJA SÄÄN VAIKUTUKSESTA MUUTTOON JURMOSSA 1975 JA 1976

Kahden hyvin tarkkailun vuoden koko fenologia-aineistoa ei
liene mielekäästä julkaista edes Ukulin kaltaisessa paikallis-
julkaisussa. Seuraavaan olen poiminut vain muutaman kiinnos-
tavan ilmiön, jotka näin julkaistuna toivoakseni antavat
tuleville tarkkailijoille kannustusta valppauteen ja havain-
tojen huolelliseen muistiinkirjaamiseen.

Toukokuun 1975 sään vaikutus hyönteissyöjämuuttoon on jo
pääpiirtein esitetty Harjun (1976) artikkelissa. Toukokuussa
1976 koettiin myös vähän vastaava lämpöaalto jokseenkin sa-
moihin aikoihin. Rengastus- ja maastohavainnoinnin mukaan
kuitenkin tuon lämpösyöjäkysen aikana Jurmon kautta muuttaneiden
hyönteissyöjien määrä näyttää jääneen noin kolmannekseen
vuoden 1975 määrästä. Siitä huolimatta hyönteissyöjämäärät
keväänä 1976 olivat tavallista paljon suurempia.

Merimetsojen muutto oli kumpanakin käsiteltynä vuonna oleellisesti runsaampaa kuin aiempina tunnettuina Jurmossa. Kevätmuuton rakenne eri vuosina poikkesi kuitenkin selvästi toisistaan. Keväällä 1975 muuton huippupäivät olivat jo maaliskuun lopulla, parhaimpina 26.03. 170 ja 30.03. 235 yksilöä. Pienempi huippu koettiin vielä 15.04., 144 yksilöä ja 23.04. 49. Tämän jälkeen tavattiin vain pieniä määriä, ja viimeinen havainto tehtiin 16.05.. Vuonna 1976 muutto tuntui alkavan voimakkaana vasta huhtikuussa, parhaat päivät todettiin vapun tienoilla: 01.05. 128 ja 02.05. 220. Vielä 08.05. todettiin 135 ja peräti 21.05. vielä 120 yksilöä. Kevään viimeinen havainto tehtiin 04.06. 12 yksilöstä. Muuton selvä viivästyminen edelliseen vuoteen verrattuna on yksinkertaisesti selittää johtuneen edeltäneiden talvien jäättilanteesta todetuista eroista. Kevään 1976 muutto alkoi vahvana vasta jäiden kadottua alueelta. Vuoden 1975 maaliskuun muutto lienee ollut lyhytmatkasta asettumista tuolloisen jääreunan tuntumaan Selkämerelle. Tätä käsitystä tukee se, että vuonna 1975 Tankarin lintuasemalla todetut muutonhuiput ovat hyvin paljon vuonna 1976 Jurmossa todettujen näköisiä. (Harju 1976)

Merimetson kevätmuutto Jurmossa vuosina 1975 ja 1976, keskiarvot viisipäiväisjaksoina:

jakso	1975	1976
12.-16.03.	20,2	2,0
17.-21.	17,2	-
22.-26.	90,3	-
27.-31.	116,6	-
01.-05.04.	10,5	-
06.-10.	8,0	0,5
11.-15.	29,4	18,3
16.-20.	4,2	4,0
21.-25.	28,4	13,0
26.-30.	16,7	34,0
01.-05.05.	9,0	76,2
06.-10.	1,6	49,2
11.-15.	-	13,2
16.-20.	2,2	20,0
21.-25.	-	26,4
26.-30.	-	6,0
31.05.-04.06.	-	6,3
05.-09.	-	-
kausi summa (P oar + sp)	1579	1281

Vapun 1976 tienoon takatalvena etelärannikolla todetuista suurista vesilintumääristä (Karhu 1977, Tennilä 1976) voitulkita oireeksi myös Jurmossa tuolloin todetun uikkurunsauden. Parhaana päivänä 30.04. todettiin 58 uikkua (9 silkkuiikkua, 32 härkälintua, 5 mustakurkkuuikkua ja 12 määrittämätöntä). Saman takatalven hellittäessä paria päivää myöhemmin todettiin useilla huhtikuun yömuuttajilla komeita myöhäishuippuja. Esimerkiksi

hippiäisiä todettiin 03.05. 200 yksilöä ja punarintoja 03.-11.05. viitenä päivänä 300 - 500 yksilöä.

Lokakuun alussa 1976 vallitsi koko Etelä-Suomessa ajoittain lämmin, heikkotuulinen ja hyvin sumuinen sää, johon liittyi lisäksi laajoja säähäiriöitä Suomen itäpuolella. Kyseisinä päivinä todettiin Jurmossa mahtavia matalapainemuuttajien määriä ja lisäksi suuria määriä arktisia kahlaajia, sorsia ja hanhia, joista ainakin arktisia hanhia todettiin myös Uudellansalla (Huhta-Koivisto ym. 1977). Seuraavassa muutama esimerkki Jurmon tuolloisesta linturunsaudesta:

alli	12.10.	2560 WSW
valkuposkihanhi	eniten 12.-13.10.	47
tundrakurmita	02.10.	138
kapustarinta	07.10.	150
FLU sp	07.10.	yht. 310
suosirri ja pikkukahlaaja	07.10.	200 + 100
peukaloinen	06.10.	170
punarinta	06.10.	4000
järripeippo	06.10.	1000.

Lisäksi monet vaelluslinnut olivat tuolloin runsaimmillaan. Vuoden 1975 lokakuun alkupäivinä todettiin myös etelärannikolla raju hanhien muuttorynnäkkö (ks esim. Huhta-Koivisto & Tennilä 1976), josta pieniä oireita todettiin Jurmossakin, eniten 04.10. 388 yksilöä.

VAELTAJISTA JURMOSSA 1976

Vuoden 1975 vaelluslintuhavainnoista ovat merkittävimmät jokaisen luettavissa Hildénin (1976) artikkelista. Sen sijaan vuoden 1976 havaintojen julkaisupaikan siirryttyä oleellisesti vähemmän harrastajia kiinnostavaan lehteen lienee tässä paikallaan esitellä hieman vuoden 1976 vaelluslintuhavaintoja Jurmosta.

Tali-, sini- ja kuusitiainen talvehtivat pikkuryhminä kaikki Jurmossa talvella 1975/76. Näiden tiialajien sekä hippiaisen ja puukiipijän kevätmuutto oli tavallista selvästi vilkkaampaa, esimerkiksi puukiipijöitä tavattiin 10.04. jopa 12 yksilöä. Urpiaisen ja vihervarpusen kevätmuutot jäivät hyvin

vaisuiksi. Käpylintuja liikkui vuonna 1976 paljon. Jo kevät-havaintojaksolla nähtiin 284 käpylintua, joista määritettiin 124 pikuiksi. Syystarkkailujaksolla käpylintuja todettiin 633 yksilöä, näistä määritettiin 113 pikua, 18 isoa ja 5 kirjosiipeä. Kaikki lajit siis liikkuvat tänä syksynä.

Tiaisia liikkui sykeyllä paljon. Ennätystasonsa tuntumassa oli talitiaisten muutto, parhaimpina päivinä nähtiin 300 yksilöä. Hömötiaisilla oli ensimmäinen kunnollinen Jurmosakin todettu vaellus, 24 yksilöä. Melko runsaita olivat myös sini-, kuusi- ja pyrstötiaiset, vaikka ennätyksiä ei murskattukaan. Normaalisti eteni myös hippiäisten muutto. Sen sijaan todellisen yllätyksen tuotti puukiipijä, joka muutti yhtä runsaana kuin hippläinenkin! Aiempi ennätystamo jäi ehkä kymmenesosaan viime syksyn vaelluksen kokonaisu-määrästä. Paras puukiipijäpäivä oli 06.10., jolloin arvioitiin Leppälehdon verkkopaikoilla n.500 yksilöä! Syksyn rengastustilastossa laji on punarinnan jälkeen toiseksi runsain: 395 rengastusta. Viime syksyn vaeltajaerikoisuuksista tavio-kuurna eksyi vähin määrin Jurmoonkin, parhaana päivänä 06.11. todettiin 40 yksilöä. Sen sijaan vesikauhuista nakkelia saatiin turhaan odotella ilmestyväksi äärimereiselle Jurmolle. Kiinnostavaa oli todeta pitkästä ajasta myös helmipöllöjen uskaltautuvan vaelluksellaan lukuisina Jurmoon: 27.09.-15.10. todettiin enintään 36 yksilöä. Hiiripöllöjä todettiin 28.09.-11.10. n. 6 yksilöä. Tunturipöllöjäkin riitti jo vakiintuneen tavan mukaan marras-joulukuussa lähes kymmen-kunta ilahduttamaan kaamosdepressiota potevia bongareita.

RETKEILYAKTIIVISUUS JURMOSSA 1975-76

Kuukausi	1975	1976	$\bar{x}(P(1971-6))$	Vuonna 1975 havainnointi
tamm	17	17	0,403	kevällä oli ennätyskel-
helmi	9	9	0,159	lisen tehokasta, pääjak-
maalis	22	5	0,177	sosta 07.03.-13.06. on
huhti	21	23	0,633	tietoja 85 päivältä, pi-
touko	31	29	0,908	sim tauko on 4 päivää.
kesä	13	6	0,378	Syksyllä yhtenäistä tark-
heinä	5	4	0,172	kailua oli vain ele- ja
elo	30	25	0,764	joulukuussa.
syys	10	16	0,556	Vuonna 1976 kevään pää-
loka	9	18	0,527	jaksioon 09.04.-06.06.
marras	8	12	0,400	
joulu	24	17	0,667	
	199	181	0,482	

kertyi 55 havaintopäivää. Sykeyllä yhtäjaksoisempaa miehitys-tä oli jälleen elekuussa sekä kerrankin myös syys-lokakuun vaihteessa. Vuosien 1971-6 keskimääräiseen havaintotehoon verrattuna kumpanakin vuonna talvihavainnointi eli selvästi vahvempaa. Vuosikymmenen suuntauksen mukaisesti touko- ja elekuu olivat parhaiten tutkitut.

Vuosikymmenen keskimääräistä havaintotehoa tutkiessa paljas-tuu muutamia pysyväisluonteisia lapsuksia. Syksyn havainnointi on ollut lähes aina hyvin rikkonaista, myös sydänkesän tark-kailu on ollut äärimmäisen vaikeaa. Tällaista kiereutumien korjailuun on nyt hyvät mahdollisuudet TLY:n vihdoin saatua oman asemarakennuksensa.

RENGASTUSTYÖ JURMOSSA 1975-6

	K 1975	S 1975	K 1976	S 1976
pyydys	2326/30	396/10	2678/20	2357/20
verkke	-	17/2	-	34/5
katiaka	9/9	10/2	92/8	14/2
siemenp.	-/2	-	-	-
haukkah.	-/1	-	-	-/2
silmukkap.	-/1	-	-	-
kr.verkko	2	-	4	-
pesäpoik.	1	-	1	-
emoja	-	1	2	1
munten				
	2338	424	2777	2406

Kaksiosaisen luvun ensimmäinen osa ilmaisee saaliismäärän, jälkimmäinen käyttöpäivien määrä. Yksiosaiset luvut ovat saaliismääriä.

Kesällä 1975 voimaan tullut rengastustentti teki selvän laman syksyn rengastustoimintaan, tästä selvittiin kuitenkin suomenkielisen varpuslintujen määritysoppaan valmistuttua.

Vuonna 1975 verkkoilu tapahtui vanhoilla määntöjen vakiepaikoilla. Vuonna 1976 sen sijaan sekä keuhkolla että syksyllä noin puolet verkkoilutehosta siirtyi Leppälähteeseen. Suuntansa on hyvä, sillä täten kaikki verkkoiluun sopivat biotoopit tulevat edellistä paremmin tarkkailluiksi. Rengastuksen hajominen aiempaa laajemmalle alueelle hidastaa kuitenkin työskentelyä, mikä tulee huomioida verkkomäärityksessä. Mitään paineita yliahneuteen ei saisi olla.

Sydänkesän kurja tarkkailu näkyy erittäin masentavalla tavalla pesäpoikasrengastuksista. Nyt kun on mahdollista tehdä myös kesätarkkailua, seisi mielellään myös pesäpoikasrengastuksen elpymään vähintään aseman alkuvuosina yleiselle taselle.

Kirjallista:

- Harju, T. 1976: Katsaus lintuasemien toimintaan 1975. Lintumies 11:65-72.
 Hilden, O. 1976: Vaelluslintujen esiintyminen lintuasemilla 1975. Lintumies 11:33-40.
 Huhta-Koivisto, M. & M. Tennilä 1976: Katsaus Länsi-Uudenmaan lintusyksyyn 1975. Tringa 3, no. 2:3-23.
 Huhta-Koivisto, M. & M. Tennilä & P. Uusivuori & J. Saari 1977: Katsaus Länsi-Uudenmaan lintusyksyyn 1976. Tringa 4:67-80.
 Karhu, H. 1977: Lintujen kevätmuutto TLY:n toimialueella 1976. Tiedon antaja 10: 4-18.
 Tennilä, M. 1976: Katsaus Länsi-Uudenmaan lintukevääseen 1976. Tringa 3, no. 5: 3-14.

AIKAMME LINNUNNIMIÄ 1

ATK & REP

Ala-arvoinen:	väärä tulkinta lyhenteestä Ala arv, kiuru.
Anis:	ei pastilli, vaan varpushaukka, A nis.
atshii:	vääntös nimestä atthis, kuningaskalastaja.
Enska:	lyhenne E sca äännettynä, erään tulkin mukaan nimitys johtuu tunturipöllön ja Ensio "Enska" Itkosen yhdennäköisyydestä. Phylloscopus, siis pajulintu sp.
fyllari:	gentilis, kanahaukka.
hakki:	pähkinähakki
hippi:	hippiäinen
hoikkis:	aro- tai niittysuohaukka, muodon mukaan.
Iso:	kotka, merikotka tai vielä suurempi.
kesykyhyky:	kesykyhyky on pulun virallinen nimi.
kotou:	kottarainen
kunkku:	kuningaskalastaja
kyhäkri:	kyhmyjoutsen
kähmy:	piileskelevä, salaperäinen lintu. Vastaa kalastajien karkuun päässeitä vonkaleita. virhemääritys, siis mikä tahansa muu laji kuin mainittu.
käpy:	vuodenajan mukaan lapinharakka tai -tiira.
lapplander:	kanahaukkanaaras
Manta:	kottarainen metsässä
mettäräinen:	jänkäkurppa
minikurppa:	lyhenne haahkan lajinimestä mollissina.
melli:	Isolla Melli taas tarkoittaa Jurmon ex-asemanhoitaja Malmstenia. Yhteistä näille oli Anderssonin aiheuttama uhka.
niku:	niger, mustalintu
nisari:	nisus, varpushaukka
nisse:	ks. nokkanisse
nisti:	niittykirvinen, ääntelyn "ist-ist" mukaan.
nokkanisse:	nokkavarpuksen
pandari:	Pandion, kalasääski.
pisi:	rantasipi
pukki:	taivaanvuohi
pullahanhi:	kanadanhanhi
pullasorsa:	muuta nimiä sinisorsa ja heinäSORSA.
punakontti:	punajalkaviklo
punikki:	vääntös vääntöksestä vanikki, töyhtöhyppä.
putsari:	"suomenos" Buzzard-nimestä, Buteo/Pernis.
rantarähäkki:	meriharakkaa kuvaava lajinimi, tuli käyttöön kun TLY:n jäsenten hiihoihin ilmestyi meriharakan kuvia.
ruskis:	ruskosuohaukka
seplari:	sepelkyhyky
tinnu:	tinnunculus, tuulihaukka
tupla-Buteo:	Buteo buteo, hiiirihaukka, vastaavasti tupla-Limosa mustapyrstökuiri jne.
tsik-sirkku:	pohjansirkku/pikkusirkku, äänen mukaan.
ukuli:	tunturipöllö Jurmossa
vanikki:	Vanellus vanellus, töyhtöhyppä.
verijalka:	Haematopus, meriharakka.
viskivaras:	viscivorus, kulorastas.
väiski:	västäräkki.

ARKTISEN MUUTON SEURAAMINEN VIROLAHDELLA 14.-27.5.1977

JORMA KIRJONEN (teksti) & HANNU KUIVALA & MARKKU LAURINEN

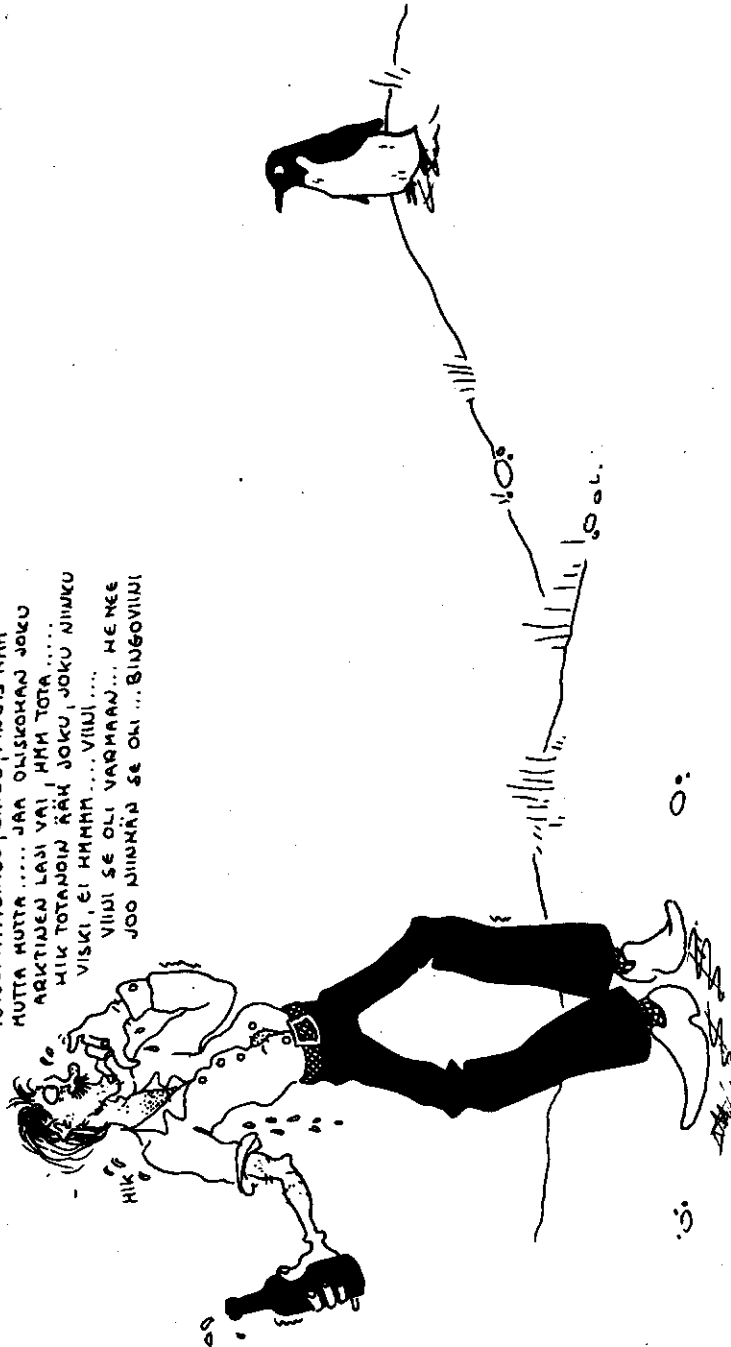
Virolahti on, kuten yleisesti tiedetäänkin, Suomen itäisin niemenkärki, joka työntyy Suomenlahteen. Hurpun kärki, jossa viihdyimme parisen viikkoa on noin 4 kilometrin päässä Virolahden kirkolta. Alue sijaitsee rajavyöhykkeen välittömässä tuntumassa. Itäisen naapurin vesirajalle on runsaan 600 m:n matka ja tästä johtuen jouduimme usein olemaan itseveljen valvovan silmän alaisina. Valvonta tapahtui tykkiveneestä vahvalla kaukoputkella ja se oli parhaimmillaan ympärivuorokautista. Tämä ei suinkaan häirinyt mautontarkkailua vaan päinvastoin: Tunsimme olemme luottavan turvalliseksi tarkan varoituksen alaisina. Lisäksi Hurpunkärjessä on suomalaisten rajavartioston, josta muistettiin meitä muutamalla tarkitusvierailulla. Valokuvaus naapurin suuntaan on kielletty tuntevan pikasakon uhalla. Vietimme yöt teltassa, mutta lähellä kärkeä asuva maanviljelijä, joka myös omistaa kärjen, on rakentanut useita mökkejä alueelle. Näitä mökkejä voivat lintuharrastajat vuokrata kohtuuhintaan. Mainittakoon vielä, että ko. maanviljelijä on innokas lintujen ystävä ja kuuluu jäsenenä Kymenlaakson lintutieteelliseen yhdistykseen. Hurpussa oli meidän lisäksi runsaasti ornitologeja ympäri Suomea, mm. Helsingistä, Kouvolaista, Kotkasta, Tampereelta ja Mikkelistä. Virolahti sopii arktisen muuton tarkkailuun erinomaisesti ja on mielestäni yksi parhaista mitä Suomesta löytyy.

Havainnot

Vesilinnut: havaittujen vesilintujen lukumäärät:

14.5.	n. 6000	21.5.	n. 30000
15.	20500	22.	40000
16.	22800	23.	15000
17.	1800	24.	7000
18.	700	25.	8000
19.	huone sähk.	26.	2500
20.	168000	27.	10000

OH O HIK, HMM TOTA HMM .... NOH NOH
HITES NYT ??? EI EI HMM TAI KYLLÄ
..... JAA-A JOO HMM JOTEIKU VAIKOTTAA
TUTULTA .... BINGO, BINGO, PINGIS HMM
MUTTA MUTTA ..... JAA OLISSOKAN JOKU
ARKTISEN LAJI VAI, HMM TOTA .....
HIK TOTANDIN AÄH JOKU, JOKU NIINKU
VISKI, EI HMMMM ..... VIILU .....
VIILI SE OLI VARMAAN... HE NEE
JOO NIINKÄ SE OLI ... BINGOVIIHI

Vesilintuja havaittiin yhteensä n.332300, mistä alleja n.80%. Ehdoton huippupäivä oli 20.5. jolloin Venäjälle taivalsi n. 168000 vesilintua, joista alleja oli n.95%. Paras Melanitta-päivä oli 23.5. jolloin Melanittoja muutti n.9000.

Hanhjet: Hanhia näkyi läpimuuttavina runsaasti, mihin viittaavat havaitut 8 eri lajiakin. Hanhien päivittäisen lukumäärät:

14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	22.	23.	24.	25.	26.	27.
68	5	0	0	50	15	18	2017	17500	2847	1290	3764	3926

Yhteensä 31500. Valkoposkihanhi: Ensimmäinen parvi n.50yks havaittiin 18.5. Seuraavaa parvea saatiin odottaa 2 päivää: 20.5. 15yks. 22. oli valkoposkien esimuuttopäivä, 1381 määritettyä. Muuton repeäminen tapahtuikin odotetusti seuraavana päivänä (23.), jolloin Venäjälle taivalsi 119 parven voimalla 17500 lintua! Suurin parvi oli n.500 yksilön aura ja parvien keskikoko 147. Kyseisenä päivänä ei määritetty muista hanhista kuin 40 sepelhanhea plus 7 Anser sp:tä. 24.5. muutti 1785 valkoposkea, 26. vielä 127 ja aivan yllättäen 27. peräti 1844. Sepelhanhi: Yksinäinen sepelhanhi havaittiin jo 14.5., seuraavat vasta 23.5. 40 yks. Sitten 24. 25. 26. 27.5.

560 1260 3230 98.

Sepelhanhia muutti yhteensä n.5190. Meiltä jäi kuitenkin 29.5. tapahtunut päämuutto näkemättä (15600!).

Kihut: Kihuja havaittiin yhteensä 83 muuttavaa, joista merikihuja oli 62, leveäpyrstökihuja 12, tunturikihuja 1 ja Sterco sp:tä 8. Merikihuista 59 oli vaaleita ja vain 3 tummia. Leveäpyrstökihut olivat kaikki vaaleaa värimuotoa. Paras kihupäivä oli 22.5., jolloin muutti 26 merikihua, 3 leveäpyrstökihua ja yksi kihiu sp.

Gaviat: Gaviota muutti yllättävän runsaasti verrattuna aiempiin vuosiin. Edellinen Harpun päiväennätys oli v.1976 900 yksilöllä. Keväänä -77 ennätys lyötiin kahdesti. Määrät:

14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.
51	40	80	29	15	26	754	1460	514	624	560	22	298	2112

Paras päivä yllättäen niinkin myöhään kuin 27.5. 2112 yks. Uusi komea Harpun päiväennätys!

Kahlaajat: Punakuirien massat eivät näyttäneet Virolahdella. 18.5. näkyi n.250 yksilön potti ja sen jälkeen muutamia yksittäisiä muissa kahlaajaparvissa. Samaten oli pikkukuovi yllättävän vähälukuinen. Suokukkoja näkyi joitakin pikkuparvia, samoin arktisia meriharakoita.

23.5. alkanut kylmä pohjoinen ilmavirtaus piwti vauhtia kahlaajamuuttoon: 23.-27. muutti yhteensä n.21600 kahlaajaa pohjoisille pesimäseuduilleen. Näistä oli n. 11000 sirrejä, joista valtaosa suosirrejä. Pluvialiksia muutti n. 9300.

Kaikki määritetyt Pluvialikset olivat tundrakurmitseja. Paras kurmitsapäivä oli 27.5. jolloin muutti n. 5950 kurmitseja. Parhaat sirripäivät olivat

25.5. yht. n. 2500 sirriä, joista suosirrejä n. 2050 ja

24.5. yht. n. 3100 -"- , -"- -"- n. 1620.

Suurin sirriparvi oli 23.5. n.2000 sirriä.

Harvinaisuuksiakin näkyi retkellä runsaanlaisesti, mitä kuvaavat hyvin M.Laurenia saamat 12 elistä. Harvinaisuudet:

- 14.5. Pohjansirkku: 2 koirasta paikallisina asumpäivän Kyhmyhaahka: 1 ad koiras muutti itään. Lyhytnokkahanhi + 27 tundrahanhea n. 2 tuntia paikallisina, minkä jälkeen lähtivät NE. Tundrahanhi: 14 muutti pohjoiseen.
- 16.5. Idänuumilintu: 1 paik. Hurppu + 3 laul. kirkonkylässä. Leveäpyrstökihiu: 1 vaalea muutti ESE Haarahaukka: 1 paik. Lakakallion maisemissa.
- 17.5. Punajalkahaukka: 1 ad naaras N Lakakalliolla. Kattohaikara: 1 muutti NW, näkyvässä n. 20 min. Haarahaukka: 1 ad NE, Lakakallio. Leveäpyrstökihiu 6 + 2 vaaleaa komeasti + NE.
- 18.5. Harmaahaikara: 1 SW Mustahaikara: 1 ad komeasti + NW.
- 19.5. Mustakaularastas: 1 ♀-puk. paikallisena pellolla n.45 min, jonka jälkeen lähti NW.
- 20.5. Harmaahaikara: 1 muutti E Punajalkahaukka: 1 sub.ad. koiras (valkoposkinen) NW Hestaakerttunen: 1 laul. Vilkkiläntara.
- 21.5. Lumihanhi: 1 ad muutti NW JMKGavia: 1 E Kiljuhanhi 4 + Tundrahanhi 5 komeasti NE Tundrahanhi 8 NE
- 22.5. Lyhytnokkahanhi 1 muutti 61:n valkoposken mukana E Tundrahanhi 1 E Haarahaukka 1 ad + E Leveäpyrstökihiu 3 vaaleaa + NE
- 23.5. Tunturikihiu 1 tumman ja vaalean välimuoto NE Merimetso 3 E Pikkujoutsen 1 ad ENE

- 24.5. Pikkukajava 1 kaksivuotias E
Viirräinen 1 äänt. Vilkkiläntura
- 25.5. Pulmassirri 1 kesäp. + kuovisirri 2 vaihtop. lepäämässä
- 26.5. Isosirri 10 + 5 E
Mustatiira 1 E
Kuhankeitäjä 1 ♀ N
- 27.5. Isosirri 8 E
Harmaahaikara 1 E
Muuttohaukka 1 juv NE

Siinä sitä tulikin lueteltua koko joukko harvinaisuuksia, joten jokainen voi edelläolevat luettuaan kallistua siihen uskomukseen, ettei Virolahtea ole suotta ylistetty lintupaikkana. Tuskinpa monessakaan lintupaikassa Suomessa on nähty 8 hanhilajia kahtena perättäisenä päivänä. Olisi vain toivottavaa, että yhä useampi turkulainen lintuharrastaja suuntaisi kulkunsa Virolahdelle. Valkoposkien massamuutto on mahtavaa katseltavaa ja yleensäkin arktiikan seuraamisesta oppii itsekukin runsaasti uutta ja antoisaa tietoa linnuista.

LINTUJEN KEVÄT MUUTTO TLY:N TOIMIALUEELLA 1977

HEIKKI KARHU

Katsaus perustuu kaikkiaan 46:n henkilön havaintoihin. Varsinuisilla muuttokasvakeilla vastasi 28 lintumiestä. Havaintotoimikunta esittää lämpimän kiitoksen kaikille.

Havainnoitsijat

Esko Gustafsson (EG), Jari Helstola (JH), Raimo Hyvönen (RH), Kauko Häkikä (KH), Olli Kanerva (OK), Heikki Karhu (HKa), Juhani Karhumäki (JKa), Olli-Pekka Karlin (O-PK), Rolf Karlson (RK), Arje Keskinen (AK), J.Kiiveri (JKi), Kimmo Koponen (KK), Hannu Kormanen (HKO), Juha Kääriä (JKä), Ismo Lahtonen (IL), I.Laiho (ILai), Jarmo Leine (JLa), Esa Lehikoinen (EL), Harry Lehto (HL), J.Lähteenoja (JLä), Rauli Lumio (RL), Kari Mäntylä (KM), K.Nummila (KN), Antero Peijonen (AP), Veijo Peltola (VP), T.Perkonen (TP), Ossi Pihajoki (OP), S.Piiparinen (SP), Harri Päivärinta (HP), Raino Pönni (RP), Ilkka Rauvola (IR), Kaj Saari (KS), Lennart Saari (LS), Jouni Saario (JoS), Jukka Saario (JuS), Risto Saranto (RS), P.Siitonen (PS), J.Sundell (JSu), Asko Suoranta (AS), Olli Tenovuori (OT), I.Teuri (IT), Rita Walldén (RW), Ari Vienonen (AV), Pentti Vihanto (PV), K.Virtanen (KV) ja Veijo Vänskä (VV).

Oikaisu Tiedon Antaja N:o 10:ssä olleeseen kevään 1976 katsaukseen. Erehdyksessä Raimo Lehtosen (RLeh) nimellä julkaistut havainnot ovat tosiasiasa Raimo Heinosen. Anteeksi pyyntö molemmille.

Kevään sää

Helmikuu oli kylmä, keskilämpötila Turun lentokentällä jäi lähes kaksi astetta normaalia alhaisemmaksi. Lumipeite kuun puolivälissä oli kaikkialla suunnilleen normaalin paksuinen.

Maaliskuu oli melko lämmin. Keskilämpötila, - 1.6°, ylittää normaalin lukeman tasan kahdella asteella. Kylmintä oli 3.3., - 22.0°, lämpimintä 24.3., + 9.6°. Muuton kannalta suotuisia lämpimiä päiviä olivat myös 9., 17. ja 18.3., kylmää aikaa taas kuukauden ensimmäinen ja viimeinen viikko. Lumipeite putosi

5. - 24.3. välisenä aikana lähes puoli metriä. Loppupuolella kuuta saivat jo paljastuneet aukeat taas ripauksen uutta lunta peitokseen.

Huhtikuun sääet olivat yleisesti ottaen ankeat. Keskilämpötila jäi vajaan asteen tavanomaisesta eikä muutontarkkailijoiden naaman punotuksessa ainakaan auringolla ollut osuutta asiaan. Se nimittäin paistoi vain 121 tuntia koko kuukauden aikana. Pakkaspäiviä kertyi kuun puoliväliin mennessä kymmenkunta. Luntea oli vielä näihin aikoihin Länsi-Suomessa jopa 40 cm yli normaalin, mm. Turussa seitsemän senttiä. Reilu sään lämpeneminen alkoi 20.4; loppuu oli lämmin, useimpina päivinä keskilämpötila yli + 4.0°:n.

Toukokuu oli koko maasta ajatellen kylmäkkö. Turussa keskilämpötila sentään kipusi 0.4° yli normaalin. Ensimmäinen viikko oli lämmin, koko kuukauden korkein lämpötila, + 22.4°, mitattiin 5.5. Sen jälkeen keskilämpötila pysytteli enimmäkseen alle + 10:n, eikä mitään monille toukokuille ominaisia "helleaaltoja" saatu. Viimeiset kolme päivää olivat suorastaan kylmiä.

Kesäkuun viisi ensimmäistä päivää olivat vielä kevään koleita. Kevät päättyi sitten viikon (11. - 17.6.) kestäneisiin rajuihin helteisiin.

Muuttotaulukko

Taulukossa esitetään lajeittain saapumispäivämäärät; kaksi ensimmäistä päivää, jolloin muuttoa tai ilmeisesti muuttanut yksilö on havaittu. Havainnot, joita jompana kumpana päivänä on enemmän kuin kaksi, on esitetty tarkemmin taulukon jälkeisessä tekstissä. Viiden päivän sääntöä ei ole noudatettu.

Uutta taulukossa ovat oikealla puolella esitetyt muuton päättymistä kuvaavat päivämäärät. Näissä näkyvät paikalliset yksilöt on voitu todeta muuttajiksi mm. seuraamalla pitemmän aikaa paikallisia kantoja kyseisillä alueilla.

Taulukon kuntalyhenteiden tulkinta selviää kaavakkeista ja Tiedon Antaja N:o 10:ssä julkaistusta edellisestä katsauksesta.

Kuikka	22.4.	5	Nau Pärnäs--Jurmo	JH	9.6.	3m	Kor Utö	AK,HL
	23.4.	2m	Utö	AK,HL	4.6.	61m	Utö	AK,HL
Gavia sp.	22.4.	8	Pärnäs- Jurmo	JH	9.6.	7m	Utö	AK,HL
	23.4.	8m	Utö	AK,HL	5.6.	27m	Utö	JH,HL
						20m	Ku Laupunen	AS
Silkki- uikku	11.4.	1p	Tu Kukonpää	HP	28.5.	2m	La Otajärvi	AS
	17.4.	1p	Naa Luonnonmaa	JoS	22.5.	1m	Utö	JH
	19.4.	4	havaintoa			1m	Laupunen	AS
Härkä- lintu	30.4.	7	havaintoa		3.6.	1	Nau	HL
	1.5.	1p	Kii Omenajärvi	JKA	2.6.	1	Mi Mynälahti	EL
Mustakurk- ku-uikku	27.4.	2p	Ry Aasla	LS	21.5.	1p	Vel Teersalo	RW
	28.4.	5p	Aasla	LS				
		1m	Utö	HL				
Heinä- sorsa	20.3.	1p	Kar Kyrö	O-PK	21.5.	1m	Laupunen	AS
		2p	Par Kirjala	VP,RW				
	21.3.	2p	Kyrö	O-PK				
Tavi	22.3.	1	Tu Rauvola	JH,JK	9.6.	6	Utö	HL
		1p	Tu Veneveist.	AK,HL	24.5.	1p	Dr Vänö	OT
	25.3.	1p	Tu Ruissalo	EL				
Heinätavi	18.4.	2p	Sau Tapila	IR	4.6.	1p	Utö	HL
	28.4.	1p	Pai Paimionlahti	RP				
Haapana	3.4.	2p	Ruissalo	IL,PV	21.5.	3m	Utö	HL
	5.4.	1p	Tu Koivuluoto	HKO	19.5.	2m	Par Attu	EG
Jouhi- sorsa	20.3.	1p	Rai Raisionlahti	RS	15.5.	1p	Paimionlahti	OT
	8.4.	2p	Raisionlahti	HKO		2m	Mynälahti	RK
	16.4.	2	Sa	KK,RL		4	Otajärvi	VP,RW
Lapasorsa	18.4.	15p	Aasla	LS	21.5.	1m	Utö	HL
		2p	Sa Halikonlahti	TP	20.5.	1m	Utö	HL
	19.4.	1p	Ruissalo	PV				
Lapasotka	22.4.	2p	Nau Nötö	JH	5.6.	2p	Koivuluoto	HKO
	30.4.	4p	Mynälahti	JLa	22.5.	6	Lo Pitkäluoto	RS
	1.5.	4	havaintoa			2	Py Rihtniemi	RS
Tukka- sotka	23.3.	5p	Ruissalo	JH	4.6.	3m	Utö	HL
	24.3.	14p	Ruissalo	JH,AK,HL	27.5.	2m	Dr Kuggskär	AV
		1p	Raisionlahti	RS				
Punasotka	24.3.	1p	Veneveistämö	JH,HL	6.5.	1m	Utö	HL
	2.4.	1p	Raisionlahti	HKO	4.5.	2m	Utö	HI
Telkkä	10.3.	1p	Tu satama	JLa	9.6.	2m	Utö	HL
	12.3.	2p	Rauvola	JH,HL,RP	23.5.	3m	Utö	HL
Alli	12.3.	1p	Halikonlahti	KV ym	4.6.	2	Utö	JH,HL
	20.3.	2p	Ruissalo	JH,KK,RL	3.6.	2p	Kor Lohm	JH,HL
Pilka- siipi	22.4.	6p	Tu- Nötö	JH	25.5.	10m	Utö	HL
	23.4.	1m	Utö	AK,HL	24.5.	40m	Utö	HL
Musta- lintu	22.4.	4p	Tu- Nötö	JH	4.6.	13m	Utö	JH,HL
	23.4.	174	Utö	HL	24.5.	13m	Utö	JH,HL
Haahka	19.3.	2p	Ke Strömma	AP				
	5.4.	2900	Tu- Utö	JH,AK,HL				
Tukka- koskelo	5.4.	2p	Utö	JH,AK,HL	9.6.	2m	Utö	HL
	20.4.	1p	Aasla	LS	4.6.	4m	Utö	HL
	22.4.	1m	Veneveistämö	VP,RW				

Iso-	5.3.	9p	Tu satama	VP,RW	9.6.	4m	Utö	HL
koskelo		6	Ruissalo	KK,RL	4.6.	4m	Utö	HL
	8.3.	17p	Tu satama	JLa,EL				
Uivelo	21.3.	2p	Tu satama	JH,IR	9.6.	1p	Aasla	LS
	4.4.	1p	Koivuluoto	HKo	31.5.	1p	Aasla	LS
Meri-	24.3.	1p	Rauvola	JH,AK,HL	5.6.	2m	Utö	HL
hanhi	25.3.	4m	Aasla	LS	24.5.	4m	Utö	HL
Metsä-	7.4.	3m	Tu Yo-kylä	JoS	1.5.	18p	Sau Tapila	RP
hanhi	18.4.	3	Halikonlahti	KV	30.4.	2m	Mynälahti	RK
		8n	Tapila	IR				
Kyhmy-	8.3.	5	Aasla	KS	19.5.	2m	Pern Iso-Lappi	AV
joutsen	9.3.	1p	Naa Ukko-Pekka	RS	18.5.	1p	Utö	HL
Joutsen	22.3.	1p	Mynälahti	RK	13.6.	1p	Eu Liesjärvi	OP
	3.4.	1p	Halikonlahti	HK,AV	8.5.	7p	Mynälahti	RK ym
Hiiri-	9.3.	1m	Rauvola	JLa,OT	9.5.	2m	Mynälahti	HKo
haukka	12.3.	1m	Tu Shell	HKo	6.5.	1m	Ruissalo	EL
Piekana	23.3.	1m	Rauvola	JH,RS	6.5.	1m	Ruissalo	EL
		1	Pern kk	JKi	4.5.	1m	Rauvola	VP,RW
	24.3.	1m	Raisionlahti	RS				
Varpus-	9.3.	1m	Rauvola	JLa	22.5.	1m	Vänä	OT
haukka		1m	Raisionlahti	RS	5.5.	2m	Utö	HL
	12.3.	2m	Ruissalo	KK,RL				
Kana-	21.3.	1m	Kukonpää	RS	26.4.	3m	Rauvola	OK
haukka	22.3.	1m	Le	RS				
Mehiläis-	20.5.	1	Ruissalo	JH	5.6.	1m	Laupunen	AS
haukka	22.5.	1	Mu Metsävälkeä	KV	4.6.	1m	Laupunen	AS
Ruskosuo-	10.4.	1m	Ku Koila	JoS				
haukka	14.4.	1m	Rauvola	JH				
Sinisuo-	26.3.	1m	As Vanhekylä	AS	12.5.	1p	Par Lemlahti	EG
haukka	8.4.	1m	Rauvola	JuS	8.5.	1m	Ku Lypertö	OT
Kala-	9.4.	1m	Rauvola	JH				
sääski	14.4.	1p	Veneveistämö	JLa				
		1m	Rauvola	JH				
Nuoli-	30.4.	1m	Ruissalo	VP,RW	24.5.	1m	Utö	HL
haukka	1.5.	1m	Tu Puistokatu	HL	23.5.	2m	Utö	HL
		1m	Laupunen	AS				
Ampu-	9.3.	1	Tu satama	JH	8.5.	1m	Lypertö	OT
haukka	13.3.	1m	Rai Ristimäki	KH	7.5.	1p	Mynälahti	HKo,IR
		1m	Rai Kustavin th	RW				
Tuuli-	21.3.	1p	Raisionlahti	RS	22.5.	1m	Vänä	OT
haukka	23.3.	2p	Kukonpää	HP	16.5.	1p	Utö	HL
Kurki	3.4.	2p	Paimionlahti	HK,VP	28.5.	4m	Raisionlahti	JH
	8.4.	1	Halikonlahti	KV	9.5.	1m	Utö	HL
Iuhtakana	4.5.	1p	Par Mva	EG				
	5.5.	1p	Rauvola	OT				
Nokikana	18.3.	1p	Tu satama	JH	17.5.	1p	Utö	HL
	19.3.	5p	Tu satama	VP ym	29.4.	1p	Utö	HL
Meri-	17.4.	1	Halikonlahti	JSu	5.6.	2p	Tu Artukainen	HKo
haukka	19.4.	9	Tu- Jurmo	AK	3.6.	1m	Mynälahti	RK

Töyhtö-	8.3.	1m	Tu Hirvensalo	IR	2.6.	8m	Mynälahti	EL
hyppä	9.3.	3m	Rauvola	RK ym	23.5.	1	Vänä	OT
Tylli	14.4.	1p	Veneveistämö	JLa	19.6.	6	Halikonlahti	AV
		1m	Tu Halinen	AS	13.6.	1p	Aasla	IL
	15.4.	1p	Rauvola	PV				
Pikku-	18.4.	2m	Rauvola	IL ym	25.5.	1p	Utö	HL
tylli	19.4.	2p	Ruissalo	JH,IR	22.5.	1m	Vänä	OT
Kapusta-	7.4.	1m	Hirvensalo	PV	4.6.	1	Utö	JH
rinta	13.4.	1m	Rai Hintsa	HP	17.5.	1m	Utö	HL
Karikukko	27.4.	2p	Vänä	OT	29.5.	4m	Aasla	LS
	29.4.	4p	Utö	HL,IR	21.5.	2m	Utö	HL
Taivaan-	25.3.	2	Halikonlahti	PS	10.5.	8p	Utö	HL
vuochi	3.4.	1p	Tu Pikisaari	JH	9.5.	5p	Utö	HL
Jänkä-	24.4.	2p	Utö	HL	15.5.	1	Omena järvi	AV ym
kurppa	27.4.	1p	Rauvola	PV	13.5.	1p	Rauvola	RK
		1p	Vänä	OT	10.5.	8p	Utö	HL
Lehto-	22.3.	1	Sa Keskusta	KV	11.6.	1m	Utö	HL
kurppa	24.3.	1p	Aasla	LS	23.5.	2	Utö	JH,HL
Kuovi	8.4.	1m	Paimionlahti	HK,JLa	15.5.	1p	Utö	AK,HL
	11.4.	1m	Ruissalo	KK ym	5.5.	2m	Utö	AK,HL
Pikku-	28.4.	1m	Paimionlahti	RP	3.6.	1m	Raisionlahti	HKo
kuovi	29.4.	2m	Raisionlahti	HKo				
Puna-	12.5.	6m	Mynälahti	HKa	27.5.	18m	Kuggskär	ILai ym
kuiri	13.5.	1p	Par Kirjala	EG	26.5.	10	Halikonlahti	KV
Metsä-	14.4.	1m	Raisionlahti	HKo	31.5.	2m	Rauvola	IL
viklo	16.4.	1m	Hirvensalo	KK,RL	25.5.	1m	Aasla	LS
Liro	23.4.	1p	Kuusisto	JoS	4.6.	1p	Utö	HL
	28.4.	3	havaintoa		31.5.	2p	Rauvola	IL
Rantasipi	21.4.	1p	Raisionlahti	KH	22.5.	1p	Vänä	OT
	26.4.	1p	Aasla	LS	21.5.	1m	Utö	HL
Puna jalka-	13.4.	1m	Vänä	OT	17.5.	1m	Utö	HL
viklo	16.4.	1p	Rauvola	JH,RP				
		1	Halikonlahti	JSu				
Musta-	29.4.	1m	Tu Suikkila	RH	28.5.	1	Uu Santekari	RS
viklo	1.5.	1m	Mynälahti	RK				
Valko-	24.4.	1p	Tapila	IR	29.5.	2p	Par Magby	EG
viklo	28.4.	11p	Kuusisto	JLa,VV	21.5.	1	Mes	HP
		1p	Paimionlahti	RP				
Lapin-	6.5.	2p	Koivuluoto	HKo	3.6.	2p	Raisionlahti	HKo
sirri	8.5.	1p	Aasla	LS	31.5.	7p	Rauvola	IL,IR
Suosirri	14.4.	1p	Halinen	AS	5.6.	30p	Halikonlahti	AV
	19.4.	1	Halikonlahti	KV	1	Utö	JH	
Suokukko	30.4.	2p	Mer Taattinen	RS	4.6.	1p	Kuusisto	VP,RW
	1.5.	8	havaintoa		3.6.	5p	Raisionlahti	HKo
Merikihu	23.4.	2	Utö- Jurmo	JH,AK,HL	27.5.	3m	Kuggskär	AV ym
	27.4.	1m	Utö	HL	26.5.	2m	Dr	AV ym
Merilokki	12.3.	1p	Aasla	LS	11.4.	11p	Halikonlahti	AV
	18.3.	1p	Halikonlahti	KV				

Selkä- lokki	22.3. 1p 26.3. 3	Tu Kauppatori havaintoa	JKä	22.5. 10m 21.5. 6m	Utö Utö	HL HL
Harmaa- lokki	8.4. 4m 9.3. 1lp	Tu Yliopisto Naa satama	JoS RS			
Kalalokki	19.3. 1 20.3. 1	Halikonlahti Ruissalo	KV JH			
Nauru- lokki	17.3. 4p 18.3. 1	Tu satama Halikonlahti	AK KN	9.6. 4m 4.6. 9m	Utö Utö	HL HL
Räyskä	17.4. 1 22.4. 2	Raisionlahti Kor	KH JH	29.5. 1p	Otajärvi	AS
Kalatiira	20.4. 1m 23.4. 4	Kuusisto havaintoa	VP,RW	24.5. 4m 23.5. 1m	Utö Utö	HL HL
Lapin- tiira	1.5. 3 3.5. 3	havaintoa havaintoa		24.5. 40m 23.5. 30m	Utö Utö	HL HL
Ruokki	8.4. 2p 15.4. 72p	Jurmo- Nötö Berghamn- Jurmo	JH HL	11.6. 6m 10.6. 1m	Utö Utö	HL HL
Riskilä	5.4. 1p 8.4. 1lp	Utö Jurmo- Pärnäs	JH JH			
Uuttu- kyyhky	8.3. 5m 9.3. 3	Veneveistämö Hirvensalo havaintoa	JLa IR	16.5. 1m 5.5. 1m	Utö Utö	HL HL
Sepel- kyyhky	10.3. 1 12.3. 1	Ruissalo Halikonlahti	EL KV ym	11.6. 6m 5.6. 1m	Utö Leupunen	HL AS
Käki	4.5. 1p 6.5. 3	Kuusisto Kar havaintoa	RK O-PK	4.6. 2p 24.5. 2m	Utö Vänö	HL OT
Kehräjä	14.5. 1p 16.5. 1p	Veh Vihtijärvi Kyrö	RK O-PK	11.6. 1p 8.6. 1m	Utö Utö	HL HL
Terva- pääsky	20.5. 1m 24.5. 1	Sa Rai	KK,RL HP	12.6. 2m 11.6. 13m	Utö Utö	HL HL
Käenpiika	28.4. 3 29.4. 3p	havaintoa Utö	HL	25.5. 1p 23.5. 6p	Utö Vänö	HL OT
Kangas- kiuru	18.3. 3m 19.3. 1	Aasla Artukainen	LS KK,RL	1.5. 2p 28.4. 3p	Utö Utö	HL, IR HL
Kiuru	7.3. 1m 8.3. 6	Ry Kuusinen havaintoa	KS	25.5. 35p 24.5. 50p	Utö Utö	HL HL
Haara- pääsky	30.4. 1p 3.5. 1m	Mynälahti Sä Leukanlahti Kis	HKo AV OK	11.6. 10m 10.6. 15m	Utö Utö	HL HL
Räystäs- pääsky	29.4. 1m 30.4. 1p	Utö Raisionlahti Tai	HL, IR KH JKä	11.6. 10m 10.6. 45m	Utö Utö	HL HL
Törmä- pääsky	2.5. 2p 4.5. 1m	Mynälahti Mynälahti	HKo,RS OK, JLa	11.6. 2p 9.6. 1p	Utö Utö	HL HL
Varis	9.3. 10m 11.3. 53	Rauvola Aasla	JH LS	18.5. 6m	Utö	HL
Musta- varis	26.2. 2m 5.3. 1p	Tu Pansio Naa Lietsala	KK,RL JoS	16.6. 1lp 8.6. 1m	Sau Päisterpää Utö	OK HL

6.3. 2 N Kustani

Maakka	7.3. 10m 9.3. 40m	Kyrö Hirvensalo 10m Rauvola	O-PK IR JH	9.6. 40m 7.6. 9p	Utö Utö	HL HL
Peuka- loinen	5.4. 1p 9.4. 2p	Utö Vänö	AK OT	10.5. 1p 5.5. 2p	Utö Utö	HL HL
Kulo- rastas	17.3. 3m 28.3. 2p	Rauvola Pern	IR OP	24.5. 1p 18.5. 2p	Utö Utö	HL HL
Räkätti- rastas	6.3. 1m 9.3. 1m	Ruissalo Rauvola	AK,HL HL	7.6. 1p 26.5. 2p	Utö Utö	JH,HL HL
Leulu- rastas	19.3. 1p 20.3. 2p	Kis Rauvola	RS IR	7.6. 1p 26.5. 3p	Utö Utö	JH,HL JH,HL
Punakylki- rastas	15.3. 1p 19.3. 1m	Aasla Tu Itäinenkatu	LS RK	11.6. 1m 26.5. 3p	Utö Utö	HL JH,HL
Musta- rastas	8.3. 1 9.3. 2m	Tu Vuorikatu Tu Paaskunta	RW HKA	11.6. 4p 26.5. 2p	Utö Utö	HL JH,HL
Kivitasku	11.4. 1 19.4. 1p	Sa Satamakatu Ruissalo	AV PV			
Pensas- tasku	29.4. 1p 30.4. 4	Ruissalo Raisionlahti havaintoa	AK KH	25.5. 7p	Utö	HL
Leppä- lintu	28.4. 1p 29.4. 1p	Vänö Tu Runosmäki Utö	OT JKä HL	11.6. 1p 6.6. 3p	Utö Utö	HL HL
Satakieli	4.5. 1p 5.5. 1p	Par Simonby Utö Tu Friskala	EG AK,HL RK	25.5. 1p	Utö	HL HL
Sinirinta	29.4. 1p 5.5. 1p	Utö Rauvola	HL, IR OT	4.6. 1p 2.6. 1p	Utö Le Mannerj.	JH,HL EL
Punarinta	22.3. 1p 26.3. 1p	Luonnonmaa Kuusisto	JoS PV	12.6. 2p 4.6. 3p	Utö Utö	HL HL
Ryti- kerttunen	10.5. 1p 11.5. 2p	Raisionlahti Rauvola Ry Paskaperä	JH KK,RK,RL VP,RW	12.6. 1p 11.6. 2p	Utö Utö	HL HL
Ruoko- kerttunen	2.5. 1p 4.5. 5	Tu Pihlajaniemi havaintoa	JH	12.6. 1p 23.5. 1p	Utö Vänö	HL OT
Kulta- rinta	11.5. 1p 27.5. 1p	Utö Ruissalo Kuggskär	HL HL ILai ym	12.6. 2p 11.6. 5	Utö Utö	HL HL
Mustapä- kerttu	1.5. 1p 5.5. 2p	Vänö Utö Utö	OT HL AK,HL	12.6. 4p 11.6. 13p	Utö Utö	HL HL
Lehto- kerttu	13.5. 2p 14.5. 2p	Ruissalo Koivuluoto	JKä IR	12.6. 1p 11.6. 2p	Utö Utö	HL HL
Pensas- kerttu	4.5. 1p 5.5. 2p	Rauvola Luonnonmaa Mynälahti	VV JuS HKO, JLa	7.6. 5p 4.6. 10p	Utö Utö	HL HL
Herne- kerttu	5.5. 1p 6.5. 3	Kyrö Utö havaintoa	O-PK AK,HL	12.6. 5p 11.6. 2m	Utö Utö	HL HL

Pajulintu	29.4.	1p Utö	HL	12.6.	4p Utö	HL
	30.4.	1p Tu Runosmäki	HKo	11.6.	5p Utö	HL
Tiltaltti	11.4.	1p Vänä	OT	9.6.	1p Utö	HL
	13.4.	1p Vänä	OT	6.6.	1p Utö	HL
	23.4.	1p Teersalo	VP,RW			
Sirittäjä	3.5.	2p Ruissalo	JH	11.6.	1p Utö	HL
	4.5.	4 havaintoa		10.6.	1p Utö	HL
Harmaa-	6.5.	1p Koivuluoto	HKo	12.6.	4p Utö	HL
sieppo		3p Utö	AK,HL	11.6.	6p Utö	HL
	7.5.	1p Mynälahti	RS			
		1p Ruissalo	JH			
Kirjo-	30.4.	1p Ruissalo	KK,RL	10.6.	1p Utö	HL
sieppo		1p Utö	IR,HL	4.6.	1p Utö	HL
	1.5.	1p Mynälahti	RK			
Rautiai-	20.3.	1p Ku Anavainen	OT	22.5.	1p Vänä	OT
nen	5.4.	3p Utö	JH,AK,HL	14.5.	2p Utö	HL
	6.4.	10p Utö	JH,AK,HL			
Niitty-	18.3.	1m Veneveist.	JH,AK,HL	25.5.	15p Utö	HL
kirvinen		1m Anavainen	OT	24.5.	20p Utö	HL
	19.3.	3 Halikonlahti	KV ym			
Metsä-	23.4.	1m Kyrö	O-PK	12.6.	1m Utö	HL
kirvinen	25.4.	1p Kar Rakkio	O-PK	11.6.	4m Utö	HL
Västä-	8.4.	1p Raisionlahti	HKo	4.6.	2m Utö	HL
räkki		1 Halikonlahti	JSu			
	10.4.	1p Rauvola	IL			
Keltaväs-	28.4.	1p Tapila	KH	10.6.	1p Utö	JH,HL
täräkki	1.5.	4 havaintoa		6.6.	1 Utö	JH,HL
Lapin-	11.3.	1p Artukainen	HKa	2.5.	1p Rauvola	JH
harakka	12.3.	1p Shell	HKo	1.5.	3 havaintoa	
		1p Raisionlahti	HKo			
Pikkule-	8.5.	1p Utö	HL	12.6.	2p Utö	HL
pinkäinen	9.5.	2p Kyrö	O-PK	11.6.	4p Utö	HL
		1p Aasla	LS			
Kottarai-	8.3.	6 havaintoa		11.5.	25p Utö	HL
nen	9.3.	6 havaintoa		9.5.	20m Utö	HL
Viher-	17.3.	8m Rauvola	IR	10.6.	1m Utö	HL
peippo	18.3.	3m Veneveistämö	AK,HL	24.5.	1p Utö	HL
Viher-	5.3.	5m Ruissalo	KK,RL	9.6.	1m Utö	HL
varpunen	9.3.	21m Rauvola	JH	7.6.	1 Utö	JH
		50m Paaskunta	HKa			
Tikli	3.4.	2p Halinen	AS	1.5.	1m Laupunen	AS
	4.4.	3m Rauvola	OK			
Hemppo	12.3.	2 Halikonlahti	KV	12.6.	3p Utö	HL
	17.3.	1p Aasla	LS	11.6.	1m Utö	HL
Urpiainen	5.3.	3m Ruissalo	KK,RL	11.5.	1m Utö	HL
	12.3.	3p Tu Vuoksenniska	IL	5.5.	1m Utö	HL
Puna-	15.5.	4 havaintoa		11.6.	2p Utö	HL
varpunen	16.5.	2p Friskala	JLa	10.6.	2p Utö	HL

Peippo	18.3.	4m Veneveistämö	HL	11.6.	5p Utö	HL
	19.3.	2p Paaskunta	AS	9.6.	1m Utö	HL
		1p Pern kk	AP			
Järri-	21.3.	1p Tu Nummenmäki	AS	22.5.	1p Utö	JH
peippo	26.3.	6m Sau Metsola	IR	18.5.	1m Utö	HL
Pelto-	29.4.	5p Vänä	OT	10.6.	1p Utö	HL
sirkku	30.4.	1 Mynälahti	JLa			
		7p Vänä	OT			
Kelta-	17.3.	Ruissalo	EL	1.5.	3m Laupunen	AS
sirkku	19.3.	1m Kaa Muikunvuori	AS			
	22.3.	11m Luonnonmaa	JoS			
Paju-	18.3.	2p Raisionlahti	RS	5.6.	1p Utö	HL
sirkku	20.3.	4 havaintoa		21.5.	1 Utö	JH,HL
Lapin-	3.4.	1p Artukainen	HKo	11.5.	5p Utö	HL
sirkku	8.4.	1p Pansio	KK,RL	8.5.	4m Anavainen	OT
Fulmunen	12.3.	2m Tu satama	JLa	25.4.	1m Utö	HL
		8 Halikonlahti	KV ym	16.4.	3m Rauvola	JH
	13.3.	1m Rauvola	HKa		3m Kuusisto	EG

Taulukosta on jätetty pois eräitä varhaisia havaintoja talveh-
timiseen taipuvaisista lajeista:

Tavi	8.3.	1p Tu satama	EL
Isokoskelo	helmikuun	havainnot (neljä havaintoa)	
Uivelo	18.- 20.3.	1p Tu satama, talvehtinut	
Nokikana	25.2.	29p Ukko- Pekka	OK
Riskilä	23.2.	1p Kor	JH
Pajusirkku	24.2.	1m Veneveistämö	JH
"-	13.3.	16p Ruissalo	PV

Sarvipöllö ja suopöllö jäivät pois vähälukuisuutensa vuoksi.

Mustavaris siis ennätti ensimmäiseksi tänä keväänä ja jäi aino-
aksi helmikuun muuttajaksi.

Maaliskuussa aloitti muuttonsa peräti 54 lajia. Ensimmäisenä
isokoskelo 5.3. Kiuru tuli 7.3. ja töyhtöhyyppä, uuttukyyhky
sekä kottarainen seuraavana päivänä; 8. ja 9.3. olivat kevään
ensimmäiset varsinaiset muuttopäivät. Aikaisimpia harhailijoita
olivat jouhisorsa, allii, sinisuohaukka ja rautiainen. Niitty-
kirvinen tuli heti melko runsaslukuisena, selkälökki nähtiin
jo 26.3. Rauvolassa, Halikonlahdella ja Kyrössä asti.

Myös kaikki rastaslajit saapuivat varhain. Sekä punakyljen,
että laulurastaan muutto kuitenkin tyrehtyi täysin kuun lopussa
ja jatkui vasta hyvän matkaa huhtikuun puolella.

Kottarainen tuli heti oikein joukolla; taulukossa viittauksen
omaisesti mainitut havainnot: 18.3. Halikonlahdella 13 yke ja

Turun ylioppilaskylässä sekä Koivulassa 12 yks. Hirvensalossa, satamassa ja Veneveistämöllä 3 yks. Seuraavana päivänä kottaraisia nähtiin mm. Raisiossa, Perniössä ja Kyrössä sekä useita parvia Turun kaupunkialueella.

Kiuruja nähtiin toisena saapumispäivänään seuraavissa paikoissa: Veneveistämä, Hirvensalo, Ruissalo, Aasia, Halikonlahti ja Paattinen. Pajusirkkuja: Ruissalo, Raisionlahti, Kuusisto ja Taivassalo.

Muista maaliskuun tulokkaista voi taulukosta poimia vielä melko varhaisina tavin, uivelon, hiirihaukan, piekanan, sepelkyyhkyä, punarinnaa ja jähripeipon.

Huhtikuun uusien muuttolajien määrä oli samaten 54. Muun muassa säiden takia näyttää joidenkin alkukuun tulijoiden muutto hiukan viivästyneen; ruskosuohaukka, kapustarinta, metsäviklo, kivitasku ja västäräkki olivat tällaisia lajeja.

Niinikään suotuisien säiden myötä saapuivat taas liro, valkoviklo, tilteltti, einirinta, keltävästäräkki ja metsäkirvinen loppukuusta jonkin verran normaaliaikatauluaan edellä.

Yhtään todella huippuaikaista harhailijaa ei huhtikuussa nähty. Muuttotaulukon täsmennykset:

Härkälintu 30.4.: Ruissalo, Rantalanlahti, Kolkanaukko, Vänö ja Kisko, yhteensä seitsemän yksilöä.

Liro 28.4.: Rauvola, Paimionlahti ja Sauvo.

Suokukko 1.5.: Luonnonmaa, Kuusisto, Paimionlahti, Mynälahti, Tapila, Vänö, Utö ja Omenajärvi. Yht. 53 yks.

Kalatiira 23.4.: Koivuluoto, Raisionlahti, Luonnonmaa ja Kuusisto.

Käenpiika 28.4.: Turku, Vänö ja Utö.

Pensastasku 30.4.: Hirvensalo, Kustavi, Vänö ja Utö.

Keltävästäräkki nähtiin vappuna kolmella taholla ulkosaaristossa sekä myös Rauvolassa.

Toukokuulle jäi vielä 21 uutta muuttajaa. Huomiota herättää satakielen saapumispäivän siirtyminen vuosi vuodelta varhaisemmaksi, laji havaittiin jo 4.5. Paraisilla ja seuraavana päivänä Turussa. Laji yleistyi varsin nopeasti, kolmen päivän kuluttua saapumisesta oli tavattu jo ainakin 15 eri yksilöä. Selitykseksi ei varmaankaan riitä pelkkä satakielen runsastuminen viime aikoina.

Muilta osin toukokuun muuttajat pysyttelivät totuttuun tapaan

melko lailla vakioajoissaan. Ehkä hivenen edellä olivat lapinsirri, rytikerttunen, kultarinta ja lehtokerttu. Ensimmäiset tervapääskyt havaittiin normaaliaikoihin, mutta loppukuun kylmät viivästyttivät lajin yleistymistä selvästi kesäkuun puolelle. Muuttokaavakkeen lajien jumbotilan vei tänä vuonna juuri tervapääsky yhdessä mehiläishaukan kanssa, tulopäivä oli 20.5.

Muuttotaulukon täsmennykset:

Lapintilira 1.5.: Airisto, Taivassalo ja Utö. Yhteensä 15 yks.

3.5.: Ruissalo, Koivuluoto ja Utö. Yhteensä 33 yks.

Käki 6.5.: Rauvola, Muurla ja Kustavi.

Ruokokerttunen 4.5.: Rauvola, Ruissalo, Raisionlahti ja Utö.

Sirittäjä 4.5.: Raisionlahti, Parainen ja Salo.

Ulkosaaristohavainnointi oli tänä keväänä tehokasta. Perinteelliset jokaisen ulottuvilla olevat muutontarkkailupaikat näyttävät silti pitäneen asemansa ensimmäisten muuttajien ja suurimpien määrien suhteen. Ulkosaariston ehkä parasta antia ovat aiempina vuosina vähiin jääneet havainnot muuton päättymisestä. Poimintoja Utön listalta: telkkä 9.6., nokikana 17.5., kapustarinta 4.6., lehtokurppa 11.6. (lähti NE), sepelkyyhky 11.6. ja viherpeippo 10.6. 1 muuttava.

Muista myöhäisistä muuttajista mainittakoon Aasian uivelo 9.6., Vänön varpus- ja tuulihaukka 22.5., neljä kurkea Raisionlahdella 28.5., ja räyskä Otajärvellä 29.5.

Päämuutto

Muutamien lajien arvioitu päämuuton ajankohta esitetään seuraavassa luettelon muodossa. Pienemmän huipun aika on suluisaa. Joitakin huippua kuvastavia havaintoja löytyy myös jäljempänä otsikon "muuttajamääriä" alta.

Gavia sp.	21.-29.5.	Kurki	17.-18.4.
Silkkiuikku	26.-30.4.	Nokikana	17.-24.4.
Tavi	24.-30.4.	Taivaanvuohi	24.-27.4.
Haapana	28.-30.4.	Kuovi	18.-26.4.
Tukkasotka	20.-30.4.	Liro	8.-14.5.
Punasotka	19.-26.4. (4.5.)	Suokukko	5.- 8.5.
Telkkä	19.-21.4. (1.5.)	Naurulokki	4.- 5.4. (26.4.)
Isokoskelo	5.4. (1.-8.5.)	Sterna sp.	9.5. (22.-23.5.)
Metsähänhi	23.-26.4.	Sepelkyyhky	14.-16.4. (3.4.)
Hiirihaukka	18.4.	Uuttukyyhky	8.-16.4.
Piekana	18.4.	Peippo	20.-26.4.

Mielenkiintoisia lajeja

Pilkkasiipi. Allin ja mustalinnun massojen varjoon usein jäävällä pilkkasiivellä todettiin komea päivämutto 7.5. koko Turun saaristoalueella. Suurin määrä, 740 muuttajaa, laskettiin Utössä runsaan neljän aamupäivän tunnin aikana. Nauvon eteläsaariston ja Pärnäsin välillä muutti yhteensä 540 yks. N. Iniön aukolla nähtiin yhtenä aamun tuntina 100 ja Kustavin Anavaisissa 681 muuttavaa pilkkasiipeä. Muutto oli voimakasta myös aivan Turun kaupungin tuntumassa, Luonnonmaan kärjen ohi meni 305 yks. N-NW viidessä tunnissa. Viiden havaintopaikan yhteismäärä nousee 2400:aan.

Itäisellä Suomenlahdella lajin päämuutto tapahtui vasta 20.-22.5., paras päiväsumma oli vaatimatonta 460 yks. Näin varhaisessa vaiheessa Turun seudulla tapahtunut ryntäys tuskin vei ainakaan suoraan arktisille pesimäseuduille. Loppukuusta, varsinaisen arktikamuuton aikaan, ei enää tavattu mainittavampia pilkkasiipimääriä.

Uivelo. Satamassa talven oleskellut naaras sai jo melko varhain muuttaneen kolraan seurakseen. Huhtikuun ajan havaintoja tuli tasaisesti; päämuuttoaikaa oli vapun tienoo eli reilusti viikon keskimääräistä myöhemmin. Parhaita noteerauksia: 21.4. 9 yks. Aaslassa, 29.4. 8 Paraisilla, 30.4. 7 Kiskon Kirkkojärvellä ja Kustavin Koilassa sekä 5.5. 6 yks. Mynälähdellä. Viimeiset (31.5. ja 9.6.) myöhäisiä. Yhteismäärässä, noin 90 yks., ei juuri ole eroa edelliskevaiseen.

Nokikana. Kunnollinen talvi ei ainakaan vielä taltuttanut nokikanaa. Huhtikuun päämuuttoajalta laskettiin suuria lepäliljämääriä:

7.4.	200	Kukonpää	23.4.	600	Ruissalo
11.4.	100	Veneveistäjä	24.4.	200	Vartalan lossi
16.4.	200	Ukko-Pekka	26.4.	200	Ruissalo
-"	400	Luonnonmaa	-"	138	Aasla
17.4.	600	Luonnonmaa	27.4.	103	Aasla
22.4.	1260	Airisto-Pärnäs	29.4.	150	Ruissalon Santala

Varsinainen suurparvi, 920 yks., kellui 22.4. Rymättylän edustalla. Ulkosaaristossa, jossa laji on harvinainen, tehtiin myöhäisiä havaintoja muuttajista: 26.4. 5 yks., 29.4. 1 ja 13.-17.5. 1 yks. Utössä.

Kapustarinta oli kuluneena keväänä normaalia vähälukuisempi

ja muuton alun toteaminen jäi melko myöhään. Enimmät havainnot kasaantuvat 17.4.-2.5. väliselle ajalle. Suurin määrä, 118 yks., nähtiin 7.5. Mynälähdellä.

Mustaviklo mainittakoon myös huomiota herättävän vähälukuisuutensa takia. Salon seudulla laji havaittiin vain kerran ja yhteensä löytyi kaavakkeilta 20 havaintoa 36:sta yksilöstä. Suurin määrä Mynälähdellä 5.5. 6 muuttavaa. Harvinaisen nopea tai niukka muutto.

Kangaskiuru. Enimmät (17 yks./9 hav.) muuttohavainnot ilmoitettiin maaliskuun puolelta, huhtikuussa enää vain 5.4. 1 + 1 muuttajaa. Ulkosaaristossa muuttota todettiin vielä pitkään. Vänössä 7.-11.4. kolmena päivänä yhteensä 10 yks. ja Utössä 23.4.-1.5. neljänä päivänä 8 yks. Yhteensä 39 kangaskiurua.

Mustavarie siirsi tänä keväänä muuttoreittinsä mm. Turun kohdalle. Laji oli ennätysmäisen runsas, kaavakkeilta saatu yhteismäärä nousi 1125:een yksilöön. Muutto alkoi aikaisin ja 10.3. mennessä havaintoja ilmoitettiin jo 19:stä eri paikasta. Suurimmat määrät nähtiin maaliskuussa:

13.3.	50	Yläne kk	19.3.	50	Salon Karjaskylä
"	130	Paaskunta	"	35	Turun satama
19.3.	70	Halikonlahti	20.3.	53	Turku
"	80	Perniö	29.3.	40	Raision kirkko

Muutto jatkui voimakkaana huhtikuussa: 10.4. 30 yks. Turussa, 19.4. 30 Perttelissä ja 23.4. 19 yks. Kaarinassa; samaten toukokuussa: 10.5. 17 yke. Paattisilla, 14.5. 15 Lemussa ja 24.5. 15 yks. Vänössä. Yhteensä toukokuulta kertyi parikymmentä havaintoa. Monin paikoin, etenkin saaristossa, nähtiin pitkään paikallisia mustavariksia, mutta esimerkiksi Utössä määrä putosi vähitellen 30:sta yhteen lintujen kuollessa yksitellen saareen. Viimeiset muuttolennessä havaitut:

19.5.	5	Raisio	22.5.	1	Utö
21.5.	4	Aasla	31.5.	1	Lokalahti
"	1	Luonnonmaa	8.6.	1	Utö

Sepelkyyhky. Lajin muuton jatkuminen pitkälle toukokuuhun todettiin tänä keväänä selvästi, muutama tähän viittaava havainto löytyi kaavakkeiltakin. Muuttolennessä:

17.5.	19	Lemlahti	24.5.	1	Vänö
20.5.	6	Attu	5.6.	1	Laupunen
22.5.	3	Laupunen	11.6.	6	Utö

Tässä yhteydessä mainittakoon, että Jurmon lintuasemalla nähtiin loppukuusta kahtena päivänä lähes 100 yks. kumpanakin. Allijah-

dissa liikkuneet kertoivat sepelkyyhkyjä olleen jopa ulkokareilla, yksi peräti uimassa.

Lapinsirkku oli normaalin niukka. Enimmät havainnot tehtiin huhtikuun loppupuolella. Suurin määrä oli 15 yks. Rauvolassa 27.4., viimeiset 5 Utössä 11.5. Yhteensä ilmoitettiin 71 yks.

Pulmunen. Kohtalaisen pulmuskevään suurimmat määrät:

27.3. 100	Rauvola	10.4. 130	Rusko
8.4. 150	Lemun suora	"- 150	Artukainen
"- 125	Paimio	13.4. 125	Rauvola
9.4. 200	Salon Urheilupuisto	14.4. 100	Rauvola
"- 100	Piikkiönlahti	"- 110	Lemu

Melko heikko päämuutto tapahtui juuri ennen huhtikuun puoliväliä; eniten pulmusia nähtiin 9.4.: yhteensä 362 yks. Vielä 25.4. muutti 1 N Utössä.

Takatalvet

Selvähä paluumuuttoa todettiin mm. 26.3. (töyhtöhyppä) ja 8.4. (uuttukyyhky, kiuru). Ainoa varsinainen rynnistys havaittiin viimeksi mainittuna päivänä Paimionlahdella, jossa laskettiin neljän aamupäivän tunnin aikana 7120 kiurua menossa lähes yhtenä nauhana samaa "putkea" pitkin SW. Muutto jatkui yhtä voimakkaana numeromaisterien kyllästyessä ja potistuessa klo 1135.

Arktikamuutto

Gavia sp. Yli sadan muuttajan päivät:

4.5. 101	Utö	23.5. 1231	Utö
20.5. 107	Attu	"- 111	Vänö
"- 335	Utö	24.5. 377	Utö
21.5. 151	Vänö	25.5. 177	Utö
"- 780	Utö	27.5. 103	Kuggskär
22.5. 533	Utö	29.5. 101	Sentakari

Päämuutto tapahtui Utössä 21.- 23.5. Viimeinen parempi päivä oli 2.6., jolloin Mynälähdellä meni vielä 58 kuikkaa. Utön yhteismäärä koko keväältä, 4000, on noin kolmannes itäisen Suomenlahden vastaavasta.

Lapasotka. Vähän havaintoja. Eniten 1.5. 30 yks. Mynälähdellä ja 7.5. 12 muuttavaa Anavaisissa.

Alli. Suurin muuttajamäärä 16.5. 1550 yks. Utössä.

Pilkkasiipi. Toukokuun lopun päivittäiset määrät kaikkialla reilusti alle sadan. Eniten Utössä 21. ja 23.5., 60 muuttajaa kumpanakin päivänä. Saaren paikallisten määrissä todettiin selvät nousut 8.5. (ks. edellä) ja 16.5.

Mustalintu. Pieniä määriä. Paras päivä 15.5., 220 muuttavaa koko päivän mittaan Utössä.

Vesilintu sp. Kuggskärissä muutti 27.5. 5000 yks. kahden iltatunnin aikana, valtaosa oli ilmeisesti alleja. Utössä oli toukokuussa yli tuhannen päiviä kuusi kappaletta, paras päivä 16.5., jolloin yllämainitut allit mukaan lukien muutti 1850 yks. Utön arktisten vesilintujen koko kevään yhteismäärä, 14000, on vajaa kymmenesosa Virolahden parhaan päivän määrästä.

Sepelhanhi. Utössä nähtiin 23.5. 45 yksilön parvi. Kuggskärissä 27.5. illalla kolme parvea, yhteensä 81 yks. Halikonlahtea pitkin sisämaahan muutti 31.5. 30 yks. ja 5.6. peräti 300 yks.

Tylli. Eniten 7.5. 26 muuttavaa Luonnonmaalla ja 5.6. 30 yks. Halikonlahdella. Utössä kevään mittaan vain kolme muuttavaa.

Tundrakurmitse. Komea muutto 22.- 24.5. Utössä:

	Plu squ	Iso kahl.	Yht.	Vesil./Kahl.	Yht.
22.5.	107	1135	1242	1019	2261
23.5.	400	665	1065	-	1065
24.5.	29	137	166	170	336
Yht.	<u>536</u>	1937	<u>2473</u>	1189	<u>3652</u>

Muut havainnot: 22.5. 12 yks. Kuggskärissä, 26.5. 10 ja 30.5. 2 yks. Halikonlahdella.

Punakuiri. Vaatimaton kevät. Parhaat päivät 19.5. 28 määrätettyä ja 110 Num/Lim Atussa sekä 75 Num/Lim Utössä; 14.5. 40 Salossa ja 16.5. 25 Utössä.

Suosirri. Melko mukavasti, suurin määrä, 850 yks. yhtenä parvena 26.5. Halikonlahdella. Utössä paras päivä 23.5., jolloin muutti yhteensä 560 pikkukahlaajaa, näistä määrätettyjä suosirrejä 285. Mynälähdellä 240 suosirriä 28.5. ja Halikonlahdella vielä 30.5. 200 ja 31.5. 100 yks.

Stercorarius sp. Kihuja muutti tassaisesti harvakseltaan pitkin toukokuuta. Utössä todettiin huippu 21.- 24.5., eniten 23.5.: 12 muuttavaa ja 4 paikallista. Vielä 4.6. nähtiin 7 muuttavaa. Mynälähdellä kihuja nähtiin ainakin kolmasti, eniten 14.5.: 3 kiertelevää.

Vaelluslinnut

Tietoja vaeltajien keväisistä liikkeistä saatiin viideltä henkilöltä.

Kähärin ruokintapaikan pihlajenmarjat vetivät puoleensa tilhiä pitkin kevättä. Vielä 7.4. oli paikalla 21 yks. Viimeiset: 10. ja 11.4. 1 yks. Ainoa muualta ilmoitettu havainto: 10 yks. 5.3. Piikkiössä.

Vaikkei harakkaa varsinaisiin vaelluslintuihin luetakaan (tässä tapauksessa pikemminkin rariteetti), mainittakoon, että 21.5. uskaltautui 1 yks. niinkin ulos kuin Utöhen.

Käpytikan paluusta saatiin muutama havainto: Vänössä vapun alla kolmena päivänä 2-4 yks.. Utössä nähtiin 23.4.-6.5. kuutena päivänä 1-3 yks., yhteensä 12 lintua. Ainoa varsinainen muuttohavainto tehtiin 5.5., jolloin merellä nähtiin käpytikka menossa NE.

Utössä seurailtiin myös talitaisen liikehdintää. Yli 10:n yksilön päiviä olivat 23.4.-1.5., sen jälkeen määrä pysytteli noin 5:ssä runsaan viikon. Toukokuun jälkipuoliskolla talitinttejä nähtiin vielä lähes päivittäin 1-3. Kesäkuussa saarella vieraili ainakin 3 eri yksilöä, viimeinen 11.6.

Ainoa hömötiaisen liikkumiseen viittaava havainto saatiin Vänöstä, 10.4. 1 yks. Sinitiaisia kävi Utössä 22.4.-9.5. 3 eri yksilöä. Selvä muuttohavainto 9.5.: 1 yks. saapui mereltä S:stä ja laskeutui saareen.

Muuttajamääriä

Otsikon alle on koottu vielä joitakin maininnan ansaitsevia havaintoja eräiden lajien suurimmista määristä.

Silkkiluikku	26.4.	111p	Aasla	LS
	30.4.	100p	Mynälahti	RK
Härkälintu	14.5.	27p	Otajärvi	AS
Tavi	28.4.	200p	Kuusisto	VV
Heinätaavi	1.5.	9p	Omenajärvi	JKa,AV,KV
Haapana	30.4.	150p	Mynälahti	RK
	28.4.	100p	Paimionlahti	RP

Jouhisorsa	28.4.	40p	Paimionlahti	RP
Tukkasotka	27.4.	281p	Aasla	LS
	1.5.	250p	Mynälahti	RK
Punasotka	19.4.	86p	Ruissalo	JH
	4.5.	80p	Mynälahti	RK
Telkkä	20.4.	514p	Aasla	LS
Heinäorsa	18.4.	289p	Aasla	LS
Haahka	15.4.	9000	Tu - Jurmo	HL
	22.4.	5860	Tu - Utö	JH
Isokoskelo 1. ja	8.5.	500p	Mynälahti	RK
	5.4.	450	Tu - Nötö	JH
Merihanhi	24.4.	48p	Ta Hilloinen	RS
Metsähanhi	26.4.	215m	Hirvensalo	JJa
		104m + p	Mynälahti	RS
Kyhmyjoutsen	24.4.	51p	Ku Rahi	RS
Kurki	17.4.	152m	Sa	AV/ilm
		134m	Rauvola	JH
Töyhtöhyppä	25.3.	420m	Paimionlahti	HKa
	26.3.	370m	Sau Metsola	IR
Taivaanvuohi	24.4.	73p	Utö	HL
Lehtokurppa	22.4.	14p	Utö	HL
Kuovi	22.4.	202m	Rauvola	VP, RW
Liro	11.5.	354p	Aasla	LS
	8.5.	256p	Aasla	LS
Suokukko	7.5.	565m + p	Otajärvi	AS
	14.5.	300	Halikonlahti	AV
Sterna sp.	9.5.	780m	Utö	HL
Uuttukyyhky	16.4.	430p	Kuusistonlahti	EG
	8.4.	240p	Le Lemun suora	VP, RW
Sepelkyyhky	16.4.	500p	Le Lemunlahti	RS
	14.4.	300p	Raisionlahti	RS
Kiuru	13.4.	2000	Rauvola	AK, HL
	14.4.	2600p	Naa Lietsala- Le	RS
Räystäspääsky	29.5.	500	Halikonl.- Ha	Vartsala AV
Törmäpääsky	7.5.	390m + p	Otajärvi	JKa,AS
Räkättirastas	24.4.	600m + p	Utö	HL
Laulurastas	24.4.	150m + p	Utö	HL
Punakylkirastas	24.4.	900m + p	Utö	HL
Mustarastas	8.4.	70p	Vänö	OT
	19.4.	70p	Aasla	LS
Sinirinta	11.5.	42p	Utö	HL
Punarinta	1.5.	220p	Utö	HL
	29.4.	120p	Vänö	OT

Rautiainen	24.4.	55p	Utö	HL
Vihervarpunen	20.3.	500p	Ku Koila	JoS

Huomiota herättää vesilintujen vähäinen lepäilijämäärä tänä keväänä. Töyhtöhyypän, kiurun ja kyyhkyjen määrissä on takatalvilla osuutta asiaan (ks. edellä). Erityisesti huomattakoon valtakunnallisestikin merkittävät liromäärät toukokuun alkupuolella Aaslassa.

jätetty 26.12.1977

MITENKÄÄN NOI AINA
JOKA VUOSI OSAA
TAKAISIA TÄNE ?

KATSAUS TLY:N ALUEEN TALVI- LINNUSTOON TALVINA 1975/76 JA 76/77

ESKO GUSTAFSSON

VEIJO PELTOLA

Havainnot on kerätty sitä varten laaditulla kaavakkeella. Kaavake muutettiin perusteellisesti talveksi 1976/77 edellisen osoittautuessa epäonnistuneeksi. Mukaan on otettu lajit, joista on mahdollisuus tällä menetelmällä saada edes jonkinlainen kuva niiden esiintymisestä. Yleisemmistä lajeista katso SAMMALISTO 1977.

Tässä katsauksessa käsitellään havainnot 1.12.-15.3. väliseltä ajalta kevätmuuttoon liittyviä havaintoja lukuunottamatta. Lajien esiintymistä on verrattu edellisen katsauksen antamiin tietoihin (GUSTAFSSON & PELTOLA 1977), jolloin on saatu kuva niiden todellisesta runsaudesta ja mahdollisista muutoksista. Rariteetit julkaistaan myöhemmin omana katsauksenaan. Havaintojen julkaiseminen seuraavista lajeista on siirretty rariteetikatsauksen yhteyteen vuoden 1977 alusta alkaen: pohjantikka, tunturikiuru, vuorihemppo, tundraurpiainen, taviokuurna ja isokäpylintu. Seuraaviin tiedusteluihin havainnot toivottavasti ilmoitetaan niin tarkasti, että niistä kyetään laatimaan mm. samantyyliiset taulukot kuin tässäkin katsauksessa. Havaintoja olemme saaneet talvesta 1975/76 27 ja 76/77 29 henkilöltä. Lisäksi eräät heistä (mm. AV) ovat ilmoittaneet muidenkin havaintoja. Retkipäiviä on kertynyt runsaasti, seuraavassa yhteismäärät kuukausittain. 1975/76 XII 72, I 132, II 78, IIIA 60 ja 1976/77 XII 166 joista Turussa 58 %, I 197 ja 65 %, II 127 ja 50 %, IIIA 73 ja 65 %. Kaikki eivät ole ilmoittaneet retkipäiviään, joten tarkempi laskenta retkeilijää kohti jääköön suorittamatta. Näistäkin luvuista käy ilmi tammikuun retkeilyhuippu ja helmikuun vähäinen retkeily. Havainnoitsijat ja heistä käytetyt lyhenteet ovat seuraavat:

Matti Eloranta (ME), Esko Gustafsson (EG), Jouko Hakala, Jari Helstola (JH), Olli Kanerva (OK), Heikki Karhu (HK), Antti Karlin (AK), Olli-Pekka Karlin (O-PK), Rolf Karlson (RK), Kimmo Koponen (KK), Lasse Kosonen (LK), Juha Kähriä (JK), Jarmo Laine (JL), Markku Laurén (ML), Harry Lehto (HL), Rauli Lumio (RL), Eesa Männistö (EM), Tapani Numminen (TN), Veijo Peltola (VP), Juhana Piha (JP), Harri Pihvirinta (HP), Raino Pönni (RP), Kari Rannikko (KR), Lennart Saari (LS), Jouni Saario (JS), Risto Saranto (RS), Asko Suoranta (AS), Mauno Taneli (MT), Esko Tarponen (ET), Olli Tenovuori (OT), Jyrki Uotila, Arvi Uotila (AU), Rita Wallden (RW), Matti Valta (MV), Jaakko Wessman (JW), Ari Vienonen (AV), Juha Vuorinen (JV), Veijo Vänskä, Tommi Yli-Sippola (TY).

Mikäli havaintopaikasta puuttuu kunnannimi sijaitsee se Turun kaupungin alueella. Muista kunnista käytetyt lyhenteet ovat seuraavat:

Alastaro	Al	Lemu	Le	Piikkiö	Pi
Askainen	As	Lieto	Li	Pyhärinta	Py
Aura	Au	Loimaa	Loi	Pöytyä	Pö
Dragsfjärd	Dr	Lokalahti	Lok	Raisio	Ra
Eura	Eu	Marttila	Mar	Rusko	Ru
Halikko	Ha	Masku	Mas	Rymättylä	Ry
Houtskär	Ho	Mellilä	Mel	Salo	Sa
Iniö	In	Merimasku	Mer	Sauvo	Sau
Kaarina	Kaa	Metsomaa	Met	Suomusjärvi	Su
Kalanti	Kal	Mietoinen	Mi	Särkisalo	Sä
Karinainen	Kar	Muurila	Nu	Taivassalo	Tai
Kemiö	Ke	Mynämäki	My	Tarvasjoki	Tar
Kiikala	Kii	Naantali	Naa	Uusikaupunki	Uu
Kisko	Kis	Nauvo	Nau	Vahto	Vah
Kodisjoki	Kod	Nousiainen	No	Vampula	Vam
Korppoo	Kor	Oripää	Or	Vehmaa	Veh
Koski	Kos	Paimio	Pai	Velkua	Vel
Kustavi	Ku	Parainen	Par	Västafjärd	Vä
Kuusjoki	Kuu	Permiö	Pern	Yläne	Yl
Laitila	La	Pertteli	Pert		

Katsaus talvien sääoloihin

Sää tiedot perustuvat Turun lentokentän tietoihin.

	$\bar{x}$ t °C	$\bar{x}$ 1931-60	lunta cm (15.pv)	$\bar{x}$ 1931-60
1975/76 XII	-0.7	-2.7	3	6
I	-9.0	-6.0	15	16
II	-5.1	-6.6	40	24
III	-	-	25	22
1976/77 XII	-4.6	-2.7	8	6
I	-5.1	-6.0	32	16
II	-8.5	-6.6	50	24
III	-	-	35	22

1975/76: Joulukuu oli varsin lämmin, koko tammikuun lämpötila oli reilusti keskiarvon alapuolella kylmimmän jakson sattuessa kuumuudella (16.1. vrk-keskiarvo -20.5 °C). Helmikuussa lämpeni huomattavasti ja kuun lopulla lämpötila kipusi yli nollan (26.2. vrk $\bar{x}$ 3.9). Maaliskuussa oli jälleen kovat pakkaset ja Saaristomerikin jääteli konnaan kuumuudella. Lunta oli lopputalvesta normaalia enemmän.

1976/77: Joulukuun 10. päivänä alkanut ja 27.12. huipentunut (vrk $\bar{x}$ -21.5 °C) pakkaskausi laski lämpötilan alle normaalin. Tammikuu oli leuto, vain 21-25.1. oli vrk $\bar{x}$ alle -10 °C. Helmikuun oli kylmä, varsinkin 10-16.2. välillä koettiin ankaria pakkasia (13.2. vrk $\bar{x}$ -23.5). Maaliskuun 8. päivänä kipusi lämpötila yli nollan ja pysyi siellä talven loppuun. Lunta tuli tammi-helmikuussa runsaasti ja se pysyi pitkälle kevääseen.

Lajeittainen katsaus talvilinnustoon

Kuikka (*Gavia arctica*). 1976/77: 19.12. 1 Mel samtakuopat, istuskeli lumihangella pienessä montussa, josta ei päässyt ylös. Otettu kiinni ja tuotu Kyrön, mistä viety parin päivän päästä avoveteen (O-PK ym.). 7.12-74 DR. KASVÄS (1976/77)

Silkkikuikka (*Podiceps cristatus*). 1975/76: Ry Aasla XII 1 yks./3 hav. pv. ja I 1 juv. 14.1. asti (LS), 6.-7.12. ja 19.12. Ruissalo 1 (JH ym.), 23.1.-17.2. Naa Ukko-Pekka 1 (JP,RS ym.) sekä 7.-8.2. satama 1 (ML,TN,RP).

Tavi (*Anas crecca*). 1975/76: 7.12. Ruissalon silta 1m (JH). 1976/77: 18.12. Aurajoki, Föri 1m (ME), 21.-28.12. Veneveistämö 1m (JH,HL,JL) ja 8.3. Vedenpuhdistamo 1m (JL). Talvehtinut?

Lapasotka (*Aythya marila*). 1976/77: 11.1. In Trunso 1m (RS).

Tukkasotka (*Aythya fuligula*). 1975/76: Joulukuu 51 yks./10 paikkaa, eniten 4.12. Par Kirjälä 26. Myöhemmin seuraavasti: 1.1. satama 2 (JH) ja 31.1. 1m (JH), 9.1. Par Attu 2n (EG,VP), 24.1. alkaen 1n kehäseem Pern Strömme (RK ym.). 1976/77: Kaikki havaimot: 5.12. Mi Mynälähti 1km (HK), 12.-24.12. satama 1m, 18.12. Ry Aasla 1m (LS), 21.-24.12. Naa Ukko-Pekka 1m (RS) ja 15.1.-27.2. 1k, 24.-26.12. Naa satama 1m (RS) ja 3.1. 1k (JL).

Punasotka (*Aythya ferina*). 1975/76: 1.1. Ruissalo 1m (RP). 1976/77: 7.-8.1. satama 1k (JH,RS).

Teikkä (*Bucephala clangula*). 1975/76: Joulukuu 60 yks./10 paikkaa, sen jälkeen seuraavasti: Naa Ukko-Pekka 2-4 yks läpi talven, Ruissalo 1.1. 1km, 2.1. 1k2n, 4.1. 1n+1k2n ja 28.2. 1k, Ry Aasla I 3n, viimeinen 11.1., II 1m/5 pv ja 8.3. 1, 3.1. Par Lillmäliö 1, 3.1. Kor Galtby 2, 6.1. Nau Berghamn 4, 9.1. Par Attu 4, 13.2. Nau Pärnäs 1k, 27.2. Vuoksenniska 1k, 28.2. Naa satama 1k. 1976/77: Joulukuu 62/10 sen jälkeen Naa Ukko-Pekka 3.-15.1. 1km ja 25.2.-1.3. 1n, satama 8.1. 1km, 21.1., 26.1., 24.2. ja 6.3. 1n, 10.3. 1k, 14.3. 1km sekä 11.1. In Trunso 8n.

Alli (*Clangula hyemalis*). 1975/76: Ry Aasla XII 1 yks/7 pv ja I 2 yks viimeinen 14.1. (LS), 20.12. Ruissalo, Kuuva 1 (TN), 6.1. Kor Lohm 4 (OK), 13.2. satama 1k (HK), 13.2. Kor Aspö 1 (HK), 25.2. Utö-Aspö 15 (JH) ja 26.2. Naa Ukko-Pekka 1m (JH). 1976/77: 14.12. Nau Nötö 1 ja Kor Lohm 1 (HK), 20.12. Ku Lypertö 1m (OT), 2.1. Korppoo yht 6 (JH), 11.1. m/s Inilillä yht. 17 (RS).

Pilkkasipi (*Melanitta fusca*). 1975/76: Ry Aasla XII 1k ja I 1km/4 pv viimeinen 14.1. (LS), 7.12. Nau Kirjais 1 (EG,VP), 20.12. Ruissalo, Santala 4 (TN) ja 1.1. 1k3n (JH), 26.12. Nau Berghamn 1k (EG) ja 6.1.

1 yks. (OK) ja 10.1. Erikvalla 1 (EM). 1976/77: 5.12. Par Mustfinnträsk 4 (VP,RW), 21.12. Ku Anavainen lk (OT) ja 14.1. Kor Björkö 1 (LK).

Mustalintu (*Melanitta nigra*). 1975/76: 20.12. Ruissalo, Santala 1 (TN), 1.1. Ruissalo ln (RP) ja 6.1. Kor 2 (OK). 1976/77: 6.12. Ra Raisionlahti ln-p (RS).

Melanitta sp. 1976/77: 17.12. Ruissalo 1 (JL).

Haahka (*Somateria mollissima*). 1975/76: 6.12. Naa Luonnonmaa ln (JS), 9.12. Turku-Pärnäs 2n (JH), 27.12. Par Attu 1 juvk (VP), 6.1. Kor Lohm 4 (OK), 1 Ry Aasla ln, viim. 14.1. (LS), 23.1. Airisto ln (LK) ja 23.2. Kor Utö ln (JH). 1976/77: 6.12. ja 19.-21.12. Ku Anavainen 1 (OT) ja 2.1. Nau Nötö ln (HL).

Tukkakoskelo (*Mergus serrator*). 1976/77: 20.12. Ku Lypertö 1 (OT), 21.12. Ku Anavainen 2k3n (OT), 2.1. Nau Berghamn 3k2n (HL) ja 11.1. In Trunsö lk3n+2kn (RS).

Isokoskelo (*Mergus merganser*). 1975/76: Yhteismäärät kuukausittain: XII 211, I 749, II 342, IIIA 195. Pääosa merellä ulkosaaristossa, varsinkin myöhemmin talvella. Silti melko runsas. 1976/77: Yhteismäärät kuukausittain: XII 1141, I 558, II 247, IIIA 148. Summiin sisältyy jonkin verran useampaan kertaan laskettuja yksilöitä. Läpi talven vaikka vähenikin huomattavasti. Alkutilveä lukuunottamatta vähemmän kuin 75/76.

Uivelo (*Mergus albellus*). 1975/76: 4.12. Par Kirjala ln-p (VP) ja 2.1. satama ln (RK). 1976/77: 3.12. Par Kirjala lk2m (EG), 5.12. Ku lk6n (JH), 11.12.-21.1. satama ln (JK,TY ym.) ja 11.1. In Lökhalm 2n (RS).

Merihanhi (*Anser anser*). 1976/77: 22. ja 24.12. 1 yks. Vuoksenniska ja Shell sekä 25.12. satama (JH,EM). Lentokykyinen, ei renkaita. Pakoetäisyys noin 20 metriä. Emsimmäinen talvihavainto Suomesta.

Kanadanhanhi (*Branta canadensis*). 1976/77: 4.-28.12. 4-7 Ruissaló ja 4.2. 3 yks. Kupittaa (T.Tirkkonen), 6.12. Pern Teijo 10 (AV ym.), josta siirtyivät Pern Strömmälle, jossa 28.12. 32 (JV ym.), 22.1. 31 (HK ym.) ja 9.4. vielä 24 (KR).

Kyhmyjoutsen (*Cygnus olor*). 1975/76: Joulukuun 14/4 paikkaa, maks. 19.12. Turku-Pärnäs 2 ad: 5juv., tammikuu 4/2 (kaikki Kor), helmikuu 9/3 mm. 19.2. Ilpoinen 2W, maaliskuu 4/2, jotka jo muuttomatalla. Yhteensä siis 31 yks. talven aikana, joka on varsin vähän. 1976/77: Yhteismäärät kuukausittain: XII 243, I 45, II-, IIIA 5. Joulukuun maks. 91 Ku ja tammikuun 30 matkalla Turku-Houtskär. Maaliskuussa näkyi 5 yks. muuttoparvi Ry Aaslassa. Ei talvehtinut alueella.

Laulujoutsen (*Cygnus cygnus*). 1975/76: 3.-6.12. Mi Mietoistenlahti 2 ad. (RS ym.), 9.12. Ry Aasla 2ad2juv (LS) ja 16.1. 4 (A. ja H.Laakso) sekä 19.12. Nau Nötö 2ad6juv (EG,JH ym.). 1976/77: 26.12. Nau Nötö 2ad2juv (JH,HL).

Joutsen-laji (*Cygnus* sp.). 1975/76: 3.12. Mi Mietoistenlahti 2ad5juv 25.2. Kor Aspö 2ad, 27.2. Ruissalo 1. 1976/77: 14.12. Sa keskusta 6 lennossa, 26.12. Turku-Nötö 2+2.

Hiirihaukka (*Buteo buteo*). 1975/76: 7.2. Ra Kaanaa 1 (HP). 1976/77: 15.1. Nau Lillandet 1 (RS).

OKA 1 14.1. 24/25, 25/76
2.1.77 Löve

Piekana (*Buteo lagopus*). 1976/77: 25.12. Rauvola 1 (JP), 8.1. Hou Flatskär 1 (OT).

Buteo sp. 1975/76: 11.12. Ry Aasla 1 (LS).

Varpuhaukka (*Accipiter nisus*). 1975/76: Yksilömäärät kuukausittain: XII 21, joista 10 Turussa, I 21/11, II 19/10, IIIA 16/9. Turun talvikanta oli 9-10 yks. ja muualla n. 15. Turun talvikanta normaali, muualla hieman runsaanpuoleinen. 1976/77: Havaintojen yhteismäärät kuukausittain: XII 33, I 24, II 19, IIIA 14. Selvästi harvalukuisempi varsinkin lopputilvesta kuin 75/76. Väheni huomattavan paljon talven mittaan.

Kanahaukka (*Accipiter gentilis*). 1975/76: Yhteismäärät kuukausittain: XII 10, I 28, II 12, IIIA 15. 1976/77: Yhteismäärät kuukausittain: XII 36, I 26, II 26, IIIA 11. Yllättävästi joulukuussa huippu. Väheni talven mittaan.

Ampuhaukka (*Falco columbarius*). 1975/76: Turussa ampuhaukka näkyi 10 kertaa. Havainnoista olemme päätelleet alueella talvehtineen ehkä 4 eri yksilöä. Lisäksi Raision tehtailla talvehti 1 yks. Hajahavaintoja kertyi muutama: 24.1. Pern Koski lk, 1.2. Vehmaa ln ja 21.2. Kaa Kuusisto 1. Kuukausittain havainnot jakautuivat seuraavasti: XII 1, I 4, II 9, IIIA 3, Ilmeisesti linnut tulevat vasta tammikuussa kaupunkiin. 1976/77: Turussa 10 havaintoa, jotka koskivat 3(-4) talvehtivää yksilöä. Lisäksi Ra 1-2 ja Sa 2 talvehtijaa. Muualla vain 4.12. As Livonsaari ln ja 8.1. Mi ln. Kuukausijakauma (XII 4, I 4, II 6, IIIA 6) tukee edellä esitettyä väitettä. Normaaliksi esiintyminen.

Tuulihaukka (*Falco tinnunculus*). 1975/76: 24.1. alkaen lk kovähseen asti Shellillä (TLY), 31.1. kuitenkin 2 (JP), 31.1. Ra tehtaat ln (RK), 1.2. Rauvola lk (OK) ja 8.2. Friskala lk (HK,OK). 1976/77: 6.1. asti Sa rautatieas. 1 (K.Virtanen ym.), 4.12.-20.2. Kärsmäki ln (EM,JH) ja ehkä sama 30.1. Maarian kko ln (RK) sekä 9.3. Topinoja 1 (JP).

Teeri (*Lyrurus tetrrix*). 1975/76: Yhteismäärät kuukausittain: XII 62, maks. 12, I 176 ja 32,17,13, II 72 ja 22,14, IIIA 42. 1976/77: Yhteismäärät kuukausittain: XII 98, maks. 13 Veh,35 Kii, I 101, maks. 34 Mi,14 Mi, II 47, maks. 20 Pern, IIIA 23, maks. 18 Pern. Tammikuussa retkeillään laajalti kaupunkialueiden ulkopuolellakin. Suurimmat parvet eivät oleile aivan kulttuurialueilla, vaikka esim. Ruissalostakin on vielä havaintoja.

Metso (*Tetrao urogallus*). 1975/76: Vain kolme havaintoa ilmoitettu. 1.2. My, 26.2. Y1 ja 13.3. Kar. 1976/77: Yhteismäärät kuukausittain: XII 1, I 1, II 2, IIIA 7. Siis vain 5 yks. koko TLY:n alueella. Uskomatonta, mutta tuskin totta. Erikoisuutena mainittakoon ukkometso Ra keskustassa 15. ja 21.1. (JH,RS). Istuskeli talojen katoilla ja lyhtyyplvöiden päällä!

Pyy (*Tetrastes bonasia*). 1975/76: Yhteismäärät kuukausittain: XII 17 I 25, II 3, IIIA 7. Mikään liemee aiheuttanut tammikuun huipun 1976/77: Yhteismäärät kuukausittain: XII 30, I 22, II 11, IIIA 6. Onko väheneminen todellista vai pelkkää harhaa on vaikea sanoa. Yllättävää selvää se kuitenkin on.

Peltopyy (*Perdix perdix*). 1975/76: Talven yhteismäärä oli n. 280 yks. Tämä on lähes kaksinkertainen määrä normaaliin verrattuna, vaikka parvet olivat 1-2 yks. keskimääräistä pienempiä. Talvitappiot

olivat normaalit eli linnuista tuhoutui joulu-maaliskuun välillä meljännoksen verran.

	XII	I	II	IIIA
1975/76 yks./parvi	92/9	142/12	93/11	38/5
$\bar{x}$	10.2	11.8	8.5	7.6
1976/77 yks./parvi	42/4	212/19	25/5	11/1
$\bar{x}$	10.5	11.2	5.0	-

1976/77: Talven yhteismäärä oli n.250. Tämä on myös paljon, mutta edelliseen talveen verrattuna laji kärsi erittäin pahoja talvitappioita. Ainakin puolet kannasta tuhoutui, luultavasti vielä paljon enemmän. Todennäköisesti peltopyynn heikoin talvehtimistulos 1970-luvulla.

Luhtakana (Rallus aquaticus). 1975/76: 18.1. Rauvola 1 (JP).

Nokikana (Fulica atra). Joulukuu 1560 yks./10 paikkaa, maks.1150 Ry Aasla 29.12., tammikuu 1749/14, maks. 1163 Ry Aasla 2.1. ja 300 Nau Prosvik 10.1., helmikuu 87/2, maaliskuu 66/3. Linnut häipyivät siis jo tammikuussa vesien jäätyessä. Alkutilvella esiintyminen vieläkin runsaampaa kuin edellisenä talvena. Muutama kommentti: Ry Aasla, viimeinen 21.1., jolloin 1 lintu tuli sisälle navettaan, Nau Prosvik vähäni 300 (10.1.) → 32 (6.3.), Nau Ukko-Pekka 120 (4.1.) → 12 (14.3) Ruissalossa viimeiset 16 yks. 11.1. 1976/77: Joulukuu 336/9, eniten Ruissalo 100 18.12., tammikuu 57/6 ja sen jälkeen vain Nau Ukko-Pekka n. 30 loppupalven, mm. 27.2. 28 ja 1.3. 25, muualta ei havaintoja. Linnut häipyivät joulun tienoilla. Ruissalon Santala 18.12. 100, 22. 12. 104 ja 23.12. 60 eikä enää sen jälkeen, Nau Prosvik 28.12. 52, 3.1. 2 ja 11.1. 1, joka viimeinen, satama viimeinen 23.1. Mainittakoon, että Ry Aasla vain 18.12. 1 yks., ei muulloin.

Töyhtöhyyppä (Vanellus vanellus). 1976/77: syksystä asti 1 yks. sataman, Veneveistämön ja Pikisaaren seuduilla (TLY). Viimeinen havainto 23.12., jolloin jäi yöpymään sataman Länsilaiturille (JH).

Taivaanvuohi (Capella gallinago). 1976/77: 21.12.-1.1. Ry Aasla 1 (LS)

Jänkäkurppa (Lymnocyptes minimus). 1975/76: 13.12. Kärsmäki 2 (JH, EM). 1976/77: 11.12. Rauvola 1 (RK).

Merilokki (Larus marinus). 1975/76: Lajia näkyi yleisesti joulun ja tammikuussa. Tammikuun loppupuolelta alkaen linnut hävisivät ja helmikuun ainoa havainto 28.2. Ku 1 yks., koskee jo ilmeisesti muuttavia lintuja, joita näkyi muuallakin maaliskuussa. 1976/77: Alkutilvesta säännöllinen mm. satamissa. Helmikuussa havaittu vain ulkosaaristos- sa 7+10 yks. ja maaliskuussa yksi muuttohavainto Ry Aaslasta.

Harmaalokki (Larus argentatus). 1975/76: Joulukuussa ja tammikuun alussa runsaasti, mm. 12.1. 150 satamassa, mutta 26.1. ei enää yhtään. Helmikuussa merellä ja maaliskuussa jo runsaasti muuttaneita. 1976/77: Havaintoja satamasta läpi talven, maks. 25 yks. tammikuun lopussa ja helmi-maaliskuussakin yksittäisiä. Merellä huomattavasti runsaampi.

Kalalokki (Larus canus). 1975/76: Tammikuussa enimmillään n. 20, viimeiset n.10.1. satamassa. Helmikuulta kolme havaintoa, Turku 1, satama 27.2. 1 ja Airisto 1. Maaliskuulta ei havaintoja. 1976/77: Joulukuussa yleinen, tammikuussa yksittäisiä, vain yksi 20 yks. havainto ilmoitettu. Helmikuulta vain Aurajoki 1 ja Kor-Turku 23.2. 8.

Maaliskuulta ei havaintoja.

Naurulokki (Larus ridibundus). 1975/76: Joulukuulta ilmoitettu vain n.25 yks., eniten Naa satama 5 ja 26.12. 15 yks. 6.1. Naa Luonnonmaa 1 ja 6.1. Turku-Berghamn 1, satamassa 1.-13.1. enimmillään 15, 13.1. 5 sekä Naa satama 4. ja 10.1. 10 ja viimeinen 17.1. 1976/77: Turun satamassa 4., 18. ja 22.12. 20 yks., 23.12. 15 ja 28.12. 1, jonka jälkeen vasta 7.1. seuraavat 2 (RS), josta aina 29.1. (JL) asti 2-5 lähes päivittäin. Sen jälkeen 5.2. 2 juv (VP,RW) ja 20.2. 1 (OT). Naa satamassa vain 21.12. 15, 24.12. 7 ja 26.12. 2. Lisäksi 8.1. 1 Airistolla (OT).

Ruokki (Alca torda). 1975/76: Kor Jurmosten ltp 15.2. (HK).

Riskilä (Cepphus grylle). 1975/76: 6.1. Kor Lohm 1 ja Nau Nötö 1, 13.2. Kor Aspö 3tp, 15.2. Kor Jurmosten 6tp ja 25.2. Utö-Aspö 3+ltp, Aspö-Pärnäs ltp. 1976/77: 11.1. m/s Inöillä yht. 35 (RS), 2.1. Jurmo-Aspö 8 ja 23.2. Jurmo-Turku ltp.

Uuttukyyhky (Columba oenas). 1975/76: 27.12. Ra 2 (HP,JS), 4.1. Ra Ohikulkutie 2 (RK) ja 26.2. Ra 1 (JS). Huhujen mukaan talvehti, mutta vain nämä ilmoitettu. 1976/77: Raisiossa seuraavasti: 23.12. Kustavintie 2 (RK), 2.1. sairaala 2 (RK), 7-9.1. tehtaot 2 (RK,RS), 23-30.1. tehtaot 1 (JP,RS), muualla kolmasti 12.12. Topinoja 4 (EM, J.Kärlund), 9.1. Li 2 (O-PK) ja 16.1. Sa viljavarasto 3 (AU). Varsin runsas, huomaa etenkin yksilömäärä.

Sepelkyyhky (Columba palumbus). 1976/77: 12.12. Pö Invankylä 1 (MT).

Sarvipöllö (Asio otus). 1975/76: 11.3. Yo-kylä 1 (AK). 1976/77: Kärsmäki 1 yks. helmikuun lopusta alkaen kevääseen (EM).

Suopöllö (Asio flammeus). 1976/77: 18.12. sataman Länsilaituri 1 lähiti Ruissaloon (JH).

Asio sp. 1975/76: 16.2. Moisio 1 (MV).

Harmaapöytätikka (Picus canus). 1975/76: Joulukuu 3 yks./ 1 paikka, tammikuu 9/8, helmikuu 2/2, maaliskuu 4/4. Koko talvena näkyi 13-14 yks., mikä on varsin vähän. 1970-luvulla on vain talvella 73/74 näkynyt vähemmän. 1976/77: Joulukuu 15/14, tammikuu 16/13, helmikuu 11/10, maaliskuu 14/10. Yhteensä koko talvena 38 eri yksilöä, joka on 1970-luvun ylivoimaisesti paras noteeraus. Havainnot pääosin rannikolta (Tku, Ry, Nau ym.) sekä Salon seudulta (Pern, Mu, Ha). Maaliskuussa osa jo pareittain.

Käpytikka (Dendrocoptes major). 1975/76: Yhteismäärät kuukausittain: XII 24, I 36, II 16, IIIA 11. Talven kokonaismäärä oli 87 yksilöä. Normaalin pientä esiintymistä "välitalvena". 1976/77: Yhteismäärät kuukausittain: XII 425, maks. 64 ja 21, I 459 maks. 71, II 173 maks. 29, IIIA 115 maks. 33. Talven yhteismäärä huimaava 1172 yks. Vaikka tämä sisältäkin samoja yksilöitä, niin se silti ainakin kaksinkertainen edelliseen huippupalveen 72/73 verrattuna (503 yks.). Vähäni jonkin verran talven mittaan.

Pikkutikka (Dendrocoptes minor). 1975/76: Joulukuu 6 yks./4 paikkaa, tammikuu 9/8, helmikuu 4/4, maaliskuu 3/3. Yhteensä 18 yksilöä, joka on 1970-luvun huippunoteeraus. Silti harvalukuinen Ruissalossa-kin. 1976/77: Joulukuu 4/4, tammikuu 7/6, helmikuu 2/2, maaliskuu 1/1. Hävisi yllättäen talven mittaan. Yhteensä 12 yksilöä ja Ruis-

salo vain kahdesti koko talven aikana. Silti lähes keskimääräinen saavutus 1970-luvulla.

Pohjantikka (*Picoides tridactylus*). 1975/76: Yhteensä 14 yksilöllä 11 paikassa talven aikana. Varsin normaalisti, sillä keskiarvo 68-74 oli 13.4 yks. 1976/77: Vain yksi havainto, joten taas lähes täysin kateissa, kuten myös 74/75 (1 havainto).

Palokärki (*Dryocopus martius*). 1975/76: Yhteismäärät kuukausittain: XII 5, I 10, II 11, IIIA 11. Yllättävän vähän. Ääntely lisää huomattavuutta keväällä kohti. Talven yhteismäärä 37 yks. 1976/77: Yhteismäärät kuukausittain: XII 12, I 20, II 7, IIIA 16. Luultavasti lajin ylöskirjoittaminen ja retkeilynto ovat tammikuussa korkeimmallaan. Talven yhteismäärä 55 on 1970-luvun paras noteeraus. Ilmeisesti kuitenkin kaavake auttoi asiaa.

Kiuru (*Alauda arvensis*). 1975/76: 4.1.-2.2. Topinoja 1 (RK ym.) ja 27.2. Shell 1 (HK,OK), joka ehkä jo etelästä saapunut. Yllättävän vähän. 1976/77: 12.12. Topinoja 1 (EM, J.Karlund), 22.12. Pahanieni 1 (JH), 12.12.-8.1. Vuoksenniska 1 (TLY) ja 29.1. 1 (RL, KK).

Tunturikiuru (*Eremophila alpestris*). 1976/77: 12.-25.12. Vuoksenniska-Shell 2-4 yks. päivittäin.

Korppi (*Corvus corax*). 1975/76: Joulukuu 13/6 paikkaa, tammikuu 16/9 helmikuu 85/14, maaliskuu 21/6. Esintymisen edellisten vuosien tasoa.

Mustaveris (*Corvus frugilegus*). 1975/76: Topinojalla läpi talven lad, 2.2. (EM), 22.2. (HK) ja 28.2. (JV ym.) 2ad sekä 5.3. 4ad (HK). 1-7.2. Ra kaatopaikka 1 (RK, ML) ja 16.2. Pulmussuontie 3 (JH). Normaali esintymisen. 1976/77: Raunistula 3ad läpi talven (EM), lisäksi 10.1 ljuv (RS), 20.1.-25.2. Ra tehtaant lad (RS ym.) ja 3.1. ljuv (HP), 21.12.-19.2. Terhotie 1-3ad (JV), 21.12.-6.1. lad Par. Malmi (EG, VP). Näiden lisäksi seuraavat hajahavainnot: 11.12. Kaa Kuusisto lad (EG), 19.12. Halinen lad (JH), 20.12. Nummenmäki lad (AS), 22.-24.12. Vuoksenniska 1 (JH), 31.12. No Nummi ljuv (H.Rautanen, AS), 8.1. Topinoja 1 (MK), 9.1. ja 2-3.2. Pern kk 1 (A. Peijonen ym.), 10.-20.1. Sa Hallikonlahti 1 (J.Karhumäki ym.), 22.1. No Nummi lad (RS), 26.1. Lemminkäisenkatu lad (RS), 10.2. Itäharju 1 (MV), 15.-27.2. Naa Ruoma ljuv (RS), 25.2. Uittamo 1 (OT), 26.2. Vuoksenniska 2 (KK, RL). Yhteensä vähintään 5, luultavimmin n.10 yks. talvehti, lisäksi paljon havainnotia eri puolilta. Ehdottomasti 1970-luvun runsaim esintymisen.

Pyrstötiainen (*Aegithalos caudatus*). 1975/76: Joulukuu 37 yks./5 parvea, tammikuu 40/7, helmikuu 34/6, maaliskuu 12/3. 72 yks. talven aikana on aika vähän, mutta ei aivan pohja lukemissa, sillä 74/75 tavattiin vain 5 yks. Maaliskuun häipymisen normaali ilmiö. Selitetävissä ehkä pesimäpaikoille siirtymiseksi. 1976/77: Joulukuu 92/12, tammikuu 84/4, helmikuu 64/9, maaliskuu 8/2. 248 yks. talven aikana vastaa 1970-luvulla keskivertotalvea.

Peukaloinen (*Troglodytes troglodytes*). 1975/76: 23.12.-6.1. Piipanoja 1 (EM), 29.12. ja 11.1. La Pentjärvi 1 (RK, H.Rautanen, AS), 4.1. Par Alikirjala 1 (T.Suoranta, AS).

Koskikara (*Cinclus cinclus*). 1975/76: Joulukuu 7, tammikuu 10, helmikuu 4. Tavattu Kiskomjoessa, Laitilassa, Kalannissa sekä Nauvossa. Esintymisestä vaikea sanoa näiden havaintojen perusteella yhtään mitään. Odotamme lajin "statukseen" selvitettävää juttua Ukuliin.

1976/77: 18.12. Ry Aasla 1 (LS), 20.12. P8 Jalkalanjoki 1 (T.Hellsten) 27.12. Kii Kultalähde 1 (J.Karhumäki, AV), 31.12. La Pentjärvi 2, My Kivikylä 1 ja My Raimela 1 (H.Rautanen, AS). Siinä kaikki.

Räkättirastas (*Turdus pilaris*). 1975/76: Joulukuu 1 yks./1 paikka, tammikuu 1/1, helmikuu 3/3 ja maaliskuu ei yhtään. 1970-luvun heikoin räkättitalvi. Lähes yhtä huono on ollut vain 72/73. Havainnot 6.12. Ry Aasla 1, 10.-24.1. Naa Ukko-Pekka 1, 10.1. Nau Pärnä 1, 3.2. Terhotie 1, 28.2. Naa Neste 1 ja 29.2. Ilpoimen 1. 1976/77: Pihlajanmarjatalvi osoitti räkättinkin talvenkestävyyden.

	yks.	havainto kpl	$\bar{x}$	maks.
1.-10.12.	892	37	24.1	300
11.-20.12.	7995	76	105.2	2000
21.-31.12.	2032	87	23.4	600
1.-10.1.	412	85	4.8	100
11.-20.1.	106	39	2.7	21
21.-31.1.	111	38	2.9	25
1.-10.2.	27	19	1.4	5
11.-20.2.	13	11	1.2	2
21.-28.2.	18	10	1.8	5
1.-15.3.	24	19	1.3	3
Σ	11630	421		

Taulukossa voi olla muutama useampaan kertaan laskettu yksilö. Huippu on ollut n. 10.-25.12., jonka jälkeen parvet pienenevät erittäin nopeasti. Tammikuun alussa näkyi enää pääosin yksittäisiä lintuja. Helmikuussa oli esiintymisessä selvä tauko ennen maaliskuuta, jolloin näkyi ehkä jo muutolla olleita lintuja. Suurimpia määriä: 11.-12.12. Rieskalähteen koulu 2000, 17.12. Suikkila 700 ja 18.12. 500, 20.12. Hepokulta 500 ja 22.12. Vanha hautausmaa 600. Pääosa linnoista olei kaupunkien marjamailla ja maaseudulle riitti vain rippeitä. Katso kuva 1.

Laulurastas (*Turdus philomelos*). 1976/77: 5.12. Ra Mälikkälä ain. 2 (HL), 5.12. ja 17.12. Ruissalo 1 (JL), 21.-23.12. Itäharju 1 (MV). 1970-luvun ensimmäiset talvihavainnot TLY:n alueelta.

Punakylkirastas (*Turdus iliacus*). 1976/77: 5.12. Ra Mälikkälä ain. 4 (HL) ja 18.12. Shell 3 (JP). Vähän verrattuna edelliseen.

Mustarastas (*Turdus merula*). 1975/76: Yhteismäärät kuukausittain: XII 5, I 11, II 6, IIIA 2. Talven yhteismäärä 24 on 1970-luvun ehdoton pohjalukema. Vähätkin linnut häipyivät tammikuun jälkeen. Maaliskuun määrä puolet normaalista. 1976/77: Yhteismäärät kuukausittain: XII 130, I 92, II 52, IIIA 44. Talven kokonaismäärä 318 lienee liian suuri. Oikea luku lienee n. 250 yksilöllä. Tämäkin on viisinkertainen verrattuna talven 69/70 tähänastiseen huippuun. Vaikka yksilömäärä vähemikim linnut talvehtivat erittäin hyvin, sillä maaliskuun lukemakin on kymmenkertainen normaaliin verrattuna.

Punarinna (*Erithacus rubecula*). 1975/76: 12.1.-7.2. Naa Ukko-Pekka 1 (RK ym.). 1976/77: 1.1. Naa Luonnomaa 1 (ME, KK, RL) ja 21.2. Annankatu 1 (A.Mattsson). Vähän verrattuna esim. Tampereen havaintoihin (7 yksilöllä).

Mustamäkerttu (*Sylvia atricapilla*). 1975/76: 19.-23.12., 26.12. ja 6.-14.1. Terhotie 1 (JV).

Västäräkki (*Motacilla alba*). 1975/76: 11.-26.12. Rauvola 1 (HK, RW).

1976/77: 6.-11.12. Topinoja 1 (HK,AS).

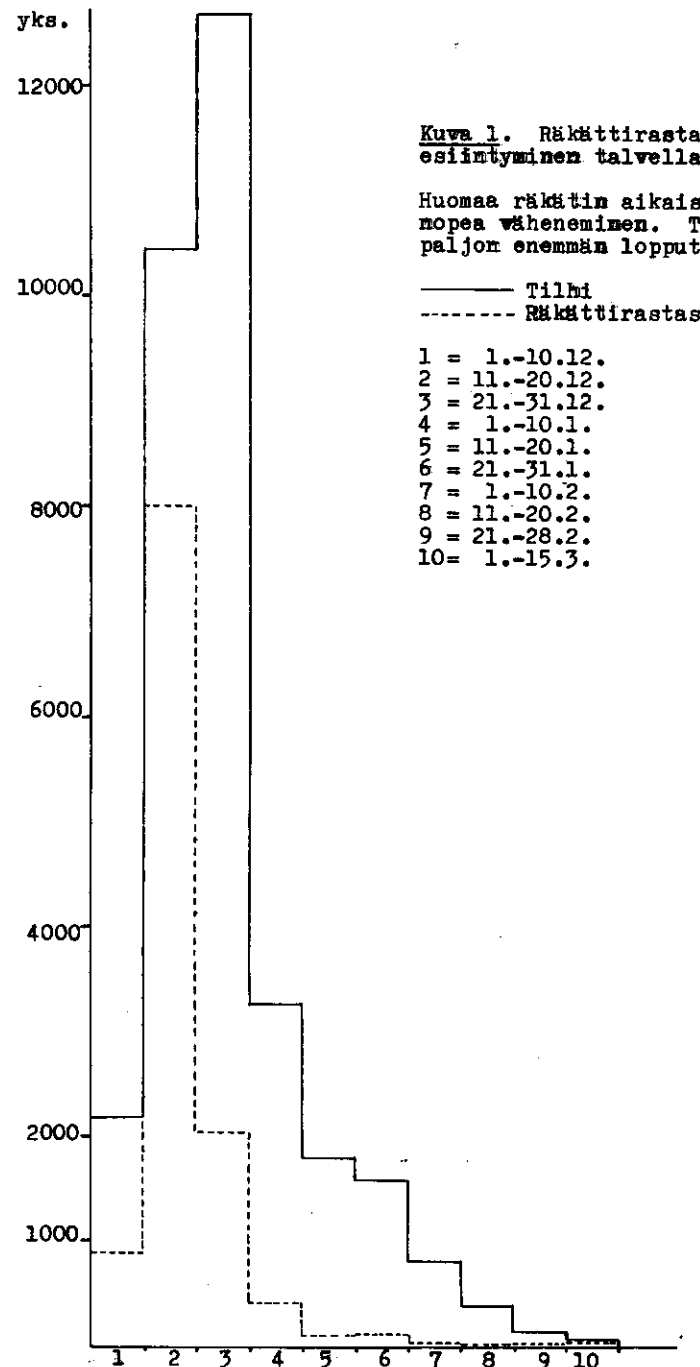
Kottarainen (*Sturnus vulgaris*). 1975/76: Kaikki havainnot: 5.12. Kärsmäki 1, 7.12. Vuoksenmäki 1, 10.12. Nummenmäki 1, 28.12. Perno 1, 6.1. Kärsmäki 2, 13.1. Parkin kemitä 1, 18.1. Kor keskusta 1, 29.2. Par Malmi 1. Edellinen pohjanoteeraus oli talvelta 65/66 ja tämä ilmeisesti alittaa senkin reippaasti. 1976/77: Joulukuu 58 yks./21 paikassa, eniten 3.12. Vasaramäki 10 ja 5.12. Sa Halikonlahti 9, tammikuu 42/17, emitem 8.1. Halimen 6, helmikuu 15/9, 2.2. Itäharju 4 ja viimeiset 24.2. Nummenmäki 3, 25.2. Tiilentekijäkatu 1 ja Tervahovinkatu 1. Yllättävän vaisua marjatalvesta huolimatta. Vain pikkuparvia ja useimmiten yksittäin eri puolilla kaupunkia oli talven kottarais-saalis. Ei ilmeisesti talvehtinut omistuneesti, sillä määrät tippuivat voimakkaasti helmikuussa ja maaliskuussa lajia ei edes tavattu.

Tilhi (*Bombycilla garrulus*). 1975/76: Joulukuu 40 yks./4 parvea, tammikuu 46/5, helmikuu ei yhtään, maaliskuu 24/2. Esiintymisessä on tauko 26.1.-5.3. välillä. Joulukuun yksilömäärä on lähellä vuosien 1968-75 keskiarvoa 46,8, mutta tammikuussa tilhiä oli 5 kertaa keskimääräistä runsaammin. Talven yksilömäärä on 1970-luvun ei-marjatalvesta toiseksi suurin. 1976/77: Edelliseen verrattuna suorastaan mah-tavan runsas.

	yks.	parvi kpl	yks./parvi	maks.
1.-10.12.	2171	28	77.5	400
11.-20.12.	10447	69	151.4	1500
21.-31.12.	12692	103	123.2	1300
1.-10.1.	3251	61	53.3	400
11.-20.1.	1791	42	44.8	200
21.-31.1.	1579	55	28.7	200
1.-10.2.	798	38	21.0	100
11.-20.2.	382	39	9.8	32
21.-28.2.	132	8	16.5	28
1.-15.3.	57	9	6.3	14
	33300	452		

Huippu ehkä hieman myöhemmin kuin räkitillä eikä niin teräväksi, vaan lintuja jäi runsaasti sen jälkeenkin. Huipynimen aika tasaisesti talven mittaan sekä parvien piementyessä että muuten hävitessä. Lintuja oli moninkertaisesti enemmän kuin edellisissä marjatalvina 69/70 ja 73/74, jolloin suurimmat parvetkin olivat vain 280 ja 50 yks. Suurimpia määriä: 11.12. Riekälähteen koulu 1000 ja 12.12. 1500, 18.12. Käärri 1500 ja 21.12. 1300, 22.12. Satakunnantie 1300 ja 23.12. Martintmäki 1000. Katso kuva 1.

Lapinharakka (*Lanius excubitor*). 1975/76: Talvehti varmuudella Ruissalossa, Shellillä ja Friskalassa. Lisäksi muita havaintoja seuraavasti: joulukuu: Nau Kirjais, Mr Koski, Pö Isosuo, Ry Riainen, tammikuu: Mr Koski, Par Attu 2 yks., Ra Raisonlahti, helmikuu: La Otajärvi, Mr Järvinen, Mynämäki, Naa Luonnonmaa, maaliskuu: Ku Klubben Par Lenholm, Pern Pohjajärvi. Siis ainakin 3 talvehti ja lisäksi 14 havaittiin muualla. Ilmeisesti aika normaali talvehtiminen. 1976/77: Talvehti ainakin seuraavasti: Ra Raisonlahti, Ry 2 yks., Kärsmäki ja Ruissalo sekä luultavasti Mr ja Kyrö. Lisäksi muualla: joulukuu: Veh, Ku Anavainen, Pö, Kaa Kuusisto, As, Mer, Ry Kurkkanen, Suikkila, tammikuu: Nau Lökhölm, Mi, Ra 1-2 yks., Ry Terkinen, Pö, helmikuu: Par Söderby, maaliskuu: Artukainen. Talvehti joita normaalisti (5 yks.), muutoin esiintymisen pääasiassa alkutalvesta. Yhteensä havaittiin talven aikana 21 eri yksilöä, joka on hieman enemmän kuin tavallises-ti.

Kuva 1. Räkättirastaa ja tilhen esiintyminen talvella 1976/77.

Huomaa räkättin aikaisempi huippu ja nopea väheneminen. Tilhiä esiintyi paljon enemmän lopputalvesta.

— Tilhi
- - - - - Räkättirastas

- 1 = 1.-10.12.
- 2 = 11.-20.12.
- 3 = 21.-31.12.
- 4 = 1.-10.1.
- 5 = 11.-20.1.
- 6 = 21.-31.1.
- 7 = 1.-10.2.
- 8 = 11.-20.2.
- 9 = 21.-28.2.
- 10 = 1.-15.3.

Vihervarpunen (*Carduelis spinus*). 1975/76: Erittäin vähissä. Seuraavassa havainnot puolikuukausittain (yks./parvi).

XIIIA	XIIIL	IA	IL	IIA	IIL	IIIA
2/1	24/6	17/5			2/1	7/2

Joulukuussa ja tammikuun alussa muutamia pikkuparvia (keskim. 3.6 yks) esiintymisessä selvä tauko 11.1.-12.3. välisenä aikana, jolloin ainoa havainto oli 18.2. Ry Aasla 2. Talven yhteismäärä oli 52 yks., joka on talven 72/73 jälkeen (36 yks.) 1970-luvun huonoim noteeraus. 1976/77: Havainnot puolikuukausittain (yks./parvi ja $\bar{x}$).

XIIIA	XIIIL	IA	IL	IIA	IIL	IIIA
785/20	895/17	1973/36	699/17	956/18	1285/22	2135/43

Yhteensä talvella tavattiin 8728 yks./173 parvea. Talven parvien keskikoko oli hyvin suuri, keskim. 50.5 yks. Ehdottomasti runsain vihervarpustalvi 1970-luvulla, sillä seuraavaksi parhaana talvena 69/70 tavattiin vain 1408 yksilöllä. Aika tasaista esiintymistä alku- ja keskitalvella. Tammikuun alun huippu johtunee lisääntyneestä retkeilyaktiiviteetista. Helmi-maaliskuussa selvää "muuttoa". Esim. Salon 8 talvilintureitillä määrät kasvoivat 94 - 314 eli yli kolminkertaisiksi uusintalaskentaan. Vuosina 70 ja 74 on ollut myös selvää kevätliikehdintää.

Vihrepeippo (*Chloris chloris*). 1975/76: Ilmoitettu vain muutamia havaintoja. Eniten 7.1. Topinoja 120 yks. ja Vanha Hämeentie 120 koko talven. 1976/77: Maksimimäärät kuukausittain XII Par Malmi 120, Ra 110, Turku 150+100, I Ra 140, Turku 200, II Turku 100, Alitie 100, III Turku 100, Pajamiemkatu 100. Salom talvikanta 100-150, Turun havaintoja voi vain kommentoida sanomalla "satoja". Molempina talvina ilmeisesti normaalisti. Toivotaan parempaa havaintojen ilmoittamista tuleviin katsauksiin.

Tikli (*Carduelis carduelis*). 1975/76: Yhteismäärät kuukausittain: XII 46 yks./8 parvea, I 48/20, II 4/3, maaliskuu 2/1. Talven yhteissumma 100 yks. on 1970-luvun pienin. Myös parvet olivat pieniä, keskimäärin 3.1 yksilöllä, joka myös on pohjanoteeraus. Helmi-maaliskuussa lintuja ei ollut käytännöllisesti katsoen lainkaan. 1976/77: Yhteismäärät kuukausittain: XII 247/25, I 121/31, II 21/12, IIIA 16/5. Talven yhteissumma kohoaa 405 yksilöllä, joka on 1970-luvun korkein. Parvikoko sen sijaan jää vain 5.5 yksilöllä. Ainoastaan joulutammikuussa tikli oli runsas, loppupalven esiintymisen ollessa täysin normaali.

Hempu (*Carduelis cannabina*). 1975/76: Kaikki havainnot: 13.12. Shell 1, 4.-12.1. Ra tehtaat 1-13, 4.-7.1. Topinoja 2-15, 8.1. Rauvola 3, 10.1. Dano 1, 11.1. Peltola 2 ja 13.1. Kaa Kuusisto 1. Varsin harvalukuinen. 1976/77: Joulukuu 75 yks./3 paikkaa, joista 50 yks. 22.12. Pahanieniemi ja enimmäkseen 23 yks. 21.12. Vuoksenniska. Tammikuu 182/8 joista 1.1. Dano 40, 11.1. Yo-kylä n.30, 17.1. Vuoksenniska 35, 20.1. Dano 30, 21.1. Citymarket 20 ja 22.1. Topinoja 50. Helmikuu 12/3, joista 6.2. Vuoksenniska 10. Viimeinen havainto 12.2., jonka jälkeen vain 3.3. Kar Kyrö 1. Talven 1974/75 jälkeen runsain hemppotalvi, vaikka lintuja ei talvehtinutkaan.

Vuorihempu (*Carduelis flavirostris*). 1975/76: Vuoksenniskalla 14.12. - 15.2. lähes päivittäin, eniten 11.1. 16 (JH ym.), muualla vain 26. 12. Ra tehtaat 5 (HP). 1976/77: Vuoksenniska 6.12. alkaen koko joulukuun 2-7 (ME, JH ym.), muualla vain 22.12. Pahanieniemi 2 (JH).

Urpainen (*Carduelis flammea*). 1975/76: Yhteismäärät puolikuukausittain.

XIIIA	XIIIL	IA	IL	IIA	IIL	IIIA
322	1097	1574	126	37	110	286

Esiintymisen huippu vuodenvaihteen molemmin puolin. Laji oli varsin vähissä ennen pientä kevätvaellusta. Talven yhteismäärä 3552 on 1970-luvun normaalia runsautta. Vain muutamia isoja parvia mm. 300 ja 400, seuraavat korkeintaan 100 yks. 1976/77: Yhteismäärät kuukausittain: XII 2523, I 4704, II 1635, IIIA 220. Yhteensä 9082 yks., joka on 1970-luvun paras noteeraus. Vain 1972/73 laji on ollut lähes yhtä runsas. Parvikoko suuri, maksimi XII 500, I 500, II 120, IIIA 50. Parvikoko ja laji yleensäkin vähempi talven mittaan voimakkaasti.

Tundraurpiainen (*Carduelis hornemanni*). 1975/76: Joulukuu 14 yks./5 paikkaa: 14.12. Vuoksenniska 1 (JH), 25.12. Turku 70 4 (RK), 29.12. Ra Kaanaa 1 (HP), 29.12. La Pehtjärvi 5 (AS) ja Ry Aasla 3 yks./4 pv. (LS). Tammikuu 43/15: Ry Aasla 3/4 pv. (LS), 1.1. Shell 1 (JV ym.); 1.-10.1. Turku 70 1-5 (RK), 2.1. Shell 1 (RK), 2.1. Ispoinen 3 (RK), 10.1. 1 (JH), 4.1. Ra tehtaat 1, Naa Särkäsalmi 1 ja Topinoja 5 (RK) 4.1. Par Alikirjala 1 (AS), 5.1. Patterinhaka 1 (JS); 8.1. Vuoksenniska 2 ja Rauvola 4 (RK), 10.1. Raisio yht. 10 (HP), 10.1. Dano 1 (JV), 12.1. Naa Ukko-Pekka 1 (RK), 23.1. Yo-mäki 2 (JP). Helmi-maaliskuussa lajia ei tavattu. Prosenttiosuus urpiaisista oli joulukuussa 0.9 %, tammikuussa 2.5 % ja koko talvena 1.6 %. 1976/77: Ei havaintoja.

Taviokurna (*Pinicola enucleator*). 1975/76: 6.12. As Lempisaari 8 (ET, T.Nurmi), 7.12. As Liwonsaari 2m (AS), 27.12. As Liwonsaari 4m+6 (AS) 8.2. Veh lkm (ML), 9.2. Naa Luomonmaa 2 (JS), 14.2. Ruissalo 8 (MV). 1976/77: Vaelluksesta tehdään yhtenäinen katsaus ja talviajan havainnot julkaistaan sen yhteydessä.

Käpylintu (*Loxia curvirostris* sp.). 1975/76: Yhteismäärät kuukausittain XII 51, I 27, II 9, IIIA 12. Talven yhteismäärä 99 merkitsee keskinertäistä noteerausta. 1976/77: Yhteismäärät kuukausittain: XII 108, I 42, II 21, IIIA 9. Koko talvena näkyi 180 yks., joka on 73/74 (192 yks.) jälkeen paras noteeraus. Mutta olihan käpyjäkin riittämiin. Linnut alkoivat ilmeisesti pesimään varsinkin varhain, sillä tammikuun 42 yks. on alle puolet joulukuun määrästä, joten linnut kaikkosivat silloin metsiin.

Peippo (*Fringilla coelebs*). 1975/76: Yhteismäärät puolikuukausittain (yks./paikka).

XIIIA	XIIIL	IA	IL	IIA	IIL	IIIA
14/4	10/4	55/11	8/5	2/2	4/2	10/3

Talven yhteismäärä oli 81 yks., jota voidaan pitää normaaliesiintymisenä. Tammikuun loppupuolelta alkaen kuitenkin erittäin niukasti. Suurimmat määrät tavattiin tammikuun alussa: 10.-13.1. Ra Raisionlahdi 10-20, 7.1. Topinoja 10 ja 11.1. Kaa Kuusisto 10 sekä Sa Halikonlahdella 3.3. vielä 5. 1976/77: Yhteismäärät puolikuukausittain.

XIIIA	XIIIL	IA	IL	IIA	IIL	IIIA
102/14	150/29	139/30	86/20	47/13	50/14	20/4

Erittäin runsas. Talven yhteismäärä peräti 342 yks., joka on suurin määrä 1970-luvulla. Edelliset peippotalvet 74/75 (337) ja 68/69 (201) ylittävät kuitenkin samalle tasolle. Linnut olivat varsinkin tasaisesti jakautuneet ja syrjäseuduillakin läpi talven. Häviämisen vähittäistä joulukuusta alkaen. Muutama esiintymiskommentti: Topinoja XII 30-40,

9.1. n. 70, 22.1. 30, 20.2. 15, Ra Raisionlahti 22.12. yht. 40, 30.1. Kaa Auvainen 16 ja 22.12. Luolawuori 14. Muualla korkeintaan 10 yksilöä.

Järripeippo (*Fringilla montifringilla*). 1975/76: Yhteismäärät puolikuukausittain (yks./paikka).

XIIA	XIIL	IA	IL	IIA	IIL	IIIA
-	10/3	36/7	6/2	5/2	6/2	2/2

Talven yhteissumma oli 51. Esiintymistä voisi luonnehtia sanoilla kohtalainen tai heikko. Parhaiten 11.1. Kaa Kuusisto 3 + 15, 10.-12. 1. Ra tehtaat 6-10 sekä 17.12. Par Kirjala 8. 1976/77: Yhteismäärät puolikuukausittain.

XIIA	XIIL	IA	IL	IIA	IIL	IIIA
24/5	62/10	53/15	5/4	13/5	14/4	5/3

Talven yhteissumma 156 yksilöä mostaa talven kolmanneksi runsaimmaksi 1970-luvulla. Loppua kohden linnut kuitenkin hävisivät aika nopeasti. Tammikuun lopussa esiintymisessä pieni kuoppa, joka voi tosin johtua aineiston pienuudestakin. Suurimpia määriä: 12.12. Rieskalähteen koulu 20, 18.12. Artukainen 33, Salo tammikuussa 30 ja 21.2. vielä 9.

Pajusirkku (*Emberiza schoeniclus*). 1975/76: 2.1. Hirvensalon silta lu (RK), 2.1. Veneveistämö 2 (RK) ja 24.1. 1 (ET), 3.-4.1. Ry Aasia 1, 21.2. 2, 22.2. 3 ja 9.3. 5 (LS), 22.2. Rauvola 1 (RW), 29.2. 1k (EM), ja 6.3. 1 (EM). Ehkä normaalisti 1970-luvun tyyliin. 1976/77: Veneveistämöllä talvehti vähintään 6, mutta 18.12. määrä 15 (KK,RL), 22.12. 31 (RK), 18.1. 30 (JS) ja 24.2. 7 (JH). Tämä antaa sille olettaa paljon runsaampaa talvehtimistä. Lisäksi muualta 6.12. As Livonsaari 1 (AS), 6.12. Ry Nuikko 1 (JW), 24.12. Shell 1 (JH), 26.12. Ra Viheriäinen 1 (RS) ja 3.3. Pikisaari 1 (VP,RW). Vastaavasuuruinen määrä pajusirkkuja on tavattu vain talvella 70/71, muutenkin esiintyminen runsaanpuoleista.

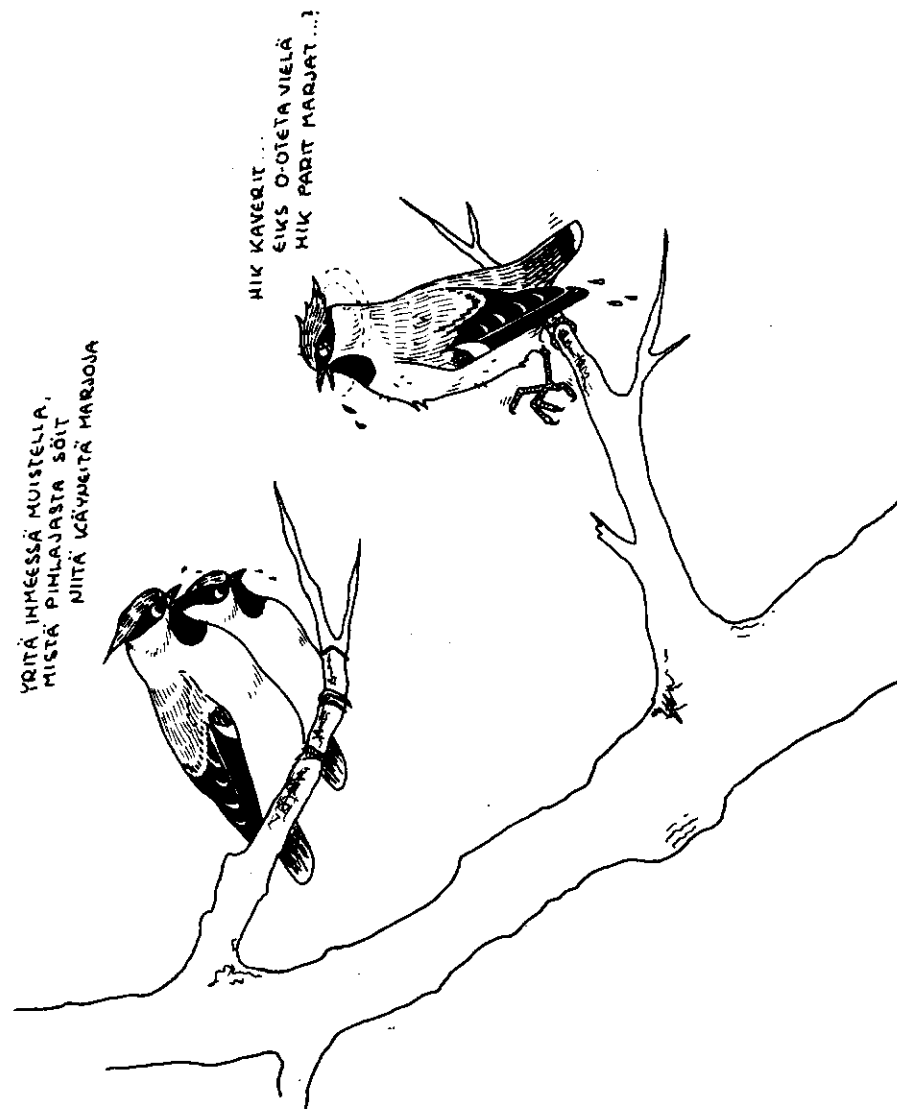
Pilmunen (*Plectrophenax nivalis*). 1975/76: 26.12. Vuoksenniska 1 (JV, E.Virkelä), 9.1. Friskala 1 SE (RK), 19.1. Mel 2 (A.Turtola), 22.1. Ry Aasia 4 ja 24.1. 3 (LS).

Kirjallisuus

Gustafsson, E. & Peltola, W. 1977: Katsaus TLY:n alueen talvilinnustoon talvina 1968/69 - 1974/75. Tiedon Antaja 10, TLY:n ornitologinen julkaisu: 31-77.

Parviainen, H. 1977: Lintutalvesta 1976/77. Lintuviesti 2/1977: 47-52.

Sammalisto, L. 1977: Talvikauden laskennat 1976-1977. Ornis Fennica 54: 127-132.

YRITÄ IHMEESSÄ MUISTELLA,
MISTÄ PIMLAASTA SÖIT
NIITÄ KÄYNEITÄ MARJOJA

HIK KÄYNEIT...
EIKS O-OTETA VIELÄ
HIK PARIT MARJAT...?

PELTOLAN KAATOPAIKAN TALVILINNUT

HANNU LAHTONEN & RAINO PÖNNI & JUHA VUORINEN

Kirjoitus perustuu Hannu Lahtosen ja Juha Vuorisen kokoamiin havaintoihin Peltolan kaatopaikan eli Danon talvilinnuista vuosilta 1960 - 1974. Havaintoja ovat tehneet mm.

O. Arjamaa	I. Lahtonen	R. Pönni	M. Vahtera
P. Harri	A. Linna	J. Saario	J. Vuorinen
O. Kanerva	J. Lunden	K. Salonen	V. Vänskä
J. Kiviranta	R. Penttinen	R. Saranto	
H. Lahtonen	E. Piironen	J. Törnqvist	

Aineisto käsittää ajalta 1.11. - 31.3. yht. 347 retkipäivää:

60/61	15	67/68	49
61/62	2	68/69	61
62/63	3	69/70	4
63/64	3	70/71	44
64/65	3	71/72	86
65/66	8	72/73	38
66/67	11	73/74	20

Vain talven 71/72 havaintoaines on verraten täydellinen. Muina talvina etenkin variksen, naakan ja varpusen yksilömäärien selvittäminen näkyy olleen liian työläs tehtävä.

Yleiskatsaus

Kaikkialla kaatopaikka ja varis kuuluvat yhteen. Kaupungissa kuvaan liittyvät naakka ja varpunen, merenrantakaupungissa ainakin alkutalvesta myös melkoiset määrät harmaalokkeja. (Danolta on Turun keskustaan n. 3 km, meren rantaan vähemmän.) Kaupunkilajeista kesykyhky ei tunnu hyötyvän kaatopaikasta, mutta satunnaisesti talvehtivat rastaat, kottarainen, rautiainen ja peipot oppivat käyttämään jätteitäkin hyväkseen.

Yleensä kaatopaikalla vilisee rottia. Danolla myös. Ehkä juuri rotat houkuttelivat huuhekajankin paikalle, mutta Bubo saattoi jahdata myös variksia tai rusakoita, joita niitäkin riitti. Rotillahan ei paljon muita todellisia vihollisia olekaan.

Rauvolanlahdella joutui toisinaan epäilemään Danon lanta-allaan vuotavan mereen. Tämä osaltaan selittäisi Rauvolanlahden talvihavainnot kahlaajista ja liejukanasta, ekeytyä yksi tai vaanvuohi Danollekin (Gustafsson & Peltola 1977). Toki myös

Danon lanta-allas saattoi käydä kahlaajapaikasta, sillä esim. 3.10.70 sieltä löytyi kaksi punakuuria.

Vuodenvaihteessa 70/71 alettiin talousjätteitä kuskata Topin-
ojalle. Tämän jälkeen Danolle tuotiin vain täytemaata, mikä on syytä pitää mielessä havaintoja tarkasteltaessa.

Varis, naakka ja varpunen

Yllämainitut Daon todelliset tyyppilajit oleillivat yleensä suurehkoissa hivenen hajanaisissa parvissa. Parvet saattoivat siirtyä etäällekin Danon ulkopuolelle, varsinkin naakat yöpyivät aina muualla. Siten retkeilijä joskus törmäsi tuhansiin lintuihin, toisinaan taas aavemaisen tyhjään talvimaisemaan. Suurimpien parvien yksilömäärien tarkka selvittäminen oli toisinaan mahdotonta ja siksi likimääräinenkin arviointi on turhan usein jäänyt tekemättä. Em. seikoista johtuen eri talvien kantoja vertaillaan kunkin talven maksimimäärän perusteella: (Suluissa talvet, jolloin retkiä ollut vähemmän kuin 5).

varis naakka varpunen				varis naakka varpunen			
60/61	100	200	10	67/68	400	250	330
61/62	(210)	(120)	(18)	68/69	500	400	500
62/63	(?)	(32)	(?)	69/70	(500)	(300)	(200)
63/64	(250)	(250)	(?)	70/71	500	500	500
64/65	(72)	(76)	(100)	71/72	300	80	4
65/66	300	600	300	72/73	70	12	3
66/67	120	180	130	73/74	40	6	0

Kaatopaikan lakkauttaminen näkyy luvuista melko hyvin ja osoittaa varpusen olevan talousjätteistä riippuvaisin, variksen vähiten kuten odottaa sopikin.

Harmaalokki, kottarainen, peippo ja järripeippo

Otsikon muuttolintulajit ovat useimmin yrittäneet talvehtia Danon turvin jopa melko runsaslukuisina. Harmaalokkien tosin on ollut tapana häipyä meren jäätyä aikoihin riippumatta Danon antimista. Kottarainen on näistä neljästä aidoin muuttolintu ja siten arvatenkin tiukimmin sidottu jätteisiin. Kuudelta talvelta saatiin riittävän tarkka kuva näiden lajien selviytymisestä tai tuhoutumisesta/siirtymisestä:

harmaalokki

60/61 06.01. n.20 yks ja viimeinen 1 yks 12.02.
 67/68 10.12. 1 yks, ei muita havaintoja
 68/69 17.11. n.1000 yks
 12.01. saakka n.100 yks
 21.01. "- n. 50 yks
 23.01. "- n. 20 yks jääden viimeisiksi
 70/71 12.01. saakka n. 10 yks
 71/72 15.01. saakka havaittu 2 yks
 72/73 ei havaintoja lokerista

kottarainen

60/61 talvehtia yritti 3 yks, viimeinen hav. 06.02. 1 yks.
 67/68 talvehtia yritti peräti 21 yks,
 21.01. jälkeen enää 10,
 21.02. "- "- 7,
 28.02. "- "- 6, jotka kestivät kevääseen.
 68/69 yritti 3 yks, viimeinen havainto 26.02. 1 yks
 (Gustafsson & Peltolan mukaan 9 yks läpi talven ?)
 70/71 10.01. saakka 13 yks, viimeinen havainto 16.01. 1 yks.
 71/72 ei yhtään havaintoa
 72/73 ei havaintoja

peippo

60/61 n. 25 yks ainakin 06.02. asti
 67/68 n. 20 yks yritti talvehtia ja ainakin n.10 selvisi
 68/69 n. 30 yks jäi ja ainakin n.10 kesti kanssa
 70/71 n. 5 yks ilmeisesti talvehti lähimaastossa
 71/72 n. 10 yks tammikuussa, viimeinen havainto 1 yks 26.02.
 72/73 ei havaintoja

järripeippo

60/61 08.01. saakka 1 yks
 67/68 maksimimääriä: 19.12. 75 yks
 08.01. 20
 05.02. 5
 16.02. 3
 03.03. 1
 10.03. 2

68/69 11.01. 5 yks
 21.01. 3
 19.02. 2 yks jääden talven viimeisiksi
 70/71 01.01. - 10.01. jopa 200 yks, ei muita havaintoja
 71/72 16.01. 3 yks jäi viimeisiksi havainnoiksi
 72/73 ei havaintoja

Muut lajit

sinisorsa: Aurajoen pullasorsat eksyivät joskus Danollekin,
 yleensä alle 10 yks.
 peltopyy: talvella 71/72 8-14 yks, seuraavina 10-20 yks.
 fasaani: ensimmäinen kirjattu havainto 1967, minkä jälkeen
 säännöllisesti muutama, maks. 11 yks
 harakka: metsänreunassa yleensä muutama, kerran laskettu
 20 yks, muuten enintään 10.

haukka: 71/72 1 yks 21.02. ja 22.02.
 lehtopöllö: 66/67 1 yks 13.02. metsän laidassa
 merilokki: 4 yks vuodenvaihteessa 65/66 ja 68/69,
 1 yks tammikuun alussa 69/70
 kalalokki: 1 yks tammikuun alkupäivinä 68/69, 69/70, 70/71.
 kiuru: 1 yks 21.01.68 ja 02.-07.01.69
 vunturikiuru: 1 yks 03. ja 04.01.71 sekä 10.03.71
 mustavaris: 63/64 1 yks 13.12.
 67/68 1 yks 24.12., 3 yks 18.02. ja
 7 yks 21.02. jälkeen säännöllisesti.
 68/69 1 yks läpi talven (18 havaintoa)
 70/71 1 yks 17.01.
 71/72 3 yks 05.01.
 penkaloinen: 60/61 1 yks 21.12.-21.02. (7 havaintoa)
 61/62 1 yks talven molemmilla retkillä jouluk.
 rakattirastas: 1 yks helmikuun alkupäiviin -68 ja -69 ja -72,
 lisäksi 1 yks 17.12.73 saakka
 mustarastas: 1-2 yks tammikuun saakka viitena talvena,
 joista -65 ja -66 vielä helmikuun alkupäivinä.
 rautainen: 66/67 1 yks 16.01. saakka (ehkä 2 yks)
 67/68 2 yks 10.02. saakka (7 havaintoa)
 68/69 1 yks läpi talven, 21 havaintoa
 lapinharakka: 60/61 1 yks 06.02.
 kesykyrkky: vain muutaman kerran pari yksilöä
 viherpeippo: enint. 50 yks alkutalvesta, läpi talven tuskin
 yhtä yksilöä enempää
 tikki: kuten edellinen
 hemppo: enint. 100 yks, läpi talven kerran 3 yks.
 urpiainen: vaellusaikaan jopa 3000 yks päivän mittaan,
 muutaman kerran saattoi n.10 yks talvehtiaikin.
 keltahemppo: 70/71 1 yks 10.01. - 21.02. (11 havaintoa)
 vuorihemppo: 66/67 8 yks 02.01.
 67/68 3 yks 28.02. jälkeen säännöllisesti
 69/70 6 yks 15.02. jälkeen säännöllisesti
 71/72 1 yks 03.01.
 15 16.01.
 5 01.02.-19.02. (5 havaintoa)
 punatulkku: metsänreunan puissa kymmenen molemmiin puolin
 pyöriviä määriä, joskus 20-35 yks.
 keltasirkku: verraten säännöllisesti n.10, joskus n.50 yks.
 pulminen: 1 yks 04.01.-17.01.72 ja 09.02.73
 pikkuvarpunen: 1 yks 05.12.65
 varpuslaukka: 34 havaintoa, keskim. nähty joka 10. kymppi
 kanahaukka: 16 "- "- 22. "- "-
 ampahaukka: 7 "- "- "- 50. "- "-

Ainaston viimeinen retki 09.02.74 kuvannee mitä Danolta
 nykyään löytyy: 6 varista, 2 harakkaa, 3 punatulkun ja
 1 keltasirkku, Danon perinteitä jatkaa Topinoja.

Gustafsson & Peltola: Katsaus TII:n alueen talvilinnustoon
 talvina 1968/69 - 74/75. TII:n TA n:o 10.